

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

ŠKOLA NÁS BAVÍ

ZŠ SVOBODNÁ ŠKOLA CHOTĚBOŘ

Adresa kanceláře školy:

ZŠ Svobodná škola Chotěboř, Buttulova 193, Chotěboř 58301

1. Identifikační údaje školy

1.1 Název ŠVP

ŠKOLA NÁS BAVÍ

1.2 Údaje o škole

Název školy:	Základní škola Svobodná škola Chotěboř
Adresa sídla:	Buttulova 193, Chotěboř
Adresa poskytování vzdělávání:	Žižkova 1501, 583 01 Chotěboř
Právní forma:	Školská právnická osoba
ID datové schránky:	4 jte6a9
IČO:	11710489
RED IZO:	691014957
Kontakt:	www.svobodnaskolachotebor.cz info@svobodnaskolachotebor.cz tel: 775 690 719

1.3 Zřizovatel

Název zřizovatele:	Spolek pro rozvoj svobodného vzdělávání, z.s.
Adresa zřizovatele:	Buttulova 193, Chotěboř
IČO:	04446887
Kontakt:	tel: 739 374 258

1.4 Vedení školy

ředitelka	Bc. Lucie Pešková
zástupce ředitelky	Ing. Jakub Hübner, Ph.D.

1.5 Platnost

platnost od:	1. 9. 2021
datum projednání ve školské radě:	1. 9. 2021
datum projednání v pedagogické radě:	1. 9. 2021

2. Charakteristika školy

2.1 Úplnost a velikost školy

Jsme malá škola, která poskytuje vzdělávání od 1. do 9. ročníku pro maximálně 90 žáků.

Adresa školy: Žižkova 1501, 583 01 Chotěboř. V prostorách školy se nachází učebny, školní jídelna. Prostor školy máme pronajatý dlouhodobou smlouvou a na základě dohody se subjektem Vyšší odborná škola, Obchodní akademie a Střední odborné učiliště technické Chotěboř. V prostorách školy má své zázemí také školní družina. Tělocvičnu si pronajímáme od Základní školy Chotěboř, Buttulova.

2.2 Umístění školy

Škola je umístěna na kraji obce Chotěboř. Je dostupná z centra města pěšky i automobilem, před školou je i autobusová zastávka. Škola je v dochozí vzdálenosti od Břevnické nádrže a údolí Doubravy.

2.3 Charakteristika žáků

Škola se zaměřuje na vzdělávání žáků ve věku 6 – 15 let. Přestože jsme škola soukromá, financovaná kromě příspěvku MŠMT zejména díky školnému, dobrovolným a sponzorským darům, snažíme se být školou maximálně přístupnou pro děti ze všech vrstev společnosti. I proto se snažíme udržovat školné na co nejnižší možné úrovni. Naši žáci a rodiče tak tvoří velmi pestrou směsici zájmů, talentů, národností, oborů či profesí. Někteří docházejí pěšky, jiní dojíždějí zdaleka. Všechny však spojuje zájem se aktivně a pravidelně zajímat o vzdělávání, spoluvytvářet kulturu a jedinečnost školy, být její součástí a respektovat její pravidla a základní hodnoty. Toto je také základním kritériem pro přijetí do školního vzdělávání (kromě ověření nezbytných předpokladů školní zralosti).

2.4 Podmínky školy

Škola disponuje velkými a vzdušnými učebnami. Ostatní prostory sdílí s VOŠ, OA a SOUT Chotěboř - počítačovou učebnu, jídelnu, dílny. V učebnách je pevné připojení k internetu pro učitele.

Vycházíme z přesvědčení, že svět je přirozeným místem trvalého vzdělávacího procesu, proto věříme, že škola se nesmí zavírat sama do sebe. Snažíme se pravidelně zapojovat externisty do života školy, a to ať již do organizace školního života či přímo do vzdělávacího procesu. Také se snažíme do života školy co nejvíce zapojit rodiče a rodiny dětí. Proto podporujeme rodiče, aby pro školu či přímo ve škole organizovali semináře, přednášky, dílny a seznamovali tak děti se svým světem.

2.5 Charakteristika pedagogického sboru

Snažíme se dlouhodobě budovat stabilní tým odborníků na vzdělávání dětí - kolegium. Pedagogové provázejí děti na cestě za poznáním. Pomáhají odhalovat silné stránky a jedinečnou vzdělávací cestu každého dítěte. Uspadňují dětem určit si co, kdy a jak se učit. Sbor v našem pojetí není jen prostý součet jednotlivců, ale vnitřně provázaný živoucí organismus, kde každý jednatel přispívá k fungování celku. Organismus, který neustále reflektuje skutečnost, vyvíjí se a zdokonaluje. Pedagogové proto společně připravují výukový obsah a společně jím provázejí děti a poskytují jim zpětnou vazbu.

Minimálním cílem práce kolegia je naplnění cílů stanovených Rámcovým vzdělávacím programem (RVP) pro základní vzdělávání, jinými slovy naplnění všech požadavků daných českou legislativou. Kromě toho se pedagogové snaží působit v dalších oblastech, které vnímáme jako nepostradatelnou součást komplexního vzdělání, a které jsou popsány níže a jsou v souladu s platnými českými normami.

Pro dosažení svých cílů využívají pedagogové škálu pedagogicky opodstatněných metod, strategií a forem výuky. Pedagogové se snaží vybírat si ty metody, strategie a formy, které se jim v daný okamžik jeví jako nejefektivnější pro daný problém, látku a dítě. Pedagogové usilují o trvalé zdokonalování své práce a hledají ideální metody, strategie a formy výuky. Za tím účelem aktivně vyhledávají a účastní se nejrůznějších projektů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, v čemž jim vychází vstříc vedení školy i zřizovatel.

2.6 Dlouhodobé projekty

Dlouhodobým projektem školy jsou slavnosti. Na začátku roku se učitelé spolu se zástupci rodičů rozhodují, které ze slavností chtějí organizovat – podle času, sil a personální situace.

- Svatováclavská slavnost
- Michaelská slavnost
- Martinská slavnost
- Adventní spirála
- Tříkrálová slavnost
- Masopust
- Vynášení Morany
- Svatojiřská slavnost
- Otvírání studánek
- Starořecká olympiáda
- Letnice
- Svatojánská slavnost

3. Charakteristika ŠVP

3.1 Zaměření školy

V roce 2016 vznikl z iniciativy rodičů zajímavých se o alternativní (zejména waldorfskou) pedagogiku projekt s cílem vytvořit možnost vzdělávání dětí v tomto směru minimálně od 1. do 9. ročníku. 1. září 2018 byla otevřena třída s alternativními metodami Základní školy Chotěboř, Buttulova. Od roku 2021 jsme samostatnou soukromou školou, která realizuje vzdělávání žáků podle ŠVP Škola nás baví. Specifika a odlišnosti školy s alternativními metodami jsou předmětem této kapitoly. Škola úzce spolupracuje se sdružením rodičů, které finančně, materiálně i personálně přispívá k učebnímu procesu a realizaci projektů. Naším cílem je vytvářet pro děti a s dětmi láskyplné a podnětné prostředí pro společné bytí, učení a tvoření. Chceme dětem umožnit svobodně se rozvíjet a být sebou samými, a proto klademe důraz i na to, aby dospěli, kteří jsou dětem průvodci, byli sami sebou a vnitřně svobodní.

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Koncepce a časová struktura výuky je inspirována obecnými principy waldorfské pedagogiky, které tvůrčím způsobem rozvíjíme vzhledem k místním, časovým a kulturním podmínkám, v nichž jsou provozovány. Naším hlavním cílem je rozpoznat možnosti, vlohy a nadání každého dítěte, pomáhat mu v poznávání světa a sebe sama tak, aby se vzdáváním a výchovou stávalo svobodným člověkem, samostatným a zodpovědným za sebe a svět. Největší důraz klademe na to, aby děti v průběhu svého školního působení, ale i po něm, měly touhu po dalším vzdělávání.

Ve vzdělávání odpovídajícím individuálním možnostem a věkovým stupňům dítě poznává a prožívá svět přírody, svět lidí a svět duchovní kultury, učí se chápat smysl poznatků. Osvojuje si mateřský jazyk a cizí jazyky, poznává vědy o přírodě, společnosti, základy umění, což spolu s tělovýchovnou, pracovní a uměleckou činností umožňuje jeho zdravý tělesný, duševní a duchovní růst, rovnovážný rozvoj rozumu, citu a vůle.

Učí se od první třídy dva cizí jazyky, hrát na flétnu, rozvíjí umělecké a řemeslné dovednosti. Vyučování je založeno na vzájemném porozumění a spolupráci učitele a žáků navzájem. Schopnosti, nadání i podmínky ke vzdělávání každého dítěte jsou odlišné. Rozmanitost nabídky předmětů umožňuje každému dítěti najít pro sebe v učebním programu něco, v čem bude mít šanci vyniknout – stírají se tak rozdíly mezi méně a více nadanými nebo zručnými. Výkony žáků pak nejsou motivovány známkovým hodnocením, ale prožitkovým charakterem výuky, který vzbuzuje živý zájem o probíranou látku. Obsah vzdělávání, osvojování poznatků, znalost faktů a s nimi spojených dílčích dovedností a návyků nejsou chápány jako hlavní cíl vzdělávání.

Vzdělávací program nenadřazuje žádný předmět či skupinu předmětů nad druhé, všechny předměty jsou určeny pro všechny žáky základního vzdělávání - dívky se tak učí práci se dřevem a kovem, chlapci pletou, háčkují, atd. Smyslem je dát všem dětem široký základ – každý z předmětů rozvíjí dílčí aspekty široké palety lidských kvalit. V programu je zohledňováno co možná největší prolínání jednotlivých témat. Ve vyučování je snaha stavět mosty mezi jednotlivými obory a předměty, představovat dětem svět ve vzájemných vztazích a ve vztahu k člověku.

Žijeme v době velmi bouřlivého rozvoje naší civilizace. Nemalou měrou k němu přispívá i závratné tempo vývoje informačních technologií. Na jedné straně je velmi snadné vyhledat téměř jakoukoliv požadovanou informaci, na straně druhé se vývoj mění takovým tempem, že získaný poznatek stárne a je nutné jej neustále aktualizovat. Tradiční přístup ke vzdělání, vybavit jednou provždy žáka veškerým teoretickým poznáním o světě a společnosti, v níž žije, se tedy v dnešní době ukazuje jako překonaný. Do popředí vstupují lidské vlastnosti: zodpovědnost, kreativita, zájem o věc, spolehlivost. A to jsou oblasti, na které se waldorfská pedagogika zaměřuje.

Rozvrh hodin i výběr témat v jednotlivých vyučovacích předmětech se snaží přihlížet k rytmickému průběhu školního roku, týdne, dne a odpovídat přirozeně odůvodněnému střídání klidu, ochoty vnímat a potřeby pohybu. Uspořádání teoretických, uměleckých a prakticky zaměřených vyučovacích předmětů umožňuje střídání jednotlivých činností, což pomáhá zpracování učební látky a jejímu trvalému osvojení.

3.3 EPOCHOVÉ VYUČOVÁNÍ

Specifikem výuky je epochové vyučování, které se uskutečňuje každý den ráno prvních 120 minut čistého času (2,6 klasické 45minutové vyučovací hodiny). Celkově tedy epochové vyučování probíhá 13 vyučovacích hodin týdně. Na I. stupni se v epochovém vyučování učí předměty český jazyk, matematika a kreslení forem. Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je v 1. a 2. ročníku integrována v epochách českého jazyka a matematiky, od 3. ročníku jsou pro tuto vzdělávací oblast zařazovány samostatné epochy. Předmětům matematika a český jazyk jsou navíc přidávány pravidelné procvičovací hodiny během týdne.

Velmi dobře a účelně jsou při konkretizaci učebních obsahů využity mezipředmětové vazby. Výuka v epochách umožňuje probrat větší uzavřené celky a do hloubky se ponořit do probírané látky. Žáci tak mají možnost lépe chápat souvislosti a odnést si z epochy silný a ucelený zážitek. Poznatky pak lépe ukládají do dlouhodobé paměti. Denní epochový blok není jednotvárný. Začíná rytmickou částí, která má děti probudit a aktivizovat. Dále se v něm střídají činnosti k procvičování učiva, výklad, řešení problémů, objevování, zápis do sešitů a končí zpravidla vyprávěním, které podává žákům obrazy přiměřené jejich věku a tématům ve výuce. Děti si vedou epochové sešity, do nichž podrobně zaznamenávají probírané učivo a které bývají často bohatě ilustrovány. Epochové sešity slouží v následujících letech jako učebnice a na jejich tvorbu je zpravidla kladen velký důraz.

3.4 ZABEZPEČENÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Naše škola staví na důsledné individualizaci výuky, kdy k reflexi předchozího období a nastavování plánu na další období dochází v pravidelných cyklech. V rámci tohoto mechanismu je možné do určité míry reflektovat i specifické vzdělávací potřeby dětí se zdravotním či sociálním znevýhodněním.

Jestliže pedagog vysleduje u žáka projevy, které by mohly být způsobeny specifickou poruchou učení nebo jiným zdravotním či sociálním handicapem, informuje o svém zjištění zákonné zástupce žáka a společně s nimi a příslušným odborníkem hledá další cesty individualizace výuky. Prvním krokem je vytvoření plánu podpory a pozorování žáka. V případě přetrvávajících obtíží mohou pedagogové doporučit vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně.

Jestliže zákonní zástupci žáka požádají o vyšetření žáka pedagogicko-psychologickou poradnu (dále jen PPP), popřípadě speciálně pedagogické centrum (dále jen SPC) či středisko výchovné péče, a toto akreditované pracoviště potvrdí, že se jedná o žáka se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP), je žák dále vzděláván a hodnocen na základě doporučení odborného pracoviště a individuálního vzdělávacího plánu vytvořeného na podkladě diagnostických závěrů z vyšetření. S poskytnutými údaji zacházíme jako s důvěrnými.

Věkově heterogenní třídy (skupiny) umožňují vytváření pracovních skupin dle úrovně dosažených znalostí, schopností a dovedností. Je rovněž zajištěna propustnost mezi těmito skupinami, což umožňuje zařadit žáka se specifickými potřebami v daném oboru do takové skupiny, která nejvíce vyhovuje jeho schopnostem a tempu.

3.5 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Postup výuky u žáků mimořádně nadaných je obdobný jako u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Vycházíme totiž z toho, že i mimořádně nadaný žák má své specifické vzdělávací potřeby, které je možné v maximální možné míře reflektovat a podle nich uzpůsobit výuku. V případě, že pedagog identifikuje u dítěte projevy mimořádného nadání, informuje o tom zákonné zástupce a společně s nimi a případně dalšími odborníky hledají optimální cesty pro další edukaci.

3.6 SPOLUPRÁCE SE ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI

Spolupráce se uskutečňuje častým kontaktem mezi rodiči a učiteli, především třídními učiteli, prostřednictvím pomoci rodičů při řešení výchovných a vzdělávacích úkolů školy, při jejím materiálním zdokonalování a vybavování apod. Mnoha aspekty se také zabývá třídní učitel na četných rodičovských schůzkách, při individuálních rozhovorech a konzultacích napomáhá rodičům v chápání vyučovacích postupů a metod práce. Neméně důležitý je také potřebný podíl rodičů na přípravě třídních a školních akcí, výletů, škol v přírodě, slavností školy a podobně. Rodiče se mohou stát členy spolku rodičů, který inicioval založení tříd s waldorfskými principy. Spolek se školou nadále úzce spolupracuje, podporuje její projekty, hmotně zajišťuje potřeby tříd.

O výsledcích vzdělávání svých dětí jsou rodiče informováni v pravidelných intervalech na třídních schůzkách. Frekvenci schůzek si domlouvá třídní učitel na začátku roku s rodiči, nejčastěji v rozsahu 6 až 8 týdnů. Kromě toho mohou využít telefonické či osobní konzultace. Škola je postavena z velké části na spolupráci s rodiči, kteří (více či méně) pomáhají při organizaci školních akcí. Pomáhat chodí i do vyučování, např. při výuce pletení, háčkování, při práci s vlnou, jako doprovod na bruslení, exkurze aj.

3.7 Začlenění průřezových témat

Pro realizaci průřezových témat jsme zvolili jednotnou formu a tou je integrace obsahu tematických okruhů průřezových témat do vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů. Každé z těchto témat je obsaženo ve výuce prvního i druhého stupně. Všechny tematické okruhy jednotlivých průřezových témat jsou zastoupeny alespoň na jednom stupni vzdělávání. Ve vzdělávacím programu vycházíme z minima, které získá během základního vzdělávání každý žák. Předpokladem je, že náplň průřezových témat poskytuje žákům nad rámec povinného plánu v různé míře třídní učitelé i učitelé odborní, v jejichž pravomocích je také pořádání tematicky zaměřených projektů.

Pro větší přehlednost byla k jednotlivým průřezovým tématům přiřazena následující označení:

- OSV – Osobnostní a sociální výchova
- DEM – Výchova demokratického občana
- MUL – Multikulturní výchova
- GLO – Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- ENV – Environmentální výchova
- MED – Mediální výchova

V tabulkách osnov jednotlivých předmětů jsou dále zaneseny i tematické okruhy, které nad povinný rámec slouží učitelům jako inspirativní (nepodtržené). Zařazení těchto průřezových témat je plně v kompetenci třídních či odborných učitelů.

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA – OSV

Osobnostní rozvoj	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Rozvoj schopností poznávání			ČAS		ČAS	Z, D		B	
Sebepoznání a sebepojetí									VKZ
Seberegulace a sebeorganizace									VKZ
Psychohygiena									VKZ
Kreativita	VV, KF	VV, KF	VV, KF	VV, KF	VV, KF			ČJ	
Sociální rozvoj	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Poznávání lidí									ČJ
Mezilidské vztahy								Z	
Komunikace				ČJ	ČJ INFO			ČJ	
Kooperace a kompetice								ČJ	
Morální rozvoj	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti									ČJ
Hodnoty, postoje, praktická etika									ČJ

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA – DEM

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Občanská společnost a škola				ČAS					D
Občan, občanská společnost a stát					ČAS				D
Formy participace občanů v politickém životě									D
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování									D

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA – MUL

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Kulturní diference							Z		
Lidské vztahy							D	Z	
Etnický původ			ČAS				Z		
Multikulturalita					AJ, FJ			Z	
Princip sociálního smíru a solidarity									ČJ

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH – GLO

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Evropa a svět nás zajímá				AJ, FJ		Z			
Objevujeme Evropu a svět				AJ, FJ		Z			
Jsme Evropané						D			

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA – ENV

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ekosystémy			ČAS			B			
Základní podmínky života			ČAS			Z		Z	
Lidské aktivity a problémy životního prostředí									Z, B
Vztah člověka k prostředí				ČAS	ČAS				

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA – MED

Tematické okruhy receptivních činností	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení				INFO	INFO			ČJ	INFO
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality				INFO	INFO			ČJ	INFO
Stavba mediálních sdělení									INFO
Vnímání autora mediálních sdělení					ČJ				INFO
Fungování a vliv médií ve společnosti									INFO
Tematické okruhy produktivních činností	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Tvorba mediálního sdělení					ČJ	ČJ			
Práce v realizačním týmu					ČJ		ČJ		

V poznámkách k tabulkám jsou také k jednotlivým tematickým okruhům přiřazeny zkratky, které zastupují plný název v tabulkách osnov jednotlivých předmětů.

Poznámka:

Pro jednodušší orientaci byla pro jednotlivá průřezová témata a jejich tematické okruhy zvolena následující označení:

Osobnostní a sociální výchova - Osobnostní rozvoj

OSV1 – Rozvoj schopností poznávání
 OSV2 – Sebepoznání a sebepojetí
 OSV3 – Seberegulace a sebeorganizace
 OSV4 – Psychohygienu
 OSV5 – Kreativita

Osobnostní a sociální výchova - Sociální rozvoj

OSV6 – Poznávání lidí
 OSV7 – Mezilidské vztahy
 OSV8 – Komunikace
 OSV9 – Kooperace a kompetice

Osobnostní a sociální výchova - Morální rozvoj

OSV10 – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 OSV11 – Hodnoty, postoje, praktická etika

Výchova demokratického občana

DEM1 – Občanská společnost a škola
 DEM2 – Občan, občanská společnost a stát
 DEM3 – Formy participace občanů v politickém životě
 DEM4 – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

GLO1 – Evropa a svět nás zajímá
 GLO2 – Objevujeme Evropu a svět
 GLO3 – Jsme Evropané

Multikulturní výchova

MUL1 – Kulturní diference

MUL2 – Lidské vztahy

MUL3 – Etnický původ

MUL4 – Multikulturalita

MUL5 – Princip sociálního smíru a solidarity

Environmentální výchova

ENV1 – Ekosystémy

ENV2 – Základní podmínky života

ENV3 – Lidské aktivity a problémy životního prostředí

ENV4 – Vztah člověka k prostředí

Mediální výchova

MED1 – Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

MED2 – Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

MED3 – Stavba mediálních sdělení

MED4 – Vnímání autora mediálních sdělení

MED5 – Fungování a vliv médií ve společnosti

MED6 - Tvorba mediálního sdělení

MED7 – Práce v realizačním týmu

Seznam zkratk předmětů:

ČJ Český jazyk a literatura

FJ Francouzský jazyk

AJ Anglický jazyk

M Matematika

INFO Informatika

ČAS Člověk a svět

HV Hudební výchova

VV Výtvarná výchova

TV Tělesná výchova

PV Pracovní vyučování

KF Kreslení forem

B Biologie

CH Chemie

F Fyzika

D Dějepis

Z Zeměpis

4 Učební plán

TÝDENNÍ HODINOVÁ DOTACE PRO 1. STUPEŇ

Předměty	Vzdělávací oblasti											Ročník					Časová dotace celkem		
	Jazyk a jazyková komunikace		M	I	Člověk a ...						Disponibilní hodina volná	Dotace pro předmět	1.	2.	3.	4.		5.	
	Český jazyk a literatura	Cizí jazyk	Matematika	Informatika	Čl. a jeho svět	Čl. a společnost	Čl. a příroda	Umění a kultura	Čl. a zdraví	Čl. a práce									
Český jazyk a literatura	33										2	35	5	6	8	8	8	35	
Francouzský jaz.		2						1			5	8	1	1	2	2	2	8	
Anglický jazyk		7							1			8	1	1	2	2	2	8	
Kreslení forem											7	7	2	2	1	1	1	7	
Matematika			20									20	5,5	5,5	3	3	3	20	
Informatika				1								1					1	1	
Člověk a svět					12							12	0,5	1,5	3	3	4	12	
Hudební vých.								5				5	1	1	1	1	1	5	
Výtvarná vých.								5				5	1	1	1	1	1	5	
Tělesná výchova									10			10	2	2	2	2	2	10	
Pracovní vyuč.										5	2	7	1	1	2	2	1	7	
Min. čas. dotace pro oblasti (RVP)	33	9	20	1	12	0	0	12	10	5	16	118							
Celková povinná čas. dotace														20	22	25	25	26	118
Minimální čas. dotace v ročnících														18	18	22	22	22	
Maximální čas. dotace v ročnících														22	22	26	26	26	
Celkový počet hodin epochových předmětů														13	15	14	14	15	
Počet cvičných hodin														0	2	1	1	2	

TÝDENNÍ HODINOVÁ DOTACE PRO 2. STUPEŇ

Předměty	Vzdělávací oblasti											Dotace pro předmět	Ročník				Časová dotace celkem
	Jazyk a jazyková komunikace		Matematika	Informatika	Čl. a jeho svět	Čl. a společnost	Čl. a příroda	Umění a kultura	Čl. a zdraví	Čl. a práce	Disponibilní hodiny		6.	7.	8.	9.	
	Český jazyk a literatura	Cizí jazyk															
Český jazyk a literatura	15										3	18	4	4	5	5	18
Francouzský jazyk		12										12	3	3	3	3	12
Anglický jazyk										6	2	8	2	2	2	2	8
Kreslení forem							1				3	4	1	1	1	1	4
Matematika			15								2	17	4	4	4,5	4,5	17
Informatika				1								1				1	1
Dějepis					8							8	2	2	2	2	8
Fyzika						6						6	2	1,5	1,5	1	6
Chemie						4,5						4,5		1,5	1,5	1,5	4,5
Biologie						6,5	2			1		9,5	3	2	2,5	2	9,5
Zeměpis					3	4					1	8	2	2	2	2	8
Hudební výchova							5				2	7	2	2	2	1	7
Výtvarná výchova							4					4	1	1	1	1	4
Tělesná výchova								8				8	2	2	2	2	8
Povinně volitelný předmět ZTV/EU													1	1	1	1	
Pracovní vyučování									3	4		7	2	1	2	2	7
Min. čas. dotace pro oblasti (RVP)	15	12	15	1	0	11	21	10	10	3	6	18	122				
Celková povinná čas. dotace													31	30	33	32	122
Minimální čas. dotace v ročnících													28	28	30	30	
Maximální čas. dotace v ročnících													30	30	32	32	
Celkový počet hodin epochových předmětů													17	17	19	18	
Počet cvičných hodin													4	4	6	5	

Vyučovací předměty

4.1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Charakteristika předmětu

Mateřský (český) jazyk je naším základním nástrojem a výchozím bodem pro poznávání světa a pro mezilidskou komunikaci. Otevírá nám svět národní kultury s její osobitou mentalitou. Patříčná péče o něj je proto jedním z cílů vzdělání, neboť jazyk je důležitým prostředkem pro proniknutí a zvládnutí nejen všech vyučovacích předmětů, nýbrž mnoha oblastí života.

Jazyková výchova respektující specifika vývoje (vývojové fáze) dítěte a mladého člověka je významným, žákovi pomáhajícím nástrojem sebezpoznání a sebevyjádření, pomáhá mu zdokonalovat a rozvíjet jeho osobnost. Kultivací mluveného i psaného projevu se rozvíjí a kultivuje i myšlení a cítění žáka.

Živý vztah k mateřskému jazyku nespočívá pouze v porozumění významu slov, ale ve skutečném prožitku jazyka samotného a jeho proniknutí na všech úrovních. Jazyk úzce souvisí s pohybem, a to nejen s pohyby řečových orgánů, ale i s pohybovou aktivitou celého těla.

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Předmět český jazyk a literatura v sobě svou povahou zahrnuje prvky jazykové, literární, slohové a komunikační výchovy. Začínáme psaním, kterému předchází zařazování grafomotorických cviků zaměřených na uvolnění ruky (kreslení forem). Postupujeme od velkého tiskacího písma, přes malé tiskací k psacímu. S postupným osvojováním si písma začínají žáci přirozeně i číst. V závislosti na již dosažené úrovni čtenářských dovedností žáci rozvíjí individuálně vlastním tempem své schopnosti hlouběji. Pracují s texty – porozumět instrukcím, vyhledat dané informace, vyvozovat závěry a vyjadřovat svůj postoj k přečtenému. Žáci pracují s různými typy textů přiměřených jejich věku, ať už samostatně nebo v menších skupinách. Metody výuky čtení a psaní aktivně přizpůsobujeme individuálním potřebám žáků. Žáci se učí pozorně naslouchat a výstižně, zřetelně, kultivovaně a gramaticky správně formulovat (v mluveném i psaném projevu). Vedeme žáky k tomu, aby dokázali s porozuměním vyhledávat a zpracovávat patřičné informace, aby pak sami mohli srozumitelně formulovat svou analýzu, shrnutí, hodnocení a postoje. Vedeme žáky nejen k formální a stylistické správnosti, ale i k tvůrčí práci s jazykem a k obsahové bohatosti a autenticitě. Kritické myšlení, láska ke čtení, prožitek (dramatizace, recitace, vlastní tvůrčí psaní).

Obsah předmětu český jazyk a literatura lze v návaznosti na RVP pro přehlednost rozčlenit na:

- komunikační a slohovou výchovu,
- jazykovou výchovu a
- literární výchovu.

Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

Komunikační a slohová výchova

Klade se důraz především na formu mluveného a psaného projevu. Žáci se učí pozorně naslouchat a výstižně a zřetelně formulovat. Poté, co zvládnou písmo a dále na něm pracují, se učí číst s porozuměním a vyhledávat a zpracovávat patřičné informace, aby pak sami mohli srozumitelně formulovat svou analýzu, shrnutí, hodnocení a postoje. Žáci jsou vedeni nejen k formální a stylistické správnosti, ale i k tvůrčí práci s jazykem a k obsahové bohatosti a autenticitě.

Každý žák si vytváří pod vedením učitele vlastní učební text ve formě tzv. epochového sešitu. Záznamy v něm jsou přehledem probraného učiva, a proto je formě i obsahu věnována velká pozornost od první třídy. Epochové sešity nahrazují totiž svým způsobem učebnice, které se používají spíše jen jako jeden z možných zdrojů informací, a to zpravidla až ve vyšších ročnících. Při tvorbě sešitů se žáci učí pracovat s estetickou úpravou textu a postupem času si též procvičují schopnost vhodného využití nejrůznějších slohových útvarů. Na začátku stojí důsledné vedení učitele, které výsledně směřuje k samostatnému zpracování učiva žáky.

Jazyková výchova

Žáci postupně objevují vnitřní i formální zákonitosti češtiny, osvojují si je a učí se je vhodně aplikovat. Studují gramatické struktury, pravopisná pravidla a osvojují si spisovnou podobu češtiny v porovnání s hovorovým jazykem, nářečím a s cizími jazyky. Tím se nejen učí kultivovaně vyjadřovat, nýbrž rozvíjejí své logické myšlení, schopnost porovnávání, třídění, rozlišování a zobecňování jevů. Český jazyk se tak stává nejen nástrojem pro získávání informací, ale i předmětem poznávání.

Literární výchova

Žáci se prostřednictvím příběhů vyprávěných učitelem a později i četby vžívají do dějů a do osudů postav pohádkových, mytických, smyšlených i historických, čímž získávají formou obrazů živé povědomí o hodnotách, morálních zásadách a kulturně-historickém vývoji lidské společnosti, které se jim stává nástrojem rozvíjení vlastní osobnosti a poznávání sebe sama i druhých. Český jazyk navíc není v literatuře již jen prostředkem k poznávání kultury vlastní, ale stává se prvním mostem k ostatním kulturám světa do té doby, než si člověk osvojí další cizí jazyk. Žáci si při práci s národní a světovou literaturou mohou uvědomit nejen souvislosti, ale i rozdíly mezi kulturou ostatních národů a tou vlastní.

Výuka literatury ale zdaleka nespočívá jen v poslouchání a čtení. Důležitá je praktická práce s nejrůznějšími literárními žánry (ne tedy jen jejich identifikace, nýbrž přímý prožitek), ať už se jedná o recitaci poezie, dramatizaci literárních textů či diskuse nad přečtenými díly. Zde se dá literární výchova těžko oddělit od slohové, protože žáci jsou také vedeni k vlastní tvorbě. Škola vytváří podmínky pro samostatnou tvořivou činnost žáků. Mohou se vydávat například třídní a školní noviny s vlastními příspěvky a literárními pokusy, hraje se loutkové divadlo, připravují recitační programy, divadelní představení apod. Je rozvíjena verbální i neverbální komunikace, spolupráce ve skupině, kultivuje se mluvený, psaný i pohybový projev, žáci vstupují do rozličných reálných i modelových životních situací, učí se vystupovat před diváky a reflektovat své zážitky. Skrze vlastní činnost žáci spějí k poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit rozvoj jejich postojů a životních hodnot a obohatit jejich duchovní život.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Předmět český jazyk svými výchovnými cíli a strategiemi (postupy) umožňuje žákům rozvíjet:

Kompetence k učení

- Rozvíjí u žáků dovednosti potřebné k osvojování učiva.
- Předkládá žákům možnosti používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech.
- Vede žáky k systematickému vedení a ukládání informací.
- Vede žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování.
- Seznamuje žáky s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem.

Kompetence k řešení problémů

- Vede žáky k tomu, aby samostatně nalézali pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy.
- Vede žáky k tomu, aby uměli nalézat chyby v textu a odůvodnit správné řešení.
- Vede žáky k samostatnému vyhledávání potřebných informací z různých informačních zdrojů.

Kompetence komunikativní

- Vede žáky ke spisovnému vyjadřování, rozlišování spisovné, obecné a nespisovné češtiny.
- Vede žáky ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů, nabízí žákům dostatek příležitostí k porozumění probíraných literárních textů.
- Vede žáky pomocí literárního i gramatického učiva k rozšiřování slovní zásoby.
- Vede žáky ke správné, srozumitelné stavbě větných celků, k vyprávění.

Kompetence sociální a personální

- Vytváří příležitosti k tomu, aby žáci mohli diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy.
- Vede žáky k tomu, aby dokázali požádat o pomoc.

Kompetence občanské

- Seznamuje žáky s naším slovesným dědictvím a pomáhá vysvětlovat jeho význam.
- Žák nachází literární vzory.
- Český jazyk posiluje v žácích mravní cítění a jednání.
- Podporuje v žácích potřebu literárního projevu, recitace, četby.

Kompetence pracovní

- Vede žáky k dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní.
- Vede žáky k přípravě a udržování jejich učebního prostoru.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech (např. návštěva knihovny).
- Vedeme žáky od osmého ročníku k aktivnímu používání digitálních technologií při zpracování a prezentaci svých prací, (např. ročníkových prací, referátů).
- Od osmé třídy vedeme žáky k smysluplnému využívání kancelářských aplikací pro práci s textem a daty.

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	Čtení hlásek, slov a jednoduchého známého textu hůlkovým písmem Čtení jako konfrontace známého textu	
ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti	Reaguje na ústní pokyn učitele Řešení hádanek	
ČJL-3-1-03 respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru ČJL-3-1-06 volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích	Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči, se spolužáky mluví slušně, při vyučování se hlásí o slovo, v prostorách školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele vhodným způsobem, dokáže vyjádřit omluvu, vyřídit jednoduchý vzkaz	DEM OSV
ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves ČJL-3-2-06 spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy	Rytmizace říkadel, veršů, doprovázených smysuplnými gesty Zkvalitnění výslovnosti nápodobou, přednes nápodobou Verše k obraznému ztvárnění hlásky Vyprávění známých pohádek, legend (k ročním svátkům a slavnostem) a krátkých příběhů Dramatizace pohádek Jazykolamy Vyprávění vlastních zážitků, přání	
ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku ČJL-3-3-02 vyjadřuje své pocity z přečteného textu ČJL-3-3-03 rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění ČJL-3-3-04 pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností		
ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním	Správné sezení Správný úchop psacích potřeb (voskovky, bločky) Psací potřeby udržuje v čistotě Udržuje v pořádku sešity	
ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev ČJL-3-1-10 píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení	Píše správné tvary velkých tiskacích písmen a číslic – římských (do XII) a arabských (do 20 - 100), abeceda Čte velká tiskací písmena celé abecedy a číslice Opisuje jednoduchá krátká slova z tabule, příp. text známé básně Rozlišení dlouhých a krátkých slabik	

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	Genetická metoda čtení Čtení krátkého textu malým i velkým tiskacím písmem Čtení vlastního textu Pochopení textu	OSV 1
ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti	Reaguje na ústní pokyn učitele Řešení jednoduchých hádanek a rébusů	
ČJL-3-1-03 respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru ČJL-3-1-06 volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích	Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči, se spolužáky mluví slušně, při vyučování se hlásí o slovo, v prostorách školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele vhodným způsobem, dokáže vyjádřit omluvu, vyřídí jednoduchý vzkaz	OSV 8
ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves ČJL-3-2-06 spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku ČJL-3-3-02 vyjadřuje své pocity z přečteného textu ČJL-3-3-03 rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění ČJL-3-3-04 pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností	Rytmizace říkadel, veršů doprovázených smysluplnými gesty Rozklad slov na slabiky a hlásky v pohybu Vyprávění známých bajek a legend Dramatizace bajek a legend Vyprávění vlastních zážitků, přání Přednes básní doprovázející roční dobu a slavnosti Přednes průpovědí Rozlišení krátkých a dlouhých slabik	OSV 6, OSV 7, OSV 11
ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním	Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Udržuje v pořádku sešity, penál	
ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev ČJL-3-1-10 píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení	Píše správné tvary malých tiskacích písmen celé abecedy a číslic pastelkou Opisuje z tabule Píše samostatně vlastní krátký text v jednoduchých větách Píše jednoduchý text podle diktátu	Kreslení forem OSV 5
ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky	Abeceda Rozlišuje malá i velká písmena celé tiskací abecedy Psací abeceda – malá písmena Rozkládá text na slova, slova na hlásky, slabiky a slova (složená slova) oběma směry v pohybu Dlouhé a krátké samohlásky	

ČJL-3-2-07 rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky	Věta oznamovací, tázací, rozkazovací	
ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	Měkké a tvrdé souhlásky Velké písmeno na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování (doporučujeme rozlišit barevně)	

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	Čtení textu tiskacím i psacím písmem Čtení vlastních zápisů Hlasité čtení Čtení knih Vyhledávání v textu Porozumění textu	OSV 1
ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti	Porozumění písemně zadanému úkolu Reaguje na ústní pokyn učitele	
ČJL-3-1-03 respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru ČJL-3-1-06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích	Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči, se spolužáky mluví slušně, při vyučování se hlásí o slovo, v prostorách školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele vhodným způsobem, dokáže vyjádřit omluvu, vyřídí jednoduchý vzkaz	OSV 8
ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev ČJL-3-1-11 seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves ČJL-3-2-06 spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku ČJL-3-3-02 vyjadřuje své pocity z přečteného textu ČJL-3-3-03 rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění ČJL-3-3-04 pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností	Rytmické verše doprovázené pohybem Recitace básní Vyprávění příběhů Dramatizace příběhů Vyprávění vlastních zážitků Vyprávění podle časové a dějové posloupnosti Popis osobnosti, situace Jazykolamy Vyjádření hodnotícího postoje, přání	OSV 6, OSV 7, OSV 11 MUL 3

ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním	Správné sezení Správný úchop psacích potřeb (plnicí pero) Udržuje v pořádku sešity	
ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev ČJL-3-1-10 píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení	Píše správné tvary psacího písma celé abecedy perem Zaznamenává vývoj písma (práce s různými psacími potřebami) Opisuje text Vlastní krátký text - záznam vlastních zážitků nebo textu Píše jednoduchá diktovaná sdělení Kontroluje a opravuje vlastní zápis Samostatně píše krátké věty a jednoduchá sdělení vlastních zážitků	OSV 5 KF ČAS
ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky	Abeceda, řazení slov podle abecedy Rytmičná cvičení členění slov na hlásky, slabiky, celých slov a kvantit samohlásek Rozlišuje a píše tiskací i psací formou písmena celé abecedy	
ČJL-3-2-02 porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná	Slova opačného a podobného významu, nadřazená, podřazená, souřadná Vyjmenovaná slova Spodoba znělosti – párové souhlásky	ČAS
ČJL-3-2-03 porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost ČJL-3-2-04 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru	Slovní druhy – úvod - podstatná, přídavná jména, slovesa	
ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	Vyjmenovaná slova bě, pě, vě, mě dě, tě, ně ú/ů	

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČJL-5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas</p> <p>ČJL-5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává</p>	<p>Četba prózy i poezie</p> <p>Četba knih dle vlastního výběru a zájmu</p> <p>Práce s literaturou Čtení vlastních zápisů Tiché čtení</p> <p>Společné čtení literatury Zkvalitnění čtení – plynulost, barva hlasu, intonace, výrazové čtení</p>	<p>OSV 1</p> <p>MED 1</p>
<p>ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení</p> <p>ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry</p> <p>ČJL-5-1-10 sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti</p> <p>ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p>	<p>Tematické projekty Tematické slohové práce (vyprávění)</p> <p>Zápisy v epochových sešitech a portfolio</p> <p>Kontroluje své zápisy a opravuje chyby</p> <p>Stavba textu do odstavců</p> <p>Vlastní literární tvorba v próze i poezii</p>	<p>ČAS</p> <p>KF</p> <p>VV</p> <p>OSV 5</p>
<p>ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta</p> <p>ČJL-5-1-07 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru</p> <p>ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p> <p>ČJL-5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</p>	<p>Opakování epochového učiva Vyprávění vlastních zážitků Popis známých osob, situací, věcí</p> <p>Reprodukce prózy</p> <p>Přednes poezie a vlastní tvorby</p> <p>Vyprávění z vlastní četby Vyprávění z literatury vztahující se k učivu v epochách Jazykolamy</p> <p>Mluvený projev ve spisovné podobě jazyka</p> <p>Dramatizace příběhů</p>	<p>HV</p> <p>OSV 5,</p> <p>OSV 11</p> <p>MUL 3</p>
<p>ČJL-5-1-05 vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>ČJL-5-1-08 rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace</p>	<p>Na začátku a konci sdělení pozdraví</p> <p>Sděljuje učiteli slušně svá přání a potřeby, požádá a poděkuje</p> <p>Odpovídá na dotazy</p> <p>Neskáče do řeči</p> <p>Se spolužáky mluví slušně</p> <p>Při vyučování se hlásí o slovo</p> <p>Spolužáky oslovuje křestním jménem</p> <p>Při sporu se učí nejednat agresivně</p> <p>Dokáže vyjádřit omluvu</p> <p>Dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz</p> <p>Rozhovory s vyučujícím a se spolužáky</p> <p>Spisovný verbální projev během výuky</p>	<p>OSV 6,</p> <p>OSV 7,</p> <p>OSV 8</p>
<p>ČJL-5-2-01 porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová</p>	<p>Antonyma</p> <p>Synonyma</p> <p>Příbuzná slova vyjmenovaných slov</p>	
<p>ČJL-5-2-02 rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku</p> <p>ČJL-5-2-08 píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách</p>	<p>Vyjmenovaná slova a slova příbuzná</p> <p>Kořen, předpona, přípona, koncovka</p>	
<p>ČJL-5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu</p> <p>ČJL-5-2-07 užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje</p>	<p>K určování slovních druhů užívá kvalitativní pojmy</p> <p>Slovní druhy</p> <p>Kategorie slovních druhů: podstatná a přídavná jména – rod, číslo, zavedení pojmu pádu</p> <p>slovesa – osoba, číslo, čas</p>	

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČJL-5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas</p> <p>ČJL-5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává</p>	<p>Četba prózy i poezie</p> <p>Četba knih dle vlastního výběru a zájmu</p> <p>Samostatná práce s textem</p> <p>Čtení z odborných časopisů a knih</p> <p>Práce s encyklopedií Čtení vlastních zápisů v epochových sešitech</p> <p>V textu rozlišuje podstatné sdělení, vnímá podrobnosti, rozumí celku Zkvalitnění čtení hlasitého, výrazové čtení</p>	<p>OSV 1</p> <p>MED 1</p>
<p>ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení</p> <p>ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry ČJL-5-1-10 sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti</p> <p>ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p>	<p>Tematické epochové práce Tematické slohové práce Zápisy v epochových sešitech</p> <p>Vlastní literární tvorba v próze i poezii</p> <p>Referáty</p> <p>Kontroluje své zápisy a opravuje chyby</p> <p>Stavba textu do odstavců</p>	<p>KF</p> <p>VV</p> <p>OSV 5</p>
<p>ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta</p> <p>ČJL-5-1-07 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru</p> <p>ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p> <p>ČJL-5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</p> <p>ČJL-5-3-04 při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy</p>	<p>Vyprávění příběhů a mýtů starověkých kultur Vyprávění vlastních zážitků</p> <p>Popis známých osob, situací, věcí</p> <p>Dramatizace příběhů</p> <p>Recitace veršů</p> <p>Recitace vlastní tvorby</p> <p>Reprodukce prózy</p> <p>Přímá řeč</p> <p>Vyprávění z vlastní a doporučené četby</p> <p>Opakování epochového učiva</p>	<p>GLO</p> <p>HV</p> <p>OSV 6,</p> <p>OSV 7,</p> <p>OSV 11</p> <p>MUL 3</p>
<p>ČJL-5-1-05 vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>ČJL-5-1-08 rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace</p>	<p>Sděluje učiteli slušně svá přání a potřeby požádá a poděkuje, na začátku a konci sdělení pozdraví</p> <p>Odpovídá na dotazy srozumitelně, celou větou</p> <p>Neskáče do řeči</p> <p>Se spolužáky mluví slušně</p> <p>Při vyučování se hlásí o slovo</p> <p>Spolužáky oslovuje křestním jménem</p> <p>Při sporu se učí nejednat agresivně</p> <p>Dokáže vyjádřit omluvu</p> <p>Dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz</p> <p>Rozhovory s vyučujícím a se spolužáky</p> <p>Spisovný verbální projev během výuky</p>	<p>OSV 8</p>
<p>ČJL-5-1-06 rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě</p>	<p>Vyprávění příběhů a mýtů</p> <p>Vyprávění vlastních zážitků</p> <p>Popis známých osob, situací, věcí</p> <p>Vyprávění z vlastní a doporučené četby</p>	<p>ČAS</p>

ČJL-5-2-01 porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová	Antonyma Synonyma Nadřazená a podřazená slova Stupňování přídavných jmen	
ČJL-5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu ČJL-5-2-04 rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary ČJL-5-2-05 vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty	Kategorie vzoru u podstatných a přídavných jmen Kategorie způsobu u sloves Základní kategorie zájmen a číslovek	
ČJL-5-2-06 odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí	Určování základní skladební dvojice Tvoření vět jednoduchých a souvětí Přímá řeč	
ČJL-5-2-07 užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje	Slovní druhy	
ČJL-5-2-09 zvládá základní příklady syntaktického pravopisu	Časování sloves Skloňování podstatných jmen Shoda přísudku s podmětem	

6. - 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji ČJL-9-1-08 využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát	Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním Referát - dle epochy Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku Epochové práce Výtah, výpisky	D, B, Z, F, M MED6
ČJL-9-1-02 rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru ČJL-9-1-04 dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci ČJL-9-1-05 odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru ČJL-9-1-06 v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči ČJL-9-1-07 zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu	Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referátu Pravidla komunikace: Vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý) Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu Rozlišení různých komunikačních prostředků Komunikace verbální a neverbální Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk. Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma Rétorická cvičení	D, B, F, CH
ČJL-9-1-09 uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování ČJL-9-1-10 využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů	Tvořivé psaní - popis, vyprávění, dopis (soukromý, oficiální), charakteristika Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce	

ČJL-9-2-02 rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémehch	Způsoby obohacování slovní zásoby - stavba slova a pravopis – kořen, předpona, přípona, základové slovo, střídání hlásek a skupiny hlásek při odvozování, zdvojené souhlásky, skupiny bě-bje-,vě-vje-, pě, mě-mně, předpony s/se-,z/ze-,vz-/vze-, předložky s/se, z/ze Stavba slova – skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, antonyma	
ČJL-9-2-03 samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami.	
ČJL-9-2-04 správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Podstatná jména – pomnožná, hromadná, látková; konkrétní, abstraktní Přímá řeč Přídavná jména Zájmena – druhy, pravopis Číslovky Slovní druhy – upevňuje dosavadní znalosti a dále je rozšiřuje Třídění slovních druhů, určování slovních druhů Mluvnické významy a tvary slov, stupňování přídavných jmen a příslovcí; rod činný a trpný, podmiňovací způsob sloves, způsobová slovesa	
ČJL-9-2-05 využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Druhy vět podle postoje mluvčího Slohové útvary - vypravování, popis, jednoduché tiskopisy, dopis, zpráva, oznámení, charakteristika, líčení, výtah, žádost, životopis Čtenářský deník, samostatné písemné práce – referát je mimo ČJ	
ČJL-9-2-06 rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Věta jednoduchá a souvětí Větné členy: podmět, přísudek, přívlastek, příslovecné určení, (místa, času), předmět Věty jednočlenné a dvojčlenné	
ČJL-9-2-07 v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty; shoda přísudku s podmětem; základy interpunkce; psaní velkých písmen; koncovky přídavných jmen	
ČJL-9-2-08 rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
ČJL-9-3-01 uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla ČJL-9-3-02 rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora	Vyprávění – Řím, počátky české státnosti, středověk Rytířská literatura Zámořské objevy Literatura dle vlastní četby Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu	D
ČJL-9-3-03 formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo ČJL-9-3-05 rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty ČJL-9-3-08 porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování	Hodnocení, reflexe, diskuze Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	
ČJL-9-3-04 tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie	Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	
ČJL-9-3-09 vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích	Encyklopedie Knihovna, Knihovní katalog Informační centrum, Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	

8. - 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČJL-9-1-01 odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji</p> <p>ČJL-9-1-08 využívá základy studijního čtení – vyhledává klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Kritické čtení předloženého textu, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním</p> <p>Referát - dle epochy</p> <p>Zpracování odborných textů</p> <p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce</p> <p>Výtah, výpisky</p>	<p>D,</p> <p>B,</p> <p>Z,</p> <p>F,</p> <p>M,</p> <p>CH</p> <p>MED1</p>
<p>ČJL-9-1-02 rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>ČJL-9-1-04 dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>ČJL-9-1-05 odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>ČJL-9-1-06 v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>ČJL-9-1-07 zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>ČJL-9-2-01 spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p>	<p>Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referátu</p> <p>Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu</p> <p>Rozlišení různých komunikačních situací, zvolení vhodných prostředků, přiměřené reakce na danou komunikační situaci</p> <p>Komunikace verbální a neverbální</p> <p>Funkční styly, slohové útvary podle záměru mluvčího</p> <p>Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk</p> <p>Přednes, recitace, vyprávění - dle epoch</p> <p>Rétorická cvičení</p> <p>Recitace</p> <p>Dramatizace na dané téma, nastudování a představení divadelní hry</p> <p>Pravidla komunikace – vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý)</p> <p>Rozlišení různých komunikačních prostředků</p> <p>Mluvený projev na dané téma - připravený, nepřipravený, spontánní, souvislý projev, technika projevu, neverbální prostředky</p> <p>Proslov, komentář</p> <p>Zvuková stránka věty, spodobnost a artikulační melodie věty, suprasegmentální prostředky řeči</p>	<p>D,</p> <p>B,</p> <p>F,</p> <p>CH</p> <p>OSV8</p> <p>OSV9</p> <p>OSV5</p>
<p>ČJL-9-1-03 rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj</p>	<p>Porovnání různých zdrojů informací a zaujímání postojů ke sdělenému obsahu.</p> <p>Tvořivé psaní na dané téma – komentář, reklama, samostatná, skupinová práce, prezentace před třídou, diskuze nad tématem, rozbor.</p>	
<p>ČJL-9-1-08 využívá základy studijního čtení – vyhledává klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>Zpracování odborných textů</p> <p>Vedení čtenářského deníku</p> <p>Epochové práce, referát dle epochy</p> <p>Výtah, výpisky, čtení s porozuměním</p>	
<p>ČJL-9-1-09 uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p> <p>ČJL-9-1-10 využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů</p>	<p>Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika, úvaha</p> <p>Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce</p>	<p>OSV5</p>
<p>ČJL-9-2-02 rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémehch</p>	<p>Slovní zásoba a význam slova</p> <p>Skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, rozkládání slov, neologismy, nová slova, přijímání slov z cizího jazyka</p>	

ČJL-9-2-03 samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	Práce s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami. Práce se slovníkem literární historie a teorie	
ČJL-9-2-04 správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Slovní druhy a jejich funkce ve větě; odchylky ve skloňování; komplexní jazykové rozbor; projev mluvený a psaný – zásady pro výběr jazykových prostředků a specifika textu, slovesný vid	
ČJL-9-2-05 využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči; vypravování, výtah, výpisky, charakteristika, líčení, úvaha, dopis, popis, životopis, výklad, proslav, diskuze, publicistické útvary	OSV11
ČJL-9-2-06 rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Souvětí souřadné a podřadné, typy vedlejších vět, poměr mezi větami a větnými členy, doplněk, souvětí souřadná, podřadná	
ČJL-9-2-07 v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Interpunkce jednoduché věty a souvětí, psaní velkých písmen	
ČJL-9-2-08 rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného; Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky Obecné výklady o jazyce, vývoj jazyka, skupiny jazyků; disciplíny jazykověd	
ČJL-9-3-01 uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla ČJL-9-3-02 rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora	Životopisy Biografie – záznam, reprodukce Literatura dle vlastní, doporučené i zadané četby Charakteristika díla, hodnocení Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život jako inspirace	F, CH, B
ČJL-9-3-03 formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo ČJL-9-3-05 rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty ČJL-9-3-08 porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování	Hodnocení, reflexe, literární kritika Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení Aspekt umělecké literatury Vlastní a doporučená četba Rozhovory, diskuze o obecných názorech na hodnotnou a konzumní literaturu	
ČJL-9-3-04 tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie ČJL-9-3-06 rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele	Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma) Základy literární teorie Struktura literárního díla Literární druhy a žánry	OSV10
ČJL-9-3-07 uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře	Chronologický přehled a vývoj literatury	
ČJL-9-3-09 vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích	Encyklopedie Knihovna Knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	MED2

4.2 MATEMATIKA

Charakteristika předmětu

Předmět matematika má důležité postavení ve vzdělávacím procesu. Poskytuje vědomosti potřebné v praktickém životě každého člověka. Obsah předmětu je rozdělen na čtyři tematické okruhy:

- Číslo a početní operace
- Číslo a proměnná
- Závislosti, vztahy a práce s daty
- Geometrie v rovině a v prostoru

Součástí je i tematický okruh Nestandardní aplikační úlohy a problémy.

Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu je pro žáky důležité pochopit kvalitu čísla. Pod pojmem každé číslice by si měli uvědomit konkrétní pojem. Číslice není obrazem ve smyslu zavádění zápisu písmen, ale obrazem číselné kvality. Obraz tedy souvisí s podstatou čísla, ne s vnější formou číslice.

Utváření aritmetických a geometrických pojmů je spojeno s vnímáním a činností vlastního pohybového organismu. Počítání je již zvnitřněným pohybem, při kterém také pohyb vnímáme. Proto je zpočátku veškeré počítání propojeno s pohybem rytmických cvičení (např. násobkové řady). Matematika má blízký vztah také ke kreslení forem, kde konkrétně cvičíme a pěstujeme to, co je pro matematizování tolik potřebné: uvědomovat si pohyb rukou.

Díky vnitřní pohyblivosti vzniká schopnost zapojit fantazii při řešení matematických problémů. Jistotu může dítě při počítání prožít ve správném řešení určitého problému.

Důležité je neustálé procvičování a opakování probrané látky.

Číslo a proměnná

Žáci si osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací), dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění - proč je operace prováděna určitým postupem. Je kladen důraz na to, aby děti samy objevovaly postupy daných typů úloh a tyto postupy mezi sebou komunikovaly. Další vědomosti se prohlubují na druhém stupni v tematickém okruhu Číslo a proměnná.

Závislosti, vztahy a práce s daty

Žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, uvědomují si změny a závislosti známých jevů. Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů a v jednoduchých případech je také konstruují.

Geometrie

Jednou z vůdčích myšlenek tohoto předmětu je rozvoj a podpora názorné prostorové představivosti. V počáteční geometrii, kreslené ještě od ruky, procvičujeme při odhadování proporcí a poměrů jistotu pohybu ruky, která je dobře připravená kreslením forem v prvních školních letech.

Základní schopnosti, znalosti a techniky budeme stupňovat přiměřeně věku (s částečným přesahem do jiných předmětů). Žáci se musí s přibývajícím věkem učit vycítit geometrické závislosti, myšlenkově je uchopit a použít k praktickému řešení - rýsování. Zacházení s rýsovacími pomůckami má žáky vést k jednoznačné a přesné konstrukci (znázornění).

Radost při rýsování má žákům pomáhat rozvíjet trpělivost, pečlivost a přesnost, stejně jako samostatnou a tvořivou činnost.

Geometrické útvary se učí znát při kreslení, vychází se od pravidelných forem, které nejsou pojednány jako zvláštní případy obecných forem, ale právě jako základní útvary, které nejjasněji hovoří řečí dané formy. Zde dochází k postupnému osvojování pojmů: šikmý, svislý, vodorovný, oblouk, nahoře, dole, uprostřed, oblé, hranaté; symetrie osová, středová, souměrnost, shodnost, podobnost, průniky, uzly, křivka, přímka, úsečka, bod, rovinné útvary, úhel, trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh.

Předmět matematika je vyučován hlavně v epochách, které umožňují hlubší propracování daného tématu. V průběhu celého roku je pak probrané učivo procvičováno a rozšiřováno v procvičovacích hodinách (časová dotace pro každý ročník viz tabulka).

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

V předmětu matematika rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady při řešení netradičních algebraických a geometrických úloh.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky pracovat v týmu.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech.
- Od osmé třídy vedeme žáky k smysluplnému využívání kancelářských aplikací pro práci s daty.
- V rámci edukace i prevence sdílíme s žáky od pátého ročníku zkušenosti z oblasti používání aplikací (např. internetové a mobilní bankovníctví, herní účty, aj.).

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>M-3-1-01 používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, - vytváří soubory s daným počtem prvků</p> <p>M-3-1-05 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</p>	<p>Počítání v oboru 1-20</p> <p>Orientace v číselné řadě 1-100</p> <p>Čtení a zápis čísel (římských, arabských)</p> <p>Porovnávat čísla na základě množství nebo pořadí</p> <p>Rytmická cvičení a počátky pamětního zvládnutí některých násobkových řad</p> <p>Komutativnost sčítání ($3 + 4 = 4 + 3$)</p> <p>Zavedení všech čtyř základních početních výkonů (sčítání, odčítání, násobení, dělení) v oboru do 20 a písemná forma sčítání a odčítání</p> <p>Počáteční cvičení v pamětním počítání</p>	
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY	<p>Orientace v prostoru (vpravo - vlevo, vpřed - vzad).</p> <p>Znalost hodin (1/4, 1/2, celá hodina).</p>	ČAS
GEOMETRIE	<p>Rozlišení kruhu, čtverce, trojúhelníku.</p> <p>Počítání a porovnávání geometrických útvarů (menší, větší, stejný)</p>	KF

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE</p> <p>používá přirozená čísla</p> <p>k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků</p> <p>čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti</p> <p>užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose</p>	<p>orientace v číselné řadě 1-1000</p> <p>rozšíření početních výkonů v oboru přirozených čísel do 100 (úlohy s více početními výkony na jednu)</p> <p>rytmická cvičení a pamětní osvojování násobkových řad do 11</p> <p>elementární slovní úlohy</p> <p>odhady a kontrola výsledků</p> <p>procvičování pamětního počítání</p> <p>číselná osa</p>	
<p>provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly</p> <p>řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</p>	<p>stovky, desítky a jednotky ve trojčiferném čísle</p> <p>porovnávání čísel, odhady výsledků</p> <p>komutativní násobení ($5 \times 4 = 4 \times 5$)</p>	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>M-3-2-01 orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času</p>	<p>- časové pojmy (minuty, hodiny, den, měsíc, rok, včera, dnes, zítra)</p>	ČAS
<p>GEOMETRIE</p> <p>M-3-3-01 rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci</p> <p>M-3-3-03 rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</p>	<p>osově souměrné formy</p> <p>základní útvary v rovině - lomená čára, čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh</p>	

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, Průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</p>	<p>-rozšíření oboru přirozených čísel přes 1 000 desítková soustava pamětné sčítání a odčítání víceciferných čísel odhady a kontrola výsledků míry - váhy a početní cvičení s jejich aplikacemi pokračování v osvojování násobkových řad (indiv. až do 20), pamětné počítání násobilka: 2-12 písemné sčítání, odčítání, násobení a dělení jednociferným dělitelem bez zbytku přes 1000 řešení slovních úloh zaokrouhlování přirozených čísel (desítky, stovky)</p>	ČAS
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času - popisuje jednoduché závislosti z praktického života</p>	<p>Časové pojmy (rok-52 týdnů, 365 dnů, přestupný rok) Vývoj jednotek v průběhu historie</p>	ČAS
<p>GEOMETRIE porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</p>	<p>Jednotky délky a jejich převody Osově souměrné útvary Základní útvary v prostoru: kvádr, krychle, koule</p>	ČAS

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel modeluje a určí část celku, požívá zápis ve formě zlomku porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel</p>	<p>prohlubování písemného sčítání a odčítání vícečíslných čísel v oboru do 1 000 000. zavedení zlomků, poznání zlomku jako díl celku (z části k celku) zlomek jako porovnávání (vztah k násobení). užití zlomků v praxi sčítání a odčítání, jednoduchých zlomků. opakování všech čtyř početních výkonů a písemného násobení a dělení s vícemístnými čísly pamětné počítání slovní úlohy</p>	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-3-2-03 doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel</p>	- tabulky, jízdní řády	
<p>GEOMETRIE M-5-3-01 narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce M-5-3-03 znázorní rovnoběžky a kolmice M-5-3-05 rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru</p>	<p>základní útvary v rovině - lomená čára, přímka, polopřímka, úsečka, čtverec, kružnice, obdélník, trojúhelník, kruh, čtyřúhelník, mnohoúhelník vzájemná poloha dvou přímek v rovině-náčrty, zavedení pojmů</p>	ČAS
<p>NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-5-4-01 řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky</p>	<p>slovní úlohy číselné a obrázkové řady</p>	

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel m M-5-1-04 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel M-5-1-05 modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty porozumí významu znaku „-“, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose</p>	<p>opakování čtyř početních výkonů s přirozenými čísly v oboru i více než 1 000 000 spojení čtyř základních početních výkonů (smíšené příklady) počítání se zlomky (krácení a rozšiřování, znázorňování a porovnávání zlomků) zavedení desetinných násobení a dělení čísly 10, 100, 1000 a dál závorky stálá péče o pamětné počítání měření a vážení (jednotky-délkové, obsahové, hmotnostní) sčítání a odčítání, násobení a dělení zlomků</p>	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-5-2-01 vyhledává, sbírá a třídí data M-5-2-02 čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy</p>	<p>závislosti a jejich vlastnosti diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády</p>	<p>GOV ČAS</p>
<p>GEOMETRIE narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran sestrojí rovnoběžky a kolmice M-5-3-04 určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu M-5-3-05 rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru</p>	<p>základní geometrické útvary a pojmy rýsování: bod, přímka, rovnoběžka, kolmice; rovnoběžky, úsečka, střed, osa rovinné útvary: kružnice, kruh, čtverec; rovnoběžník, obdélník, trojúhelník poznávání geom. útvarů: krychle, kvádr, koule, kužel, jehlan, válec -základní vlastnosti jednotky: délkové míry, obsahové míry výpočty: obvod, obsah - pomocí čtvercové sítě</p>	<p>KF</p>
<p>NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-5-4-01 řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky</p>	<p>slovní úlohy číselné a obrázkové řady magické čtverce prostorová představivost</p>	<p>ČAS</p>

6. a 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ I.</p> <p>M-9-1-02 zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulačtor</p> <p>M-9-1-03 modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel</p> <p>M-9-1-04 užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek - část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)</p> <p>M-9-1-05 řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů</p> <p>M-9-1-06 řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pořadí početních výkonů - dělitelnost (prvočíslo) - procvičování počítání s přirozenými čísly - procvičování počítání s kladnými desetinnými čísly a zlomky - míry a váhy - desetinný systém - trojčlenka s přímou a nepřímou úměrností - poměr - procenta - procento, základ, procentová část, počet procent - rozvedení počítání s %, úrokový počet, zisk a ztráta, jednoduché výpočty daní, šek, konto, kapitál, daň ..., návštěva banky - zaokrouhlování desetinných čísel - písemné dělení s desetinným číslem v dělenci, v děliteli, v dělenci i děliteli - rozvíjet v žácích jistotu v zacházení s čísly 	<p>Z – poloha, měřítko mapy</p> <p>D - časová osa</p>
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY</p> <p>M-9-2-03 určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti</p> <p>VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí</p> <p>VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu</p> <p>VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přímá úměrnost - majetek a vlastnictví - peníze - výroba, obchod, služby - principy tržního hospodářství 	<p>D - integrovaná část výchovy k občanství</p>
<p>GEOMETRIE I.</p> <p>M-9-3-01 zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M-9-3-02 charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M-9-3-03 určuje velikost úhlu měřením a výpočtem</p> <p>M-9-3-04 odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</p> <p>M-9-3-13 analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - geometrie trojúhelníku - rovnostranný trojúhelník, vrchol, základna, úhel; - rovnoramenný trojúhelník jako pohyb vrcholu rovnostranného trojúhelníku po svislici; - podobně i všechny ostatní formy (pravoúhlé, tupoúhlé) vznikají pohybem vrcholů trojúhelníku, např. do stran, skrze střed trojúhelníku, po kruhu. - výška a těžnice trojúhelníku - obvod, obsah pravoúhlého trojúhelníku - geometrie čtyřúhelníku: - čtverec; úhlopříčka - obdélník, kosočtverec - lichoběžník, kosodélník, deltoid - zvláštní případy: dva stejné úhly, dvě stejné strany aj. až po zcela nepravidelný čtyřúhelník - konstrukce - obvod - dělení kruhu: pravidelné mnohoúhelníky a hvězdice - pravidelný 6- a 12-úhelník - pravidelný 8- a 16-úhelník (směrová růžice) - formy z geometrické řady v sobě ležících mnohoúhelníků 	
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ II.</p> <p>M-9-1-01 provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru přirozených a kladných racionálních čísel - slovní úlohy - trojčlenka, procenta, úrokový a diskontní počet - absolutní hodnota čísla, číselná osa 	

<p>M-9-1-02 zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p> <p>M-9-1-03 modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel</p> <p>M-9-1-04 užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek - část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)</p> <p>M-9-1-07 matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných</p> <p>M-9-1-08 formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav</p> <p>M-9-1-09 analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p>	<ul style="list-style-type: none"> - čísla opačná, číselná osa - celá a racionální čísla - úvod do celých záporných čísel - sčítání, odčítání, násobení a dělení s celými zápornými čísly - závorky - algebra - lineární rovnice s jednou proměnnou v oblasti racionálních čísel - rovnice, nerovnice - jednoduché slovní úlohy - druhá mocnina a odmocnina - úvod 	
<p>GEOMETRIE II.</p> <p>M-9-3-01 zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M-9-3-02 charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M-9-3-04 odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</p> <p>M-9-3-05 využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh</p> <p>M-9-3-06 načrtne a sestrojí rovinné útvary</p> <p>M-9-3-07 užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti trojúhelníků</p> <p>M-9-3-08 načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kružnice opsaná a vepsaná trojúhelníku a čtyřúhelníku a jejich středy - přenášení úhlů, vrcholový úhel, střídavý úhel apod. - přenášení, zvětšování a zmenšování geometrických obrazců, jejich shodnost - shodnost, rovnoběžné posouvání, otáčení - různé způsoby přenášení trojúhelníku - osová, středová symetrie - geometrie kruhu: - pravidelný 24-úhelník - obvodový a středový úhel - tečna, sečna - Thaletova věta a její užití - vzájemné proměny obrazců: - vzájemné proměny kosodélníku, trojúhelníku, obdélníku apod. - Pythagorova věta - od nejnázornějších forem až po nahlížení proměny obrazců 	
<p>NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY</p> <p>M-9-4-01 užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací</p> <p>M-9-4-02 řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - číselné a logické řady - číselné a obrázkové analogie - logické a netradiční geometrické úlohy 	

8. a 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ I.</p> <p>M-9-1-01 provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p> <p>M-9-1-02 zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p> <p>M-9-1-07 matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním</p> <p>M-9-1-08 formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav</p> <p>M-9-1-09 - analyzuje a řeší jednoduché problémy, - modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p>	<p>Opakování:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlomky - mocniny - druhá odmocnina - rovnice - slovní úlohy - počítání se závorkami - úpravy algebraických výrazů <p>Algebra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lineární rovnice - sčítání, odčítání, násobení, dělení mnohočlenů - jednoduché, složitější rovnice se zlomky - jednoduché slovní úlohy na výpočet dráhy, cesty, času, rychlosti - vzorce $(a+b)^2$, $(a+b) \cdot (a-b)$, $(a-b)^2$ 	
<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY II.</p> <p>M-9-2-01 vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data</p>	<ul style="list-style-type: none"> - závislosti a data - příklady závislostí z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr 	
<p>GEOMETRIE I.</p> <p>M-9-3-01 zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</p> <p>M-9-3-02 charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</p> <p>M-9-3-05 využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh</p> <p>M-9-3-06 načrtne a sestrojí rovinné útvary</p> <p>M-9-3-07 užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků</p> <p>M-9-3-09 určuje a charakterizuje základní prostoro-ové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti</p> <p>M-9-3-10 odhaduje a vypočítá objem a povrch těles</p> <p>M-9-3-11 načrtne a sestrojí síť základních těles</p> <p>M-9-3-12 načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině</p> <p>M-9-3-13 analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - povrch a obsah - trojúhelník, krychle, trojboký hranol, jehlan, válec, kužel, koule. - obvod a obsah – kosočtverec, kosodélník, lichoběžník, kruh -těžiště a jeho určení u troj- a čtyřúhelníku - geometrie pětiúhelníku: - pravidelný pětiúhelník a pentagram - zlatý řez a platónská tělesa - kuželosečky: bez výpočtu, geometrická konstrukce: - parabola - elipsa - hyperbola - střed podobnosti, podobnost 	
<p>ČÍSLO A PROMĚNNÁ II.</p> <p>M-9-1-01 provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</p> <p>M-9-1-02 zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</p> <p>M-9-1-09 analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</p>	<p>Opakování:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozšíření a prohlubování učiva - upevňování poznatků - číselné obory přirozených čísel - největší a nejmenší společný dělitel - přímá úměrnost v praktickém použití, slovní úl. - mocniny a odmocniny - procenta - úrokový počet - lineární systém rovnic se 2 proměnnými - lomené algebraické výrazy a početní úkony s nimi - funkce a jejich znázorňování (přímá úměrnost-lineární fce, kvadratická fce) - slovní úlohy - užití kalkulátorů a PC - statistika 	

<p>ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY II. M-9-2-01 vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data M-9-2-02 porovná soubory dat M-9-2-04 vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem M-9-2-05 matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů</p>	<p>- závislosti a data - příklady závislostí z praktického života a jejich vlastností, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr - funkce - pravouhlá soustava souřadnic, přímá úměrnost, lineární funkce</p>	
<p>GEOMETRIE II. M-9-3-01 zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; - využívá potřebnou matematickou symboliku M-9-3-07 užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků M-9-3-09 určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti M-9-3-10 odhaduje a vypočítá objem a povrch těles M-9-3-11 načrtne a sestrojí síť základních těles M-9-3-12 načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině M-9-3-13 analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</p>	<p>- v návaznosti na výpočet povrchu těles. K tomu první elementy rovinné trigonometrie a logaritmů, nakonec počátky deskriptivy - spirály: - logaritmická a Archimédova spirála - Platónská a archimédovská tělesa: - pochopení symetrie na krychli, oktaedru (osmistěnu) a tetraedru (čtyřstěnu) v jejich vzájemných proměnách - rovinné řezy: - rovina, průnik rovin - řez krychle a kuželu - počátky deskriptivní geometrie</p>	
<p>NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01 užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací M-9-4-02 řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí</p>	<p>- číselné a logické řady - číselné a obrázkové analogie - logické a netradiční geometrické úlohy</p>	

4.3 KRESLENÍ FOREM

Obecná charakteristika

Podstatou pro waldorfskou školu specifického vzdělávacího oboru kreslení forem je umění linie (čáry), jež vede k prožívání pohybových kvalit, tedy duševního pohybu na podkladě bezpředmětné formy – a rovněž naopak: k prožívání formy jako stopy pohybu. Cílem tohoto předmětu je harmonizovat smyslové pohybové vnímání v souvislostech celé lidské bytosti.

Pohyb zachycený ve formě – nikoliv však v ní ustrnulý – prožívají děti v raném školním věku nejprve také na základě vlastního tělesného pohybu (kreslí formy rukama ve vzduchu, nohama na podlaze, „chodí“ formu), později se prožívání formy stále více přenáší do jejich nitra. Ve vztahu formy k prostoru či k ploše se žáci učí objevovat zákonitosti vlastní vnitřní rovnováhy i rovnováhy světa kolem. V tomto aspektu je kreslení forem blízce spřízněno s eurými.

Na rozdíl od běžného předmětného kreslení se tedy tento předmět zabývá kvalitativním uchopením bezpředmětných forem jako tvůrčích principů.

Skutečnost, že kreslení forem je z hlediska provádění spřízněno s oblastí výtvarné výchovy, neomezuje jeho širokou působnost v dalších oblastech. Význam utváření linie se nejzřetelněji projevuje v psaní (podpůrná cvičení tzv. dynamického kreslení) a v geometrii, která je podporována cvičeními tzv. geometrie kreslené volnou rukou. V pracovním vyučování – v modelování, dřevorezbě či kovotepectví – podporuje schopnost vtiskovat formu různým materiálům. V dramatické výchově a pohybové výchově podporuje rozvoj výrazu v tělesném pohybu – tedy schopnost gesta.

Pohybová podstata, umělecky tvůrčí ztvárnění a kvalitativní přístup – těmito svými základními rysy poskytuje kreslení forem celostní pedagogice účinný nástroj schopný prakticky oslovit a vzájemně harmonizovat volní, citovou i myšlenkovou úroveň vyvíjejícího se člověka.

Hlavní motivy a nástin obsahu vyučování

V 1. a 2. ročníku splňuje kreslení forem především úlohu průpravy a doprovodných cvičení při výuce psaní v rámci vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura. Jeho prostřednictvím jsou uskutečňovány vybrané výstupy z českého jazyka.

Od 3. do 5. ročníku je kreslení forem obecnějším základem pro geometrické úlohy v rámci vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace.

1. STUPEŇ - 1. OBDOBÍ

Kreslení nebo utváření linií do obrazu jsou předchůdci vyučování psaní. Písmenka prožívají malí školáci nejdříve živě v obrazech. Tak dítě využívá co možná nejdéle své tvořivé síly, než je vedeno k něčemu abstraktnějšímu. A čím bohatší byl umělecký život, jenž obklopoval malé dítě, tím radostněji a bděleji tíhne později k uchopení intelektuálních pojmů (symbolické myšlení).

1. ročník

Uchopíme linii jako stopu pohybu. Linie se objevuje ve dvou polárních možnostech: jako přímka a jako oblouk. Při kreslení má dítě prožít charakteristický rozdíl těchto dvou forem: jednoznačný směr přímky vyžaduje a podporuje soustředění, myšlenkou řízenou vůli. Dynamická, k cíli nezaměřená „křivka“ ponechává individuální prostor – pocit určuje vůli. Během 1. ročníku se třídní učitel vrací k těmto základním formám v stále nových obměnách.

Dítě je tak stále více vedeno od prožívání forem k jejich utváření: ve cvičeních vertikálního zrcadlení formy (vlevo – vpravo) je dítě schopno samostatně dotvářet celek obrazem vzoru – vlevo od vertikály je vzor, vpravo dítě dotváří zrcadlový obraz.

2. ročník

Při kreslení forem má být pěstováno vnitřní vnímání. Tuto schopnost vnitřního pohybu můžeme cvičit obdobně jako v 1. ročníku – ve cvičeních horizontálního zrcadlení formy (nahore – dole): dítěti předložíme pouze horní polovinu horizontální formy a ono samo musí hledat odpovídající doplnění dole. Dítě přitom musí „vnitřně ožít“ a předložený tvar vnímat jako něco „nehotového“. Cílem tedy je, aby dítě ve své představě (a přirozeně i na papíře) doplnilo a dokončilo, co je nedokončené, nehotové.

3. ročník

V návaznosti na osové symetrie budeme cvičit volné „asymetrické symetrie“. U těchto cvičení se už nejedná o symetrii, která spočívá na vztazích „vpravo – vlevo“ nebo „nahore – dole“, ale o formy, které se rozvíjejí ze svého středu na tři strany (ven) a k nimž má dítě najít dotvářející formy, které vedou dovnitř. Cílem je, aby byla opět nastolena rovnováha a harmonie ve vztahu uvnitř a vně. To podporuje větší samostatnost a pohyblivost představ, které se začínají rozvíjet teprve s devátým rokem.

Rozvíjíme cit pro okolí formy: forma nežije sama o sobě, ale utváří také své okolí. Zde se výrazně uplatňují dostatečné zkušenosti dětí s barvami, které získaly při akvarelovém malování. Tím se v dítěti rozvíjí cit pro styl: jde přece o to, aby rozvíjelo svou schopnost, nalezlo odpovídající formu. Tato cvičení jsou zároveň vhodná pro vytváření vnitřních prostorových představ, které pomáhají kvalitativně připravit na geometrii.

1. STUPEŇ - 2. OBDOBÍ

4. ročník

Po 10. roce jde také o to, aby se pozornost žáků obrátila na formy v jejich okolí. Co doposud kreslili volným způsobem – bez předmětného spojení, to nacházejí nyní jako formy kolem sebe.

V procesu proměny forem dále rozvíjíme prostorovou představivost dítěte. Křížením a protínáním linií silně oslovujeme vědomí dítěte. Tím u něj také podporujeme schopnost koncentrace.

V tomto školním roce nabízí východiska pro kreslení forem látka k vyprávění (severská mytologie): v jednodušších proplétaných pásech a uzlových motivech (rytiny písma, na brožích a náramcích; zdobení helem, zbraní, lodí; keltské a langobardské proplétané motivy). S těmito motivy přichází nové téma – „vpředu a vzadu“.

V této souvislosti můžeme vázat také lodní uzly a potom je i nakreslit. Není na škodu, když dále vytváříme formy vycházející z kruhu, ale stejně dobře lze vycházet z trojúhelníku, čtverce, pětiúhelníku a šestiúhelníku.

5. ročník

V 5. ročníku převádíme kreslení forem do základů geometrie. Opět můžeme začít s elementárními polaritami kruhu a přímky. Žáci pracují bez kružítka a pravítka, tedy „volnou rukou“. Jednotlivá cvičení akcentují pohyblivou proměnlivost geometrických forem. Přestože se v této „geometrii volné ruky“ jedná o nejelementárnější zážitky, je velmi plodné nechat žáky procítit něco právě z této dimenze, která přesahuje prospěšnou a praktickou stránku běžné geometrie. Bude to o to snadnější, když se podaří, aby kromě působících zákonitostí geometrie děti procítily také krásu jejich tvarů a přísně určenou souhru jejich vzájemných vztahů.

Je možné pokračovat v kreslení forem souvisejících s látkou k vyprávění (Mezopotámie, Indie, Egypt, Řecko).

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Kompetence k učení:

- Pěstujeme u žáků schopnost průběžného odhadu stavu práce (která část formy je správná, která místa je třeba pozměnit).
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Kompetence k řešení problémů
- Vedeme žáky k tomu, aby sami poznali smysl a cíl učení, aby měli pozitivní vztah k učení, aby posoudili a kriticky zhodnotili výsledky svého učení a diskutovali o nich.
- Kompetence komunikativní
- Pěstujeme v žácích schopnost pozorování forem a výstižné formulace toho, co je správný tvar a co je třeba u formy změnit.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy.

Kompetence sociální a personální

- Vedeme žáky k pomoci a povzbuzování navzájem.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.

Kompetence občanské

- Vedeme žáky k zamýšlení se nad individuálními rozdíly lidí projevujícími se odlišností jejich výtvorů.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení vytvořeného díla.
- Vedeme žáky k pravidelnému dokončování práce.

Kreslení forem 1. až 5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Od elementárních forem k základu písma (výstupy - Český jazyk) ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev</p>	<p>1. ROČNÍK - přímká (svislá, vodorovná, šikmá) a oblouk v mnohonásobných obměnách s důrazem na rytmus formy - jednoduché oblé a hranaté formy - v sobě uzavřené formy: trojúhelník, kruh, ovál (elipsa), osmička (lemniskáta) - spirála: zavíjení a rozvíjení - jednodušší hvězdy - vertikální symetrie (zrcadlení vlevo-vpravo) - kreslení jako předcvičení k psaní (dynamické kreslení)</p> <p>2. ROČNÍK - rytmická cvičení s elementárními formami - rozvíjení dynamického kreslení - snadné proměny forem (oblé v hranaté) - horizontální symetrie (zrcadlení nahoře - dole) - symetrie osová, čtyřstranná symetrie - jednoduché copy (splétané pásy) - lemniskáty a jejich variace</p>	<p>OSV3, OSV5 VV M (geom) ČJ</p> <p>OSV3, OSV5 VV M (geom) ČJ</p>
<p>Geometrie volné ruky (Výstupy - Matematika - geometrie v rovině a prostoru) M-3-3-01 rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci M-3-3-02 porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky M-3-3-03 rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</p>	<p>3. ROČNÍK - uvnitř a vně: cvičení asymetrické symetrie - okolí a střed formy - jednoduché uzly</p> <p>4. ROČNÍK - k daným formám hledat doplnění do celku, nedokonalé zdokonalit, završit - proměňovat: oblé v hranaté, hranaté v oblé, čtyřnásobné v pětinasobné apod. (geometrické aspekty forem) - formy z keltské a langobardské kultury</p> <p>5. ROČNÍK - spirály, spirálové pásy, spirálová pečeť - jednoduché uzlové variace - formy stahovat a uvolňovat - formy z řecké a etruské kultury</p>	<p>OSV3, OSV5 VV ČJ VV M (geom)</p>

4.4 CIZÍ JAZYK

Charakteristika předmětu

Výuka cizího jazyka směřuje v plné míře k naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru RVP ZV Cizí jazyk.

1. období (1. – 3. ročník)

Výuka v prvním období je založena na „úplném ponoření“ do cizího jazyka, vychází z přirozené schopnosti napodobovat, která je základním principem učení až do devíti let. Zpěvem písní a recitací básní a říkadél, doprovázených gesty a mimikou, se děti seznamují s mluvenou formou jazyka, s jeho charakteristickými zvuky a melodiemi. Ponoření do jazyka napomáhají také hry a dramatizace příběhů. Učitel se snaží vést výuku pokud možno jen v cizím jazyce.

Přesné porozumění není v tomto období cílem práce. Důležitější je zprostředkovat dítěti intenzivní prožitek jazyka, jelikož nevědomě vstřebané obsahy budou vědomě vyzdvíženy v pozdějších letech. Slovní zásoba se v tomto věku většinou nepřekládá, děti si slova, fráze a větné celky postupně osvojují z kontextu výuky. Také gramatické struktury jsou zatím užívány a procvičovány výhradně v kontextu, žáci je užívají na základě nápodoby, bez vědomého učení.

Významným prvkem výuky je rytmus, ať už jde o rytmus prožívaný skrze jazyk nebo o rytmus vlastního vyučování. Rytmus v tomto věku výrazně podporuje paměť. Sborová recitace se střídá s recitací ve skupinách a spěje k samostatnému projevu jednotlivých žáků v krátkých dialogích, často inspirovaných básněmi nebo určitým tématem. Při rozhovorech se žáci seznamují se základními obraty společenského styku, učí se reagovat na otázky a pokyny.

Také vyprávění krátkých příběhů hraje, stejně jako v hlavním vyučování, už od 1. ročníku důležitou roli. Poslechem souvislého sdělení se děti učí sledovat proud cizí řeči a rozvíjí porozumění slyšenému textu. Obsah vyprávění často navazuje na témata v hlavním vyučování.

2. období (4. – 5. ročník)

Ústní práce se dále rozvíjí. Děti v tomto věku mají dobrou paměť a velký potenciál k učení. Jejich cit pro řeč jim navíc umožňuje vnímat krásu cizího jazyka. Texty k recitaci a písně proto nabývají na obsahu a na obtížnosti. Recitací a řečovými cvičeními pokračují žáci v osvojování čisté výslovnosti a správné větné melodie a také v rozšiřování idiomatické slovní zásoby. Učitel jednoduše a obrazně uvede obsah básně nebo písně, kterou se děti dále učí opakováním po učiteli.

Ve věku 9 – 10 let se u dětí vyvíjí nový, individuálnější přístup k jazyku. Nejvýznamnějším prostředkem individuálního uchopení jazykového materiálu je nově zavedené psaní a čtení. Dříve, než žáci dostanou tištěné texty, učí se číst to, co sami napsali. Žáci nabývají schopnosti dívat se na cizí jazyk s odstupem, porovnávat ho s mateřským jazykem a s pomocí učitele objevovat jeho pravidla. Učitel je vede k tomu, aby objevená pravidla zkoušeli sami v praktické podobě formulovat, poté je společně zapisují do sešitu. Ve výuce jazyka roste důraz na poznávání reálií anglicky a francouzsky mluvících zemí a jejich porovnávání s přírodními i kulturními podmínkami v České republice.

Ve 4. ročníku je stěžejním tématem výuky přechod k psaní, seznamování se s grafickou podobou slov. Část hodin je věnována pečlivému zapisování známých textů do sešitů a následné práci s nimi (čtení, dramatizace, rozhovory, procvičování pravopisu slov, vyzozování pravidel).

Od 5. ročníku začíná vědomé vyučování, rozšiřování a procvičování slovní zásoby. Žáci jsou podporováni v tvořivém přístupu k jazyku a v tvůrčím používání známých výrazů. Tomu napomáhá poslech a četba živých a výstižných popisů lidí, míst a situací a také odpovídající domácí úkoly. Prohlubuje se porozumění pro zákonitosti jazyka, pro gramatiku.

Forma realizace

V 1. a 2. ročníku se anglický a francouzský jazyk vyučuje s časovou dotací 2 vyučovací hodiny týdně. Od 3. – 5. třídy jsou to 2 + 2 vyučovací hodiny týdně (5. ročník má 3 hodiny anglického jazyka).

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Předmět cizý jazyk rozvíjí u žáků následující kompetence:

Kompetence k učení

- Vede je k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vhodných vlastních učebních strategií.

Kompetence k řešení problémů

- Poskytuje žákům příležitost konfrontace s anglicky mluvícím elementem a podněcuje je k překonávání vnitřních bariér vůči tomu, co je v něm neznámé a odlišné;

Kompetence komunikativní

- Intenzivně se pěstuje nejen schopnost porozumět verbálním sdělením, ale i porozumění přímo ze situace, z kontextu či z gestikulace
- Žáci se učí vyjadřovat co nejuvědomněji pomocí omezených prostředků, na jejichž rozvoji a zdokonalování ustavičně pracují.

Kompetence sociální a personální

- Při výuce cizího jazyka je obzvláště důležitá schopnost pozorně naslouchat a předmět skýtá, především ve vyšších ročnících, mnoho příležitostí ke skupinové práci.

Kompetence občanské

- Poznávání cizích kultur a odlišností v uspořádání společnosti podněcuje občanské vědomí.

Pracovní kompetence

- Důležitost jazyků pro profesní uplatnění je evidentní.
- Kromě toho vede vyučování žáky k tomu, aby se učili pracovat na rozvoji vlastních dovedností.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáci jsou od šestého ročníku vedeni k vyhledávání informací i v prostředí internetu.
- Vedeme žáky od osmého ročníku k aktivnímu používání digitálních technologií při zpracování a prezentaci svých prací, (např. ročníkových prací, referátů).
- Od osmé třídy vedeme žáky k smysluplnému využívání multimediálních aplikací při zpracování obrazu a zvuku.

4.4.1 Anglický jazyk

1. ročník

V první třídě přijímají děti vše s nadšením, sympatiemi a otevřeností. Výchozím bodem výuky je napodobování sborovým zpěvem a řečí, většinou doprovázených gesty a mimikou. Děti by měly co nejdříve získat příležitost mluvit ve skupinách a také samostatně. Hlavními sloupy výuky je básnický formovaná řeč - rytmus a rým. Běžná řeč v próze, která se používá od začátku, je jiná. Velkou roli mají také hry. V nich se děti dostávají zcela do činnosti a k tomu náležitým aktivitám. Velký význam má také vyprávění. Posloucháním se děti učí sledovat proud cizí řeči. K tomu se vytváří schopnost porozumět slyšenému textu.

Na konci školního roku by toto měla většina dětí ovládat. Proto musí být látka často opakována a procvičována.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal	Verše, písně a pohybové hry (These are my eyes, these are my toes). Prstové hry, hry v kroužku Jednoduché pokyny („go to the blackboard“, „look out of the window“) Rytmické, praktické a hravé osvojování slovní zásoby (čísla 1 –10, části těla, barvy, základní činnosti během dne, oblékání, základní zvířata) Jednoduché rozhovory a dialogy (rodina, přátelé,...) Poslouchání a učení se z paměti příběhům (pohádky a jiné) + malé dramatické scénky	VV HV ČJ

2. ročník

V tomto školním roce hraje ve vyučování velkou roli dualistický prvek (otázka a odpověď, ano – ne, ty – já). Děti mají mnohem větší podíl na výuce než v první třídě. V nejlepším případě reagují na autentické situace, např. když je do třídy pozván rodilý mluvčí. Také stavba hodiny a aktivity v hodině by měly být více rytmicky a silně kontrastně zdůrazněné: tiché přijímání jednotlivých hlásek a jemností řeči se střídá s živými hlasitými hrami. Tak se vytvoří dynamické vyrovnání mezi tichou a hlasitou řečí, mluvením a nasloucháním. Jednotlivá témata rozhovorů se musí lišit a být rozšiřována (např. počet možných odpovědí na určitou otázku: „How do you get to school?“)

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal	Aktivity a témata z první třídy jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel. Nová témata: počasí, věci kolem nás, ovoce a zelenina, dny v týdnu, roční období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách Hry, které používají opakování struktur a slovíček Naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky Základní otázky a odpovědi o sobě (Who are you? Where do you live? How old are you?...)	VV HV ČJ

3. ročník

Ve třetím školním roce musíme počítat s větší schopností žáků porozumět. Děti mají velký smysl pro jazyk, pro různé nuance v mluvené řeči a pro zdůrazňování jednotlivých slov, jsou schopny naučit se delší texty nazpaměť. Baví je hrát různé scénky – především zábavné, ve kterých mají různé role. V tomto školním roce začíná příprava dětí na čtení a psaní pro 4. třídu. Děti se učí texty, které budou později psát (podle schopnosti děti už v druhé polovině školního roku třetí třídy). Procvičujeme základní prvky a gramatiku jazyka (jednotné, množné číslo) - zatím pouze ústní formou.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně</p> <p>CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého textu, pokud má k dispozici vizuální oporu</p> <p>CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal</p> <p>CJ-3-1-04 rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu</p>	<p>Tématické okruhy a aktivity z 1. a 2. třídy jsou dále rozvíjeny</p> <p>Básně, písně, říkadla, abeceda, rčení, pořekadla, řečová cvičení</p> <p>Ukazování a pojmenování, jednoduchý popis obrázku</p> <p>Poslech vyprávění a dramatizace, hry</p> <p>Jednoduchá konverzace</p> <p>Tématické okruhy: průběh dne, hodiny, čas, další číslovky, oblečení, město, vesnice, dopravní prostředky, jídlo a pití, nákupy; konverzační témata (cesta do školy, počasí)</p> <p>Gramatická část:</p> <p>jednoduché větné struktury</p> <p>tvary sloves 1.a 2. osoba</p> <p>Osobní zájmena v základním tvaru</p> <p>Období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách</p> <p>Hry, které používají opakování struktur a slovíček</p> <p>Naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky</p> <p>Základní otázky a odpovědi o sobě (Who are you? Where do you live? How old are you?...)</p>	<p>VV</p> <p>HV</p> <p>ČJ</p>

4. ročník

Ve věku kolem deseti let se u dětí vyvíjí nové silné sebevědomí. To, co se děti doteď naučily jako celek, musí nyní být individualizováno. Mluvená řeč se rozvíjí živou formou dál. To znamená řečová cvičení, verše, básně, písně, ale i hry s otázkami a odpověďmi. Zavádíme psaní a to slouží dětem jako prostředek individuálně psát jednotlivé věci, které v této době existují ve vědomí dětí ve třídě.

Děti potřebují ve svém okolí určitý řád při své školní práci. K tomu je velmi důležité strukturovat stavbu hodiny. Jednotliví žáci budou potřebovat pozornost a podporu učitele, protože psaním se projeví chyby, které nepoznáme při ústní práci.

Psaní v cizích jazycích začínáme texty, které už žáci znají z prvních tří let výuky. Velká pozornost je věnována vedení sešitu, které by mělo být podobné, jako jsou žáci zvyklí z hlavního vyučování. Díky předchozímu procvičení jsou zápisy v sešitech většinou bez překladu do mateřského jazyka. Zpočátku by měl být zaveden jeden sešit na básně a jednoduchá cvičení.

Předtím, než dostanou žáci tištěné texty ke čtení, čtou děti to, co samy napsaly. Setkávají se v nové formě s tím, co už slyšely, prožily a naučily se ústně. Jako první četba jsou vhodné hlavně příběhy, které děti slyšely ve vyprávění v prvních letech výuky. Vše, co se děti naučí na tomto stupni, by měly nejprve slyšet, např. ve vyprávění nebo předčítání, ne číst spolu s učitelem.

Slovíčka si mohou děti, potom kdy je procvičily, psát po částech, které spolu souvisí (např. části těla, roční období). Tyto listy by měly být jen v cizím jazyce. Děti by také neměly psát cvičení jako slovo za slovem. Co nejčastěji by se měly používat ústně v celých větách v odpovídajícím tvaru ve větě i s jednoduchými přídavnými jmény. Děti se mohou setkávat s těmito slovy tak, že učitel vytvoří z těchto slov příběh, který je dětem blízký. Z tohoto příběhu může dvě, tři nejdůležitější věty napsat na tabuli. Text může obsahovat tolik opakování, kolik je potřeba. Jako další cvičení mohou být písemné úkoly z jednoduchých diktátových textů (např. dvě věty, které děti umí nazpaměť a nyní je mají napsat).

Zpívání a recitování, stejně jako malé rozhovory tvoří další důležitou část vyučování. Učitel musí dávat pozor na to, aby žáci všem gramatickým formám opravdu rozuměli. Měli by také najít základní pravidla a sami je formulovat (pragmatická pravidla na rozdíl od těch, které najdeme v běžných učebnicích gramatiky.) Rozhovory o gramatice vedeme v mateřské řeči.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-06 píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy	Psaní veršů, básní a písní, které se děti naučily v prvních třech ročnících a nyní je čtou jako svou první četbu	ČJ HV
CJ-5-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou roznášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-5-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností CJ-5-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat CJ-5-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá CJ-5-3-02 rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu	Procvičování abecedy, krátké diktáty, rozdíl mezi psanou a čtenou podobou slova Zavedením gramatiky zažívají děti poprvé: přítomnost (často užívanými slovesy) spolu s osobními zájmeny (ostatní časy v textech), druhy slov, množné číslo, přídavná jména, předložky. Další práce s tázacími zájmeny, určitý/neurčitý člen, sloveso to be, to have Píšeme krátké texty o zvířatech, o počasí, o předmětech doma Děti se učí a recitují nové básně o přírodě, ročních obdobích a ty, které se vztahují k hlavnímu vyučování Hry, malé dramatické scénky, hádanky a podobné části vyučování	VV

5. ročník

Děti v tomto věku (11 let) disponují dobrým rytmickým myšlením. Mohou a měly by se naučit mnoho nového. Je to také věk, kdy může být pěstována krása řeči. To může učitel podporovat tím, že bude co nejčastěji podporovat kreativitu dětí. K tomu jsou dobré odpovídající domácí úkoly. Samotné hodiny by měly být živé a mnohotvárné a také tempo výuky by se mělo měnit. Děti rády recitují dlouhé básně a mohou zpívat náročnější kánony. Prohlubuje se porozumění pro gramatiku, pro kterou se připravovaly už ve 4. třídě. Slovíčka by se měla více procvičovat a učit zpaměti. Děti mohou zkoušet být kreativní a psát samy básně na určité téma, jako např. přírodní nálada nebo o zvířatech.

Ústní práce pokračuje ve formě dialogu – otázka a odpověď, řečových cvičení a mnoha různých básní. Recitování je dobrým prostředkem pro děti k dobré a jasné výslovnosti a rozvíjení autentické melodie vět. Žáci se nemají básně učit z papíru, ale opakováním po učiteli. Idiomatická řeč a slovní zásoba se také rozšiřuje recitováním. Když uvádíme novou báseň, stačí, když učitel řekne jednoduchými slovy obsah bez dalších podrobností, ale zato s velkou fantazií.

Čím pestřejší je slovní zásoba, tím více jsou děti povzbuzovány používat kreativně nová slova, např. psát krátké příběhy. Abychom vzbudili větší zájem o nová slovíčka, měly by děti slyšet a číst mnoho názorných a charakteristických popisů lidí, míst, situací, ...

Při práci s četbou je důležité uvést nová slova před tím, než se s nimi děti setkají v textu. Můžeme se také současně zabývat dalšími tématy souvisejícími s textem. Otázky k porozumění textu probereme nejprve s celou třídou ústně. Nejdříve po tomto je začínáme psát, můžeme je zadat i jako domácí úkol.

V mateřské řeči zavádíme nové gramatické struktury. Po procvičení a pochopení těchto struktur můžeme tato pravidla co nejjednodušeji zapsat do gramatického sešitu, samozřejmě v mateřské řeči a formulované dětmi. Je opravdu dobré mít zcela samostatný gramatický sešit a vést ho od 5. do 9. třídy. Mohou také srovnávat mateřskou řeč s angličtinou.

Pro děti bude k dispozici malá anglická knihovna.

K získání zájmu dětí je také dobré pracovat s dětmi na dramatických scénkách a malých divadelních rolích.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-5-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-5-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností CJ-5-1-03 rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu CJ-5-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá CJ-5-3-02 rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-5-2-02 - sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat CJ-5-4-01 napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života CJ-5-4-02 vyplní osobní údaje do formuláře	Recitace, písně, básně, jazykolamy, divadlo, vyprávění, čtení textů Procvičování slovní zásoby z četby a dalších témat, pravidelné krátké diktáty Návrhy pro gramatiku: Přítomný čas prostý a průběhový (věty kladné, záporné a tázací) Tvoření množného čísla i nepravidelné tvary Slovesa to live, like, can Minulý čas prostý - to be, to have Předložky Tázací zájmena Řadové číslovky	ČJ HV

6. - 7. ročník

Děti v 6. a 7. třídě jsou už v pubertě. V tomto školním roce je důležitý pořádek, struktura a přehledné plánování vyučování. Jejich rozumové schopnosti umožňují systematický přehled už naučeného a budoucího učiva. V tomto věku začínáme učit časování sloves. Můžeme s dětmi prodiskutovat, kolik je možné probrat učiva např. za měsíc a tak musí být i zkoušeno, protože děti musí vědět, co se naučily, co se nemohly naučit a proč. Můžeme s nimi také diskutovat o tom, jakou formou se nejlépe učít slovíčka. Při ústní práci hrajeme dramatické hry, ale i humorné. Hrajeme krátké dramatické scénky. Používáme i nespisovnou řeč.

Hlavními tématy 6. až 8. třídy je zeměpis, lidé a dějiny zemí hovořících tímto jazykem, propojujeme také témata aktuálních epoch. Je položen základ gramatiky a slovní zásoby, proto by se měly děti samostatně vyjadřovat v angličtině. Pro psaný jazyk jsou základem dopisy, jednoduché popisy, deníky a obsahy příběhů.

Jednotlivé hodiny by měly být živé a různorodé, např. u jednoho tématu, nebo u jedné činnosti (zvláště při gramatice) nezůstávat příliš dlouho. Děti by měly být pravidelně zkoušeny, psát diktáty. Také můžeme zkusit práci ve skupinách. Sešity mohou být vedeny na vysoké úrovni. Pokud se to s některými žáky nedaří, mělo by se o tom mluvit s třídním učitelem a rodiči, děti by si měly vše doplnit nebo přepracovat. Žáci musí cítit nutnost takové činnosti. Další upevňování zeměpisných znalostí, probírání nových (Amerika), příběhy a kultura. Jsou schopni sestavit obsah četby.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-9-1-01 rozumí informacím v jednoduchých posluchových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně CJ-9-1-02 rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat CJ-9-2-01 zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích CJ-9-2-02 mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech CJ-9-2-03 vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života CJ-9-3-01 vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech CJ-9-3-02 rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace CJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři CJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat CJ-9-4-03 reaguje na jednoduché písemné sdělení	Recitace, písně a dramatické básně Krátké dialogy z každodenního života, např. život ve městě a na vesnici, prázdniny, nakupování, roční období, svátky, počasí, sport a hry Dramatické a humorné dialogy Četba souvislejších textů (dobrodružná literatura, objevitelské cesty) Zeměpis a kultura anglicky mluvících zemí Malé dramatické scénky z četby Práce na slovní zásobě, idiomy, formy vyššího vyjadřování Návrhy pro gramatiku I: Přehled a doplnění jednotlivých slovních druhů Stupňování přídavných jmen Počitatelná a nepočitatelná podstatná jména Vazba There is..., There are... Osobní zájmena v předmětovém tvaru Rozkazovací způsob Modální slovesa a zápor Rozšiřování učiva o počitatelných a nepočitatelných podstatných jménech (a little/a few, little few, each/every) Minulý čas prostý a průběhový (u pravidelných a základních nepravidelných sloves) – věty kladné, záporné a tázací Základní nepravidelná slovesa	Z, D, ČJ

8. - 9. ročník

V těchto ročnících jsou děti připravovány na samostatnou práci na vyšším stupni. Každý žák by měl vytvořit referát podle svých zájmů a schopností. Ve většině případů bude nutná pomoc učitele. Je potřebné vytvářet si slovníček. Za vedení sešitu musí žáci přebírat větší zodpovědnost.

V tomto věku můžeme dětem dát vytištěnou gramatiku k dodání větší sebejistoty a možnosti kontroly. Přichází nová vyučovací fáze. Můžeme ji označit jako dialektickou, kde vzniká otázka, čeho může být dosaženo řečí. Dva faktory mají velký vliv:

1. Vývoj v pubertě vede k tomu, že žáci jsou ve svém projevu nejistí a často tvrdí, že o daném tématu a gramatice nikdy neslyšely.
2. Mladí lidé se dokáží soustředit jen krátkou dobu na to, co vede k rozvoji. Na druhé straně je jejich myšlení často probuzené.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>CJ-9-1-01 rozumí informacím v jednoduchých posluchových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně</p> <p>CJ-9-1-02 rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat</p> <p>CJ-9-2-01 zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích</p> <p>CJ-9-2-02 mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech</p> <p>CJ-9-2-03 vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života</p> <p>CJ-9-3-01 vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech</p> <p>CJ-9-3-02 rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace</p> <p>CJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři</p> <p>CJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</p> <p>CJ-9-4-03 reaguje na jednoduché písemné sdělení</p>	<p>Recitace, živá představení z běžného života, ale i z historie, kultury + literatura</p> <p>Pravidelné procvičování konverzace – snaha o navázání kontaktu se stejně starým roditelým mluvčím</p> <p>Návrhy pro gramatiku:</p> <p>Budoucí čas</p> <p>Předpřítomný čas</p> <p>Podmiňovací způsob sloves - rozšiřování nepravdělných sloves</p> <p>Spojky a předložky</p> <p>Recitace</p> <p>Četba: životopisy významných osobností a spisovatelů</p> <p>Detektivní příběhy.</p> <p>Rasová problematika: otroctví v jižních státech, rozdělení na bílé a černé v jižní Africe a v Americe</p> <p>Důležitou roli hraje humor ve výuce. Můžeme proto hrát humorné skeče a dialogy</p> <p>Cvičení k porozumění slyšenému, ústní a písemné zpracování částí textu</p> <p>Samostatně zpracované zprávy a pojednání. Popisy obrázků</p> <p>Stále opakujeme již probranou gramatiku k upevnění a jistému zvládnutí</p> <p>Trpný rod</p> <p>Oficiální rozhovory + životopis</p>	<p>D, ČJ</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p>

4.4.2 Francouzský jazyk

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-04 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal	Řídky, básničky, verše, rozpočítadla Prstové hry Písňe doprovázené pohybem Jednoduché pokyny, ukazování a pojmenování Tematické okruhy: dny v týdnu, roční období, základní číslovky do 10, části těla, denní režim, barvy, předměty ve třídě, pozdravy, rozloučení, konverzační témata (jméno, bydliště) Gramatická část: jednoduché větné struktury otázky a odpovědi – to je..?/je to..?/máš?	VV HV ČJ

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-04 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal	Tematické okruhy a aktivity z 1. třídy jsou dále rozvíjeny Postupně obsáhlejší řídky, básničky, verše, rozpočítadla, písňe Poslech vyprávění, dramatizace Jednoduchá konverzace Tematické okruhy: měsíce, základní číslovky do 20, oblečení, denní režim, barvy, přírodní jevy, zvířata; konverzační témata (věk, rodina, škola) Gramatická část: otázky, odpovědi – to je..../je to...?/máš?, otázky – Tvary slovesa „být“ a „mít“	VV HV ČJ

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně	Tematické okruhy a aktivity z 1. a 2. třídy jsou dále rozvíjeny Básně, písňe, říkadla, abeceda, rčení, pořekadla, řečová cvičení	VV HV ČJ
CJ-3-1-04 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu	Ukazování a pojmenování, jednoduchý popis obr. Poslech vyprávění a dramatizace, hry Jednoduchá konverzace Tematické okruhy: průběh dne, hodiny, čas, další číslovky, oblečení, město, vesnice, dopravní prostředky, jídlo a pití, nákupy; konverzační témata (cesta do školy, počasí) Gramatická část: jednoduché větné struktury tvary sloves 1. a 2. osoba Osobní zájmena v základním tvaru	

4. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>CJ-3-1-06 píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy</p> <p>CJ-5-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</p> <p>CJ-5-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností</p> <p>CJ-5-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</p> <p>CJ-5-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá</p> <p>CJ-5-3-02 rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</p>	<p>Tematické okruhy a aktivity z 1. – 3. třídy jsou dále rozvíjeny</p> <p>Básně, písně, řečová cvičení</p> <p>Zápis veršů, básní a písní, slovní zásoby osvojených v prvních třech ročnících i nově naučených</p> <p>Hlasité čtení zapsaných textů</p> <p>Psaní jednoduchých popisů</p> <p>Příběhy, poslech a reprodukce, odpovědi na otázky, dramatizace</p> <p>Krátké diktáty</p> <p>Tematické okruhy: bydlení, předměty v domácnosti, vlastnosti lidí a věcí, příroda, zvířata, světové strany a orientace v okolí, nákupy</p> <p>Gramatická část:</p> <p>přítomný čas sloves</p> <p>osobní, přivlastňovací a tážací zájmena procvičování abecedy</p> <p>rod podstatných jmen</p> <p>běžná přídavná jména</p> <p>protiklady, zápor a otázka</p>	<p>VV</p> <p>HV</p> <p>ČJ</p>

5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>CJ-5-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</p> <p>CJ-5-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností</p> <p>CJ-5-1-03 rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu</p> <p>CJ-5-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá</p> <p>CJ-5-3-02 rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</p> <p>CJ-5-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</p> <p>CJ-5-4-01 napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života</p> <p>CJ-5-4-02 vyplní osobní údaje do formuláře</p>	<p>Delší básně, hádanky, přísloví, písně, divadlo, vyprávění, čtení textů</p> <p>Ústní a písemné otázky a odpovědi k textu, reprodukce</p> <p>Psaní jednoduchých popisů</p> <p>Začátek systematické práce se slovní zásobou</p> <p>Pravidelné krátké diktáty a testy</p> <p>Tematické okruhy: příroda, příběhy, časové údaje, charakteristika lidí, zvířat, míst, ročních období, osobní údaje</p> <p>Návrhy pro gramatiku:</p> <p>první seznámení se základními časy (přítomnost, minulost, budoucnost)</p> <p>stavba věty (slovosled)</p> <p>podstatná jména (člen/skloňování)</p> <p>tvary množného čísla</p> <p>zápor a otázka</p> <p>základní předložky</p> <p>zájmena</p>	<p>VV</p> <p>HV</p> <p>ČJ</p>

6. - 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>DCJ-9-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně</p> <p>DCJ-9-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</p> <p>DCJ-9-1-03 rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat</p> <p>DCJ-9-2-01 se zapojí do jednoduchých rozhovorů</p> <p>DCJ-9-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</p> <p>DCJ-9-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá</p> <p>DCJ-9-3-01 rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům</p> <p>DCJ-9-3-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům</p> <p>DCJ-9-3-03 rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci</p> <p>DCJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři</p> <p>DCJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</p> <p>DCJ-9-4-03 stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení</p>	<p>Četba textů, knihy.</p> <p>Minulé časy - passé composé, imparfait.</p> <p>Nepravdělná slovesa.</p> <p>Zápor - ne-rien, ne-personne.</p> <p>Množné číslo.</p> <p>Ukazovací zájmena. Tout, tous, toutes.</p> <p>Tvorba vět s qui, que.</p> <p>Francouzské dějiny, pověsti, lidé, země.</p> <p>Scénky.</p> <p>Lascaut, Montgolfier, Eiffel.</p> <p>Dativ lui, leur.</p> <p>Y - en.</p> <p>Pas de, beaucoup de.</p> <p>Práce se slovníkem.</p> <p>Pronoms.</p>	<p>Z</p> <p>D</p> <p>ČJ</p>

8. - 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>DCJ-9-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně</p> <p>DCJ-9-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</p> <p>DCJ-9-1-03 rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat</p> <p>DCJ-9-2-01 se zapojí do jednoduchých rozhovorů</p> <p>DCJ-9-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</p> <p>DCJ-9-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá</p> <p>DCJ-9-3-01 rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům</p> <p>DCJ-9-3-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům</p> <p>DCJ-9-3-03 rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci</p> <p>DCJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři</p> <p>DCJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</p> <p>DCJ-9-4-03 stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení</p>	<p>Historie, révolution française. Jeanne d'Arc, Molière, Jules Verne. Tvorba vět s minulým časem. Budoucí časy futur simple, futur composé. Kondicionál přítomný a minulý. Rozkazovací způsob a zápor. Hlasité čtení, procvičování se správnou intonací a rytmem. Životopisy, humorné texty, anekdoty. Logické věty. Dnešní společnost.</p>	<p>D, ČJ GLO1, GLO2, GLO3</p>

4.5 HUDEBNÍ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu

Tento předmět je vyučován ve všech ročnících a je mu věnována v 1. - 5. ročníku 1 hodina týdně. Předmět hudební výchova je realizován výstupy ve vzdělávací oblasti Umění a kultura. Dále jsou do výuky tohoto předmětu zařazena témata z průřezových témat Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Mediální výchova.

Ve vyučování hudební výchovy je využívána hromadná, skupinová, popřípadě individuální forma výuky, tyto formy lze navzájem kombinovat. Součástí tohoto předmětu mohou být i návštěvy koncertů apod.

Vzdělávací předmět hudební výchova je nedílnou součástí vzdělávacího procesu. Umožňuje žákům uchopovat umělecké a kulturní stránky života formou odpovídající jejich věku. Napomáhá jejich osobnostnímu i sociálnímu vývoji prostřednictvím praktické realizace vlastních prožitků pomocí specifického jazyka hudby a jeho výrazových prostředků.

Společná hudební práce dané třídy by měla být zároveň součástí pokud možno každého vyučovacího předmětu realizovaného formou epoch. Některé z očekávaných výstupů k prvnímu stupni vzdělávacího předmětu hudební výchova částečně naplňují vzdělávací předměty první cizí jazyk a druhý cizí jazyk, které zaujímají v tomto vzdělávacím programu specifické postavení a získávají od vzdělávací oblasti Umění a kultura dvě hodiny časové dotace.

Tento vzdělávací předmět je zpracován pro jednotlivé ročníky a v jejich rámci (v souladu se strukturou vzdělávacího oboru Hudební výchova v RVP ZV) členěn na následující kapitoly:

- Vokální činnosti
- Instrumentální činnosti
- Pohybové činnosti
- Poslechové činnosti
- Hudební teorie

V průběhu vzdělávacího procesu je kladen důraz na tři základní oblasti, v jejichž rámci je tento vzdělávací předmět uskutečňován. Oblast pocitová obsahuje uchopování nálad jednotlivých tónin, harmonií a jejich realizaci prostřednictvím různých druhů nástrojů. Třetí oblast – pohybová umožňuje žákům proniknout do sféry hudby pomocí vlastního tělesného pohybu a prožít podstatu rytmu a taktu. Se všemi jmenovanými oblastmi se žáci setkávají jak v práci na společném i individuálním hlasovém projevu, tak v individuální i společné hře na nástroje, v rozhovorech o hudbě a jejích výrazových prostředcích a při poznávacích činnostech.

Základem pro učební osnovy vzdělávacího předmětu hudební výchova, pro přístup k žákům při procesu vyučování a volbu vyučovacích metod a strategií jsou vývojové fáze osobnosti, jimiž žáci v průběhu základního vzdělávání procházejí. Z nich vyplývají pro tento vzdělávací předmět následující metodické pokyny:

V prvních třech ročnících je žák prostřednictvím nápodoby veden k uchopování hudby jako celku melodického, rytmického i harmonického. Pomocí přirozeného pohybu těla se společně se spolužáky učí písním, aniž by je uchopoval abstraktně či pomocí hudebních znaků. Základním prostředkem procesu učení má být činnost individuální a ve společenství třídy.

V následujících třech ročnících odpovídá způsob vedení vyučovacího procesu žakovým nově nabytým schopnostem uchopení „hudební gramatiky“ – taktu, rytmu, intervalů, tónin, nálad skrytých v harmonii, zápisu hudby. V procesu učení působí prožitek z praktické realizace hudby v souladu s intelektuálním uchopováním hudebních výrazových prostředků.

V průběhu posledních tří let základního vzdělávání jsou ve vzdělávacím procesu vytvářeny příležitosti k vývoji logického myšlení a utváření vlastního úsudku na základě hudební teorie a dějin hudby. Žáci jsou vedeni k uplatňování dosavadních návyků při hře na nástroj a zpěvu a jejich využití pro vědomý rozvoj vlastních schopností.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Kompetence k učení

- Žák vybírá vhodné způsoby, metody a strategie pro efektivní učení se zpěvu, hře na nástroj a pro získání rytmických schopností.
- Umí si najít informace, které se týkají dějin hudby a hudební teorie.
- Seznamuje se s obecně užívanými termíny, znaky a symboly v oblasti hudebních výrazových prostředků.

Kompetence k řešení problémů

- Zamýšlí se nad jednotlivými oblastmi hudební problematiky.
- Porovnává hudební styly a žánry v dějinných souvislostech a dělá si o nich úsudek.
- Pokouší se uplatnit své poznatky prostřednictvím hudební improvizace.

Kompetence komunikativní

- Je schopen vzájemnému naslouchání a porozumění zvukům, melodiím atd.
- Poznává a cvičí mimoslovní komunikaci.
- Vytváří si a formuluje vlastní názor na problematiku jednotlivých oblastí hudby.

Kompetence sociální a personální

- Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných ke kvalitní a smysluplné spolupráci při společné práci nad hudebním dílem.
- Rozumí notovým záznamům, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

Kompetence občanské

- Chápe práva a povinnosti související s uměleckou tvorbou a kulturní sférou lidské společnosti.
- Dokáže se vcítit do tradic vlastního národa, ale i národů Evropy či světa, utváří si smysl pro kulturu a tvořivost, respektuje kulturu jiných národů.

Kompetence pracovní

- Získává pracovní návyky, které mu později umožní plnit povinnosti a závazky.

Kompetence digitální

- Tvoříme pravidla třídy pro používání digitálních technologií (telefony, chytré hodinky) a spolupracujeme s rodiči na jejich dodržování.
- Žákům v šestém ročníku zřídíme školní účet a úložiště v cloudu a učíme je smysluplně je využívat. Ve výuce různých předmětů vytváříme vhodné situace pro jejich využití.
- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení (zvuková zařízení).

1. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>HV-3-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase.</p> <p>HV-3-1-02 rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem.</p>	<p>Vokální a pohybové činnosti</p> <p>Jednohlasé písně odpovídající kvintové náladě (pentatonické), písně s volným rytmem, melodie písní cca v rozsahu d1-d2</p> <p>Písně doprovázet jednoduchými, přirozenými pohyby, jednoduché kolové tance se změnami směru tam a zpět procvičovat nevědomě uchopení hudební formy</p> <p>Procvičování jednoduchých rytmů nápodobou, taktování na dvě a tři doby</p> <p>Instrumentální činnosti</p> <p>Hra na flétnu (správné uvolněné držení nástroje, seznámení se zněním prvních tónů, cvičení pro správné dýchání a tvoření tónů, jazykolamy, cvičení správného nasazení jazykem)</p> <p>Hra již známých jednoduchých písní navazující na vokální činnosti a cvičení)</p>	<p>OSV3, OSV5, OSV7, OSV8</p>
<p>HV-3-1-03 využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.</p> <p>HV-3-1-04 reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.</p>	<p>Realizace a improvizace doprovodů k příběhům pomocí melodických nástrojů (kantely, metalofony).</p> <p>Poslechové činnosti</p> <p>Rozlišení výšky tónů.</p> <p>Procvičování schopnosti ztišit se a naslouchat.</p> <p>Generální pauza (okamžité zmlknutí) – jako cvičení pozornosti</p>	<p>ČJ</p>

2. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
HV-3-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase.	Vokální činnosti Zpěv písní v jednohlase s pevně danou tóninou. Zvětšování repertoáru lidových písní	OSV3, OSV5, OSV7,
HV-3-1-02 rytmitizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem.	Jednoduché kánony Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu).	OSV8 MUL3
HV-3-1-03 využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.	Témata písní se váží k ročníkovému tématu a tématům hlavního vyučování, jsou využívána témata i prvních dvou ročníků.	ČAS (epocha řemesel)
HV-3-1-04 reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.	Instrumentální činnosti Hra na sopránovou zobcovou flétnu vhodně volenými písněmi a cvičeními, realizace písní v návaznosti na vokální činnosti.	
HV-3-1-05 rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby.	Hra na rytmické a jiné melodické nástroje (instrumentální práce ve skupinách, cvičení bdělosti při střídání skupin, realizace improvizovaných doprovodů k písním, přede hry, dohry).	
HV-3-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální.	Pohybové činnosti Tance (rozšíření repertoáru prvních dvou ročníků), proplétání. Procvičování jednoduchých rytmů vázaných na takt a metrum. Prožívání výšky, síly, délky tónu pomocí pohybu. Poslechové činnosti Poslechové hry (převádění výšky, síly a délky tónu a metra do vědomí). Rozvíjení schopnosti naslouchat např. pomocí poslechu skladeb nacvičených v individuální nástrojové výuce.	

3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
HV-5-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti.	Vokální činnosti Bohaté prožití mollové a durové tóniny jako příprava puberty Individuální a společná realizace lidových, vandrovních, řemeslnických a umělých písní. Rozvíjení vícehlasu (složitější kánony, první dvojhlas).	ČAS, OSV3, OSV5, OSV7, OSV8, OSV6, MUL3
HV-5-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny.	Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu). Instrumentální činnosti Rozvíjení schopností ve hře na zobcovou flétnu (např. hra písní v tóninách D dur, G dur, F dur, prstová cvičení na základě vhodně volených písní).	
HV-5-1-03 využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní.	Hra na flétnu podle notového zápisu (jednoduché a složitější kánony, písně v souladu s vokální činností). Realizace předeher, meziher a doher (na flétnu či jiné melodické nástroje, na rytmické a rytmicko-melodické nástroje).	
HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not.	Společné muzicírování s využitím individuálních nástrojů jednotlivých dětí i skupin.	
HV-5-1-04 rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby.	Střídání, přesnost nástupů a cvičení bdělosti. Poslechové činnosti Prožívání a poslech jednoduchých forem písní (např. pomocí realizace doprovodu k nim, pomocí různých typů nástrojů nebo realizace jednotlivých částí různými pěveckými skupinami), zvědomování dané formy.	
HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace.	Rozdíl mezi dechovými a smyčcovými nástroji a seznámení se s dalšími skupinami nástrojů. Hudebně-pohybové činnosti Procvičování složitějších rytmů vázaných na takt. Rozšíření repertoáru již známých tanců. Hudební teorie Úvod do psaní not - stupnice C-dur Přechod od vnitřního prožitku k notám, zavedení notového sešitu Vědomé uchopení délek not a taktu v notovém zápisu, taktování. Vyprávění epizod, krátkých příběhů ze života známých umělců.	M (zlomky)

4. - 5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
HV-5-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti.	Vokální činnosti Zpěv písní a skladeb v dur a moll. Zpěv písní s návazností na ročníkové téma – starověké Řecko. Péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu). Instrumentální činnosti	OSV3, OSV5, OSV7,
HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not.	Hra na flétnu (dvojhlasé a tříhlasé polyfonní skladby, jednoduché harmonické homofonní skladby). Nácvik hry z "partitury" (notového zápisu s více systémy).	OSV8 MUL3
HV-5-1-03 využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní.	Realizace jednoduchých improvizací. Poslechové činnosti Prožívání, poslech a pozorování metroritmických prostředků v řeckých tancích.	
HV-5-1-05 vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace.	Rytmické diktáty. Zvědomování kvality tónů, dynamiky, metra, tempa a jiných výrazových prostředků na základě realizace a poslechu živě realizovaných skladeb. Poslech písní a jednoduchých skladeb a zvědomování jejich formy.	
HV-5-1-04 rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby.	Poslech intervalů. Hudebně-pohybové činnosti	D
HV-5-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny.	Pohybové improvizace k hudbě, naznačení nálady k příběhu s návazností na ročníkové téma. Řecké tance.	
HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace.	Hudební teorie Pozorování a poznávání různých typů kánonů skrze realizaci a poslech, možnost grafického znázorňování 2-3hlasých kánonů v partituře) Durové stupnice a tóniny do dvou křížků a béček, intervaly, kvintový kruh.	

6. a 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>HV-9-1-01 využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách.</p> <p>HV-9-1-02 uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase</p> <p>HV-9-1-03 reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace.</p> <p>HV-9-1-04 rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě</p> <p>HV-9-1-06 zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období</p> <p>HV-9-1-05 orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku</p>	<p>Vokální činnosti I</p> <p>Zpěv evropských i národních lidových a umělých písní (jedno- i vícehlas).</p> <p>Intonace zejména v mollových tóninách.</p> <p>Instrumentální činnosti I</p> <p>Hra melodií z období klasicismu na sopránovou (popř. tenorovou či altovou) flétnu.</p> <p>Hra evropských lidových písní v poloze vhodné pro flétnu.</p> <p>Improvizace v durových, ale hlavně v mollových tóninách (flétny, metalofon, klavír, aj.).</p> <p>Poslechové činnosti I</p> <p>Rozlišení dur a moll tóniny v jednotlivých skladbách hraných a zpívaných skladbách a písních.</p> <p>Cvičení schopnosti rozpoznat (popř. i vytvořit) vhodnou harmonizaci jednoduchých melodií.</p> <p>Hudebně-pohybové činnosti I</p> <p>Ke znějící hudbě (tanec, zpěvohra) reprodukovat a později i samostatně vymyslet vhodná pohybová schémata a taneční kroky.</p> <p>Hudební teorie I</p> <p>Mollové tóniny a stupnice do dvou křížků a béček, akustika.</p> <p>Nauka o hudebních formách (např. sonátová forma, druhy forem v opeře).</p> <p>Dějiny hudby: někteří skladatelé období baroka a klasicismu.</p>	OSV9
	<p>Vokální činnosti II</p> <p>Zpěv písní cizích zemí. Zpěv balad (pokud možno obsahujících dialog). Intonace v durových a mollových tóninách. Přesné zachycení dynamiky a rytmu písně.</p> <p>Instrumentální činnosti</p> <p>Hra z listu a reprodukce vícehlasých skladeb, písní cizích zemí.</p> <p>Poslechové činnosti II</p> <p>Žáci sledují ukázky z děl klasiků a na elementární úrovni provádí jejich formální a harmonický rozbor.</p> <p>Hudebně pohybové činnosti II</p> <p>Pohybový doprovod znějící hudby pomocí tanečních kroků. Reakce na změny v proudu znějící hudby (tempové, dynamické, harmonické, melodické).</p> <p>Hudební teorie II</p> <p>Intervaly a jejich přesné určení (čisté, velké, malé). Základní harmonické funkce jako spodní a vrchní kvinta.</p> <p>Nauka o hudebních formách (např. písňová forma, melodram). Vztah dur – moll.</p> <p>Dějiny hudby: život a dílo významných skladatelů období klasicismu.</p>	MUL1, MUL2 OSV5

8. a 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>HV-9-1-01 využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách</p> <p>HV-9-1-02 uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase</p> <p>HV-9-1-03 reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace</p> <p>HV-9-1-05 orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku</p> <p>HV-9-1-06 zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období</p> <p>HV-9-1-07 vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění</p>	<p>Vokální činnosti I</p> <p>Péče o mutující hlasy (hlasová hygiena).</p> <p>Písňe o smrti, balady.</p> <p>Písňe s kritickým či satirickým obsahem.</p> <p>Písňe s kontrastem dur-moll.</p> <p>Písňe se silným rytmickým akcentem.</p> <p>Uvedené písňe v jedno- i vícehlase.</p> <p>Instrumentální činnosti I</p> <p>Hra z listu a reprodukce vícehlasých skladeb na flétny (sopránové, altové, tenorové či basové).</p> <p>Rytmická improvizace na různé nástroje.</p> <p>Poslechové činnosti I</p> <p>Poslech skladeb a písni období romantismu a jejich rozbor</p> <p>Hudební teorie I</p> <p>Rozlišení melodií na "pravé" a "nepravé".</p> <p>Rytmické a melodické diktáty.</p> <p>Nauka o hudebních nástrojích: přehled hudebních nástrojů a jejich poloh a postavení v orchestru.</p> <p>Dějiny hudby: biografie skladatelů romantismu a zejména jejich existenční zápasy.</p>	<p>MED7</p> <p>MED5</p>
	<p>Vokální činnosti II</p> <p>Péče o hlas a jeho rozsah a jeho reflexe.</p> <p>Rozšíření repertoáru jednohlasých a sborových písni o nové lidové a umělé písňe.</p> <p>Písňe pop-music.</p> <p>Instrumentální činnosti II</p> <p>Tvorba instrumentálního doprovodu pro hudebně dramatické projevy.</p> <p>Vyjadřování hudebních (rytmické, dynamické, melodické, tempové) a ne hudebních představ pomocí hry na nástroj.</p> <p>Hra na perkusivní nástroje a práce na tempu a dynamice.</p> <p>Poslechové činnosti II</p> <p>Návštěva koncertu či operního představení (zejména díla klasická), jejich příprava i následný rozbor díla i uměleckého zážitku.</p> <p>Popis, porovnání a slohové i stylové zařazení děl.</p> <p>Popis současné hudby a rozhovor o ní na základě vlastních zážitků.</p> <p>Hudební teorie II</p> <p>Opakování hudební teorie z předchozích ročníků</p> <p>hudební formy: kánon, fuga, suita.</p> <p>Populární hudba a jazz (vývoj a současný stav).</p> <p>Biografie hudebních skladatelů (vedle sebe postavit např. Bacha a Händela, Mozarta a Beethovena).</p> <p>Hledání historických a jiných souvislostí hudby s ostatními uměními a v oblasti styku hudby se společností.</p>	

4.6 VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět provází žáka po celou dobu školní docházky jako potřebné vyrovnávání ostatního vyučování kladoucího důraz především na rozum. Dítě prožívá uměleckou činností samo sebe i okolní svět ve svém duševnu. Učitel si musí být vědom, že hodiny výtvarné výchovy napomáhají harmonizaci vývoje dítěte. V nižších ročnících můžeme vnímat uměleckou činnost i jako prostředníka pro propojení rozumových představ přijatých v hlavním vyučování a citového prožitku. Dítě se tak s navozenými představami lépe a trvaleji spojuje. Ve vyšších ročnících, poté co se žák učil pozorně vnímat svět kolem sebe, je stále více podporován ve svébytnějším a kreativnějším projevu.

Témata a techniky vycházejí ze zvláštností věku (vývojová stádia dítěte), ale citlivě je třeba vycházet i ze složení třídy a její vyzrálosti.

Ve výtvarné výchově děti dotvářejí průběžný život školy přípravou pozvánek, kulis, plakátů, masek, oznámení atd.

V nižších ročnících učitel slovně postup krokuje a doplňuje ukázkou. Barvy jsou voleny na základě společného hledání a rozhovoru. Ve vyšších ročnících se „učí vidět“ a pozorovat pomocí modelů a předloh. Žáci jsou podněcováni k svobodnému a uměleckému přepisu skutečnosti a zároveň k objevování sebe sama. Dostávají příležitost k experimentování, používají různé formáty, kombinují materiály.

Zejména v nižších ročnících spolupracuje učitel výtvarné výchovy úzce s učitelem epochového vyučování a dotváří umělecky obsah jeho hodin. Těžiště tematické kresby je často přímo v epoše. Ve vyšších ročnících je možná i spolupráce s ostatními uměleckými činnostmi (hudební výchova, dramatická výchova, tanec, aj.) Řada dalších výtvarných technik je zařazena do předmětů ručních prací a řemesel.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Výchovné a vzdělávací postupy v předmětu výtvarná výchova směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- Poznání, že častým opakováním a cvičením motorických dovedností se zvyšuje jistota provedení.
- Obohacování představy získané v naukových předmětech o smyslový prožitek a přispívání k lepšímu zapamatování, prožívání a ztvárňování kvality protipólných pojmů.
- Spojení spolupráce ruky a oka, zlepšování prostorové orientace a odhadu.

Kompetence k řešení problémů

- Rozvoj schopnosti svobodně uměleckou cestou přistoupit k řešení zadaného tématu.
- Sledováním práce spolužáků poznávání, že možnosti řešení mohou být různé.

Kompetence komunikativní

- Rozšíření slovní zásoby o odborné pojmy.
- Cílené učení se schopnosti vyjádřit svůj prožitek a cíl svého snažení, zároveň i učení se schopnosti srozumitelně popsat viděné.
- Poznání, jak umělecká práce může být možností mimoslovního dorozumění a má všeobecnou platnost.

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjení spolupráce při společné přípravě a úklidu materiálu.
- Úspěchy v umělecké tvorbě posilují sebevědomí žáků méně schopných v jiných předmětech.
- Posilování etického citění.

Kompetence občanské

- Kultivace vlastního vkusu a jeho obhajoba.
- Uznávání cizího tvůrčího snažení a respekt k němu.

Kompetence pracovní

- Vytváření pozitivního vztahu k uměleckým a manuálním činnostem.
- Schopnost pracovat na základě slovního návodu a předvedené ukázky.
- Dodržování zásad bezpečnosti při práci, používání pracovního oděvu.
- Schopnost přiměřené pracovní výdrže při samostatné tvůrčí práci.
- Schopnost posuzovat vlastní výsledek práce a porovnávat s prací ostatních.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení např. zpracování fotek, loga.
- Žákům v osmém ročníku zřídíme školní účet a úložiště v cloudu a učíme je smysluplně je využívat. Ve výuce různých předmětů vytváříme vhodné situace pro jejich využití.
- Žáci jsou od šestého ročníku vedeni k vyhledávání informací i v prostředí internetu.

1. stupeň – 1. období (1. až 3. ročník)

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>VV-3-1-01 rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky</p> <p>interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</p>	<p>Plošná tvorba Malba</p> <ul style="list-style-type: none"> - převažují bezpředmětná témata spojená s vyprávěním pohádek, bajek, legend a příběhů, prožívání proměny v průběhu roku: náměty svátků a přírody - primární barvy: poznávání kvality jedné barvy, v kombinaci dvou barev poznávání vlastností a vztahů mezi barevnými plochami, vyjádření základních elementů a kvalit barvou (země, vzduch, světlo a temnota, teplo a chlad...) - sekundární barvy – míchání primárních barev - stupňování barev oběma směry na barevném kruhu (barevné příběhy), barevné kontrasty - technika mokré do mokrého, akvarelové barvy - malba barevnými pigmenty - pastózní barva a možnosti malířských nástrojů <p>Kresba</p> <ul style="list-style-type: none"> - tematická kresba a formování linií má těžiště v hlavním vyučování. - cvičení na souhru ruky a oka - kresba voskovým pastelem vychází z barevné skvrny bez pevné kontury. - kresba jako prostředek výtvarné hry nebo relaxace - kresba jako doplněk k dalším výtvarným technikám (dokreslování struktur, koláží, otisků...) <p>Koláž, frotáž, otisk</p> <p>Prostorová tvorba</p> <p>Modelování s hlinou, voskem</p> <ul style="list-style-type: none"> - zážitek účinku tlaku na měkkou hmotu, proměny formy <p>Objekty z přírodnin, z papíru, sádry atp.</p> <ul style="list-style-type: none"> - seznamování se s haptickými vlastnostmi rozličných materiálů a jejich tvárností - vícehledové vnímání objektu - zážitek „velký“ x „malý“ prostřednictvím tvorby v různých měřítcích - fenomén „uvnitř“ x „venku“ <p>Land art</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV4, OSV5, OSV11</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p> <p>Mezipředmětové vztahy - se všemi předměty hlavního vyučování (ČJ, M, KF, ČAS)</p>

1. stupeň – 2. období (4. a 5. ročník)

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
X-5-1-01 Při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné).	Plošná tvorba Malba - umělecké „doznívání“ přijatých obsahů hlavního vyučování (nauka o zvířatech, nauka o rostlinách, mineralogie, dějepis, zeměpis, mytologická témata, koloběh roku)	OSV1, OSV2, OSV4, OSV5
X-5-1-02 Užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a sochařské postupy; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model	- minerály, rostliny, zvířata v barevném okolí – živlu vzduchu, vody, země Kresba - mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy)	ENV1, ENV2, ENV3, ENV4 MED7
X-5-1-03 Při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy.	- studijní kresba přírodnin - výtvarné pojednání detailu, pozadí, plochy, struktury Koláž, frotáž, otisk	Mezipředmětové vztahy - se všemi předměty hlavního vyučování, možno i uměleckými předměty
X-5-1-04 Nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je.	Prostorová tvorba Modelování, práce s keramickou hlinou - proměny formy, plný x dutý tvar - modelování užitečných předmětů	
X-5-1-05 V plošné, objemové i prostorové tvorbě osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)	Objekty z přírodnin, z papíru, sádry atp. - možnosti spojování materiálů, vrstvení, kaširování atp. - práce s měřítkem Land art	
X-5-1-06 Porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim, jako ke zdroji inspirace nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil		

2. stupeň - 6. až 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>VV-9-1-01 vybírá, vytváří a pojmenovává prvky vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé prvky a jejich vztahy pro získání osobitých výsledků</p> <p>VV-9-1-02 zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie</p> <p>VV-9-1-03 zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace</p> <p>VV-9-1-04 vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření</p> <p>VV-9-1-05 rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku</p> <p>VV-9-1-06 interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků</p> <p>VV-9-1-07 ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření</p>	<p>Postupné „osvobozování“ úkolů výtvarné výchovy od obsahů hlavního vyučování, i když je má učitel stále na zřeteli.</p> <p>Malování</p> <p>Technika vrstveného malování</p> <p>Úvod do perspektivy barev.</p> <p>Malba šedými a hnědými barvami, indigem.</p> <p>Kresba</p> <p>Těžištěm je černobílá kresba: technika šrafování, zesilování, zeslabování, uchopení škály šedých, cvičení modelace šrafováním.</p> <p>Nauka o stínech.</p> <p>Úvod do perspektivy (přes perspektivu barev).</p> <p>Podoba hranatého a oblého tělesa.</p> <p>Technika dynamického kreslení.</p> <p>Složitější formy vycházející z výtvarného umění a geometrie „volné ruky“</p> <p>Kresba podle modelu: jednoduchá zátiší, proměny v přírodě, podle předlohy průhledy ze tmy do světla (architektura), předlohy rytin.</p> <p>Techniky: kresba uhlem, perem, dřívkem, lavírování, linoryt</p> <p>Práce s PC – spojování krátkých textů s kresbou, cvičení kompozice (totéž i ručním uměleckým způsobem)</p> <p>Modelování</p> <p>Utváření přesných geometrických forem, modelování jako součást hlavního vyučování (např. biologie)</p> <p>Užité umění</p> <p>Spojování výtvarného vyjádření s krátkým textem (oznámení, plakát, ilustrace k básni apod.)</p> <p>Pomoc při instalaci výstav, účast na výtvarných iniciativách (soutěže). Besedy o umění. Návštěvy výstav.</p>	<p>OSV1-12 ENV1-4 MUL1-4 GLO1-3 MED2, MED5, MED6, MED7</p> <p>Mezipředmětové vztahy - možno se všemi předměty hlavního vyučování, možno i s dalšími uměleckými předměty</p>
	<p>6. ročník</p> <p>Malování</p> <p>Vznik šedé a černé z primárních a sekundárních barev – témata z přírodopisu a mineralogie.</p> <p>Studie stínů možno převádět do barvy.</p> <p>Kreslení</p> <p>Volná kresebná cvičení s uhlem k světlotmavému vytvoření plochy, různé druhy šrafury.</p> <p>Koule, válec, kužel-jako prostorová tělesa v závislosti na různém dopadu světla.</p> <p>Kombinace těles vrhající stíny.</p> <p>Modelování</p> <p>Témata z přírodopisu a zeměpisu – např. plastické formy pohoří, krystalů</p> <p>Pokračování plastických studií lidských postav – skupina, matka-dítě atd., detaily jen v náznaku.</p>	

	<p>7. ročník Malování Technika vrstvení barev Barevná perspektiva Kreslení Nauka o projekci a stínu, průniky těles. Perspektiva středová, „ptačí“, „žabí“ s více úběžníky se zřetelem na rozložení světla a stínu Studie reálných objektů, např. budov, vnitřních prostor Modelování Modely prostorových těles v souvislosti s naukou o projekci a stínu. Proměny geometrických těles. Plastické studie pohybu a gest lidských postav.</p> <p>8. ročník Malování Technika vrstvení barev - prohloubení Studie přírody prováděné v různých technikách Převádění černobílé kompozice na barevnou fantazii a naopak Kreslení Kopie černobílých předloh – studií, rytin Počátek nauky o proporcích, zlatý řez jako tajemství kompozice Modelování Plastické studie elementů, temperamentů, pohybu a gest lidských postav.</p> <p>9. ročník Malování Technické zdokonalení poznaných technik, experiment. Malba indigem, šedými a hnědými barvami. Kreslení Cvičení schopnosti vnímat umělecké a přírodní formy, smyslová činnost ve spojení s volní činností. Samostatnost při volbě techniky Cvičení na dosažení rovnováhy na ploše, různé druhy tvoření plochy. Příbuzné organické a kubické formy. Světelné účinky v krajinných náladách. Kreslení v plenéru, použití skic k volné kompozici. Grafické techniky Užitá tvorba Dějiny umění – umělecké zpracování učiva dějepisu: Rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění Tvoření estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality Učit se poznání a porozumění pro umělecko- a kulturně-dějinné vývojové kroky a jejich souvislost s vývojem vědomí lidstva Hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy Vhodné doplnění exkurzí</p>	
--	---	--

4.7 PRACOVNÍ VYUČOVÁNÍ

Předmět pracovní vyučování je vyučován v samostatných 45minutových hodinách. Hodinovou dotaci čerpá z oblasti Člověk a práce.

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah pracovního vyučování je realizován v průběhu celého základního vzdělání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu).

Oblast Člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Pracovní vyučování je úzce propojeno s uměleckou výchovou - probuzené tvůrčí schopnosti se v pracovních činnostech mnohostranně uplatňují. Vytváření smysluplných a estetických výrobků a prací posiluje vůli a cit, rozvíjí představivost, smysl pro celek i detail, má rozhodující vliv na pracovní inteligenci. Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Koncepce obsahu předmětu pracovní vyučování vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech. Praktická činnost je ve zvýšené míře zastoupena i ve výuce jiných předmětů a umožňuje žákům získat nejen zručnost, ale díky vlastnímu úsilí i představu o ceně lidské práce a úcty k produktům pracovní činnosti. Žáci se seznamují s pracovními činnostmi tak, jak vznikaly v průběhu vývoje společnosti, získávají úctu k úsilí a umu předcházejících generací. Mají pocit sounáležitosti s předcházejícími i budoucími generacemi a učí se porozumět procesům probíhajícím ve světě, v přírodě a společnosti. Stejně jako v ostatních předmětech jsou dané pracovní činnosti cíleným pedagogickým záměrem, který důsledně sleduje zdravý vývoj žáka a napomáhá jeho dalšímu osobnostnímu rozvoji.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a svět práce je na prvním stupni rozdělen na čtyři tematické okruhy:

- Práce s drobným materiálem,
- Konstrukční činnosti,
- Pěstitelské práce a
- Příprava pokrmů.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Prostřednictvím vzdělávací oblasti Člověk a svět práce rozvíjejí žáci své klíčové kompetence těmito způsoby:

Kompetence k učení

Žáci jsou vedeni k:

- samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vlastních učebních strategií.
- využívání osvojených poznatků a dovedností z jiných předmětů (např. matematiky, fyziky, kreslení forem, atd.) při praktických činnostech.
- samostatnému pozorování a experimentování.
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k pozitivnímu postoji a hodnotám ve vztahu k práci, technice a životnímu prostředí.
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojená s pracovní činností člověka.

Kompetence k řešení problémů

Žáci jsou vedeni k:

- samostatnému řešení problémů na základě získaných zkušeností a poznatků.
- ověřování správnosti řešení problémů a aplikování těchto postupů v praktických situacích.
- plánování své práce a překonávání překážek.

Kompetence komunikativní

Žáci jsou vedeni k:

- hodnocení vlastní práce i práce svých vrstevníků.
- vyjadřování a formulování svých myšlenek, postojů a pocitů.
- práci s technickou dokumentací (orientaci v pracovních postupech).
- ke spolupráci s druhými.
- zážitku pracovních aktivit jako příležitosti k seberealizaci.
- využívání odborných pojmů z okruhu prováděných prací.

Kompetence sociální a personální

Žáci

- pracují formou skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině. Je jim přitom poskytován prostor pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání.
- při pracovních činnostech si třebí schopnost ovládat své chování.
- jsou vedeni k vzájemné pomoci, ohleduplnosti, úctě a upevňování dobrých mezilidských vztahů.
- prostřednictvím smysluplné práce získávají pocit sebejistoty, sebeúcty a pozitivní představu o sobě i o světě.

Kompetence občanské:

Žáci jsou vedeni k:

- vzájemnému soužití na základě rovných práv a povinností.
- rozvíjení dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích (poskytnutí účinné pomoci).
- ochraně svého zdraví i zdraví svých spolupracovníků.
- přijímání nových rolí v pracovních skupinách a podílení se na kvalitě společné práce.
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách duševní a fyzické práce.

Kompetence pracovní:

Žáci jsou vedeni k:

- pozitivnímu vztahu k práci a odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce.
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí.
- organizování a plánování své práce.
- používání vhodných pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě.
- osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro jeho uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci.
- bezpečnému chování na pracovišti.
- dodržování pravidel a respektování daných pracovních podmínek.
- zhodnocení výsledků své pracovní činnosti z hlediska kvality, funkčnosti i z hlediska tradičních kulturních a estetických hodnot.

Kompetence digitální:

Žáci jsou vedeni k:

- aktivnímu používání digitálních technologií při zpracování a prezentaci svých prací (např. ročníkových).
- praktickému a účelnému využívání digitálních zařízení.

1. - 5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM</p> <p>ČSP-3-1-01 vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů</p> <p>ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy</p> <p>ČSP-5-1-01 vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu</p> <p>ČSP-5-1-02 využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic</p> <p>ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu</p> <p>ČSP-5-1-04 udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p>výrobky z papíru a přírodnin (ovčí rouno, příze, vosk apod.)</p> <p>pletení hladce, obrace, okrajová oka, přidávání a ubírání ok</p> <p>jednoduché pletené výrobky, návrhy základní techniky háčkování</p> <p>jednoduché háčkované výrobky podle vlastního návrhu</p> <p>pokročilé pletení - s pěti jehlicemi: ponožky nebo rukavice/vzor</p> <p>základní techniky tkaní, např. na rámu</p> <p>jednoduchý tkaný výrobek</p> <p>jednoduché techniky ručního šití a vyšívání a jednoduchý výrobek</p> <p>seznámení se s tradičními řemesly, tradičními zemědělskými a stavebními postupy</p> <p>praktické vyzkoušení některých řemesel</p>	<p>OSV ENV2, ENV4</p> <p>ČAS M KF</p>
<p>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI</p> <p>ČSP-3-2-01 zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi</p> <p>ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž</p> <p>ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu</p> <p>ČSP-5-2-03 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p>stavba modelu obydlí podle vlastního návrhu</p> <p>praktické vyzkoušení stavebních postupů</p> <p>první pomoc při úrazu, bezpečnost práce</p>	<p>OSV ČAS, M – prostorová představitel- nost</p>
<p>PĚSTITELSKÉ PRÁCE</p> <p>ČSP-3-3-01 provádí pozorování přírody, -zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování</p> <p>ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročnou rostlinu</p> <p>ČSP-5-3-01 provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování</p> <p>ČSP-5-3-02 ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny</p> <p>ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní</p> <p>ČSP-5-3-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</p>	<p>zalévání a pěstování pokojových květin</p> <p>obdělávání pole, sklizeň a pečení chleba/placek</p> <p>zpracování obilí (žnutí, mláčení, zbavování plev, mletí)</p> <p>seznámení se základními zemědělskými plodinami a jejich vegetačním cyklem</p> <p>elementární pokusy s klíčením semen (pozorování, samostatné vedení)</p>	<p>OSV ENV1, ENV2, ENV3, ENV4 ČAS</p> <p>M – mě- ření a vá- žení</p>
<p>PŘÍPRAVA POKRMŮ</p> <p>ČSP-3-4-01 připraví tabuli pro jednoduché stolování</p> <p>ČSP-3-4-02 chová se vhodně při stolování</p> <p>ČSP-5-1-01 orientuje se v základním vybavení kuchyně</p> <p>ČSP-5-1-02 připraví samostatně jednoduchý pokrm</p> <p>ČSP-5-1-03 dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování</p> <p>ČSP-5-1-04 udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni</p>	<p>seznámení se základy stolování</p> <p>příprava jednoduchých pokrmů</p> <p>první pomoc při úrazu v kuchyni</p> <p>pravidla a chování při stolování ve třídě</p> <p>základní vybavení kuchyně potřebné pro přípravu jednoduchého pokrmu</p>	<p>Projekty – měsíční a roční slav- nosti</p>

6. – 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY</p> <p>ČSP-9-1-01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>ČSP-9-1-03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost</p> <p>ČSP-9-1-04 - užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>ČSP-9-1-05 - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organizace práce - práce podle pracovního nákresu - šití „hračky“ (forma zvířete či člověka) - práce se stříhem - vycpávání - zásady bezpečnosti a ochrany při práci s jehlou, nůžkami – první pomoc - šití obuvi 	<p>OSV1-11 ENV4</p> <p>F – vlastnosti materiálů</p> <p>M – geometrické náčrty, představitost, měření</p> <p>VV – náčrty výrobků</p> <p>ČJ – popis postupu</p>

8. - 9 . ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY</p> <p>ČSP-9-1-01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</p> <p>ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí</p> <p>ČSP-9-1-03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost</p> <p>ČSP-9-1-04 - užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku</p> <p>ČSP-9-1-05 - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organizace práce - práce podle pracovního návrhu - práce u dílenského stolu-možnosti upnutí výrobku, bezpečnost, hygiena a pořádek na pracovišti - vlastnosti dřeva a kovu jako pracovního materiálu - druhy dřev a kovů - práce s pomůckami, nářadím a nástroji pro ruční opracování dřeva a kovu - jednoduché pracovní postupy a operace - řezání, vyřezávání, měření, broušení - tvorba uměleckých a praktických výrobků ze dřeva - práce s kovotepeckými nástroji - jednoduchý výrobek z kovu (za studena) 	<p>OSV1-11 ENV4</p> <p>F – vlastnosti materiálů</p> <p>M – geometrické náčrty, představitost, měření</p> <p>VV – náčrty výrobků</p> <p>ČJ – popis postupu</p>
Téma: Volba povolání		
<p>SVĚT PRÁCE</p> <p>ČSP-9-8-01 orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí</p> <p>ČSP-9-8-02 posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy</p> <p>ČSP-9-8-03 využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání</p> <p>ČSP-9-8-04 prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce</p>	<ul style="list-style-type: none"> - trh práce - možnosti vzdělávání - volba profesní orientace - zaměstnání a podnikání - ročníková práce 	<p>OSV1, OSV2, OSV3, OSV6</p> <p>DEM2, ENV1, MED7</p>

4.8 TĚLESNÁ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu

Tento předmět bude vyučován v každém ročníku 2 hodiny týdně, čerpá očekávané výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví: Tělesná výchova a jeden výstup ze vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví. Předmět probíhá v tělocvičně, ale může být realizován i na hřišti, v přírodě, v bazénu, na horách – lyžování, na sportovním stadionu.

Předmět tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v základním vzdělávání žákův prožitek z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje.

Charakteristické pro pohybové vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činností i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení – v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově.

Východiska a hlavní motivy vyučování

1.– 2. ročník. Z obrazů vyprávění se dítě učí vklouznout do všech možných rolí. Kromě toho se sblíží s mnohými tělesnými dovednostmi.

3. ročník. Podstatným rysem žáků v tomto věku stupně je lehkost. Zdůrazňujeme „my“. Ještě nepracujeme individuálně na určitém cvičení. Citové a fantazijní vztahy propojují fantazii se skutečností.

4. ročník. Od „my“ přecházíme k „já“. Žák se nejlépe cítí při volné honičce. Z toho vycházíme a opatrně je vedeme k stále více individuálnímu cvičení. Rytmicky vyslovovaná řeč hraje opět důležitou, harmonizující roli. Pohybu se musí účastnit celé tělo žáka.

5. ročník. Žáci ještě nemohou pojmově uchopit prostor. Ten jim však nabízí možnost, aby vytvářeli a rozvíjeli své síly. Žák se chce pohybovat. Ne příliš rychle, ne příliš pomalu. Žák má výslovný vztah ke krouživým pohybům.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Kompetence k učení

- Žáka vedeme k samostatnosti, aby byl schopen získané dovednosti kriticky posuzovat a najít v nich smysl pro využití v budoucnosti.
- Žáka vedeme k tomu, aby si uměl rozvrhnout, jak by mohl své učení zdokonalit.
- Žáka vedeme k sebehodnocení.

Kompetence k řešení problémů

- Žáka vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.
- Během vyučování žáka zapojujeme do řešení problémových situací a sám si může vyzkoušet řešení: např. vedoucí skupiny, rozhodčí, apod.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

Kompetence sociální a personální

- Sociální schopnosti rozvíjíme v průběhu všech aktivit.
- Ve vyučování žáci spolupracují ve skupinách a vzájemně si pomáhají.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se mohou sami podílet.
- Žáky vedeme k sebeovládání při jednání s učiteli, žáky i jinými účastníky vyučování v různých situacích.

Kompetence občanské

- Žáci si společně uvědomují nutnost ustanovení pravidel chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů druhých lidí.
- Žáky vedeme k pomoci druhému člověku a ke sportovním aktivitám.
- Při pobytech v přírodě se žáci učí odpovědnému chování.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních naměřených datových souborech.
- Umožňujeme žákům v rámci vícedenních školních sportovních akcí prožít digitální detox (očistu) s vysvětlením pozitivního účinku na jejich tělesné i duševní zdraví.

1. – 3. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-3-1-01 spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti.	Chůze, běh, přirozený pohyb v přírodě: skoky, přeskoky, zdolávání nerovností. Příprava organismu – příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení. Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu prostřednictvím cvičení ve formě hry.	OSV1, OSV2, OSV3, OSV4, OSV7, OSV9 MUL2
TV-3-1-02 zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení.	Pohybové hry: kolové hry, hry na honěnou, hry se zpěvy a rolemi. Rytmické a kondiční formy cvičení pro děti: vyjádření rytmu, slova a melodie pohybem, jednoduché tance. Průpravné úpoly – přetahy. Základy gymnastiky – průpravná cvičení, cvičení s náčiním: švihadla, míčky a jiné drobné náčiní – skákání přes lano, švihadlo, chytání a házení míčů. Akrobacie – průpravná cvičení ke kotoulům, atd. Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody Plavání – (základní plavecká výuka) hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu. Bruslení (podle podmínek) základní techniky pohybu na bruslích, hry na sněhu a na ledě.	
TV-3-1-03 spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích. TV-3-1-05 reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci.	Pohybové hry a činnosti.	
TV-3-1-04 ve známých prostorech školy žák uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech.	Hygiena při TV – hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity. Bezpečnost při pohybových činnostech – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umývárkách, bezpečná příprava a ukládání nářadí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách TV.	
ZTV-3-1-01 uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy. ZTV-3-1-02 zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením.	Cvičení. Korektivní a speciální vyrovnávací cvičení jako prevence zařazovat do přípravy před pohybovou činností nebo do uklidnění po zátěži.	

4. – 5. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-5-1-01 podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti.	Od jednoduchých pohybových her (přípravných) přechází k hrám s jednoduchými pravidly ve skupině.	OSV1, OSV2, OSV3, OSV4, OSV7, OSV9
TV-5-1-02 zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením.	Přípravná a relaxační cvičení.	MUL2
TV-5-1-03 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her.	Pohybové hry: honičky s náčiním a s překážkami, běžecké hry, krátké štafety propojené s fantazií. Základy gymnastiky: průpravná cvičení na nářadí jako hra a postupný přechod k jednotlivým cvikům, kombinace různých druhů nářadí, rovnovážná cvičení, Akrobacie: kotoul vpřed a vzad, stoj na rukou a přemet stranou – vše s dopomocí, hra. Cvičení se švihadlem, míčem a drobným náčiním – rytmicky, s obměnami v lehkých kombinacích. Průpravné úpoly: přetahy a přetlaky. Základy atletiky: rychlý běh, starty, motivovaný vytrvalý běh, skoky do dálky nebo do výšky, hod míčkem. Základy sportovních her: házení a chytání míče, manipulace s pálkou a jiným herním náčiním. Jednoduché formy míčových her a přechod k hrám s jednoduchými pravidly: vybíjená, košíková, přehazovaná	
TV-5-1-04 uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka TV-5-1-05 jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti TV-5-1-06 jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví TV-5-1-07 užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví TV-5-1-08 zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy TV-5-1-09 změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky TV-5-1-10 orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace	Turistika a pobyt v přírodě, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody Plavání – plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany (splývání, šlapání vody, využití plovoucích předmětů) a dopomoci tonoucímu Lyžování, bruslení – hry na sněhu a na ledě, základní techniky pohybu na lyžích a bruslích další pohybové činnosti (podle podmínek školy a zájmu žáků)	
ZTV-5-1-01 zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování. ZTV-5-1-03 upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením. ZTV-5-1-02 zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele.	Relaxační cvičení. Techniku speciálních cvičení koriguje podle obrazu v zrcadle nebo podle pokynů učitele.	

6. – 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>TV-9-1-01 aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem</p> <p>TV-9-1-02 usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program</p> <p>TV-9-1-03 samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly</p> <p>TV-9-1-04 odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší</p>	<p>Sportovní a pohybové hry.</p> <p>Rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců.</p> <p>Průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení.</p>	
<p>TV-9-1-05 uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.</p>	<p>První pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách, improvizované ošetření poranění a odsun raněného.</p>	
<p>TV-9-2-01 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech.</p>	<p>Pohybové hry – s různým zaměřením; s náčiním i bez náčiní, netradiční pohybové hry a aktivity.</p> <p>Gymnastika - akrobacie, přeskoky: koza, švédská bedna, cvičení s náčiním a na nářadí: hrazda, kruhy, kladina, trampolína, šplh na tyči a na laně.</p> <p>Rytmická cvičení - základy rytmičké gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance (zvláště pro děvčata).</p> <p>Úpoly – přetahy, přetlaky, odpory a pády, základy sebeobran, základy bojových umění podle možností školy.</p> <p>Atletika – rychlý běh, vytrvalý běh na dráze a v terénu, základy překážkového běhu, skok do dálky a do výšky, hod míčkem a granátem, vrh koulí.</p> <p>Sportovní hry: míčové hry, vybíjená, přehazovaná, košíková, odbíjená, házená, kopaná, pálkovaná, florbal, (alespoň dvě hlavní hry podle výběru školy) – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie.</p> <p>Turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v mírně náročném terénu, táboření, ochrana přírody, základy orientačního běhu, dokumentace z turistické akce.</p> <p>Plavání (podle podmínek školy – zdokonalovací plavecká výuka) – další plavecké dovednosti, další plavecký způsob (plavecká technika), dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plaveckých sportů, rozvoj plavecké vytrvalosti.</p> <p>Lýžování, snowboarding, bruslení (podle podmínek školy) – běžecké lyžování, lyžařská turistika, sjezdové lyžování nebo jízda na snowboardu, bezpečnost pohybu v zimní horské krajině, jízda na vleku; (další zimní sporty podle podmínek školy).</p>	

<p>TV-9-2-02 posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p> <p>TV-9-3-01 užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu</p> <p>TV-9-3-02 naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu</p> <p>TV-9-3-03 dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji</p> <p>TV-9-3-04 rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora</p> <p>TV-9-3-05 sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí</p> <p>TV-9-3-06 zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže</p>	<p>Sportovní a pohybové hry. Rozcvičky Atletika</p>	
<p>TV-9-3-07 zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci</p>	<p>Publikace výsledků na nástěnkách, případně ve školním časopise a jinde.</p>	
<p>ZTV-9-1-01 uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení.</p> <p>ZTV-9-1-02 zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení.</p> <p>ZTV-9-1-03 se aktivně vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení.</p>	<p>Speciální preventivní cvičení. Přípravná a relaxační cvičení. Informační část hodiny.</p>	
<p>VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</p>	<p>Informační část hodiny.</p>	

4.9 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Charakteristika předmětu

Tento předmět je komplexní a jako jediný je koncipován pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Prvouka je tvořivě integrována do epoch českého jazyka a matematiky, do všech ostatních předmětů, do výchov uměleckých a pracovních činností, do rytmické části výuky epochy a do vypravování pohádek a bajek. Začínáme s dětmi od světa dětem nejdostupnějšího, od hodnot prožívaných a poznávaných v pohádkách a bajkách přecházíme postupně k péči o životní prostředí (hodnotám ekologickým). Hlavní cíle jsou zde zamýšleny ve vytváření hodnotových postojů dětí v myšlení, citění a ve vůli. Na společné cestě s dítětem vycházíme z úrovně dětské orientace v nejbližším prostoru domova, školy (poznávání okolí domova a školy).

Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí, učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi (tolerance, pomoc a solidarita, vzájemná úcta, snášenlivost).

Dále se zaměřujeme na přirozenou orientaci dětí v čase, kterou si přinášejí už z předškolního období. Pozorujeme změny v čase, ve vnímání dne a noci, v ročních obdobích, v měsících, týdnech a hodinách. Vedeme děti k poznávání proměn nejbližší přírody v čase.

Při osvojování poznatků a dovedností se učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení prvouky s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládnutí nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

V následujících letech by měl být vytvořen stále intenzivnější kontakt se světem a mělo by být o něj pečováno. Vedle příběhů, které jsou prosyceny životem a které se vztahují k nejpůvodnějším povoláním a řemeslům, hrají důležitou roli praktické činnosti, např. obdělávání pole, zpracování obilí, stavba domu atd.

Po 3. ročníku se pohled rozšiřuje z chápání konkrétního nejbližšího okolí na prostorovost (orientace v prostoru a čase, město a region, nauka o člověku a zvířatech, nauka o rostlinách, naše vlast, střední Evropa) a také na časovost (starověké kultury, Řecko).

Žáci se učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. Ve 4. a 5. ročníku se prohlubuje základní učivo regionu a rozšiřuje se o znalosti České republiky a střední Evropy.

Jakýmsi předstupněm pro poznávání přírody jsou už příběhy a vyprávění o zvířatech a rostlinách v nejnižších ročních obdobích. Všechno, s čím se dítě setkává, probírá se vždy ve vztahu k člověku. Člověk je vždy výchozím bodem, do kterého se vše vrací zpět. Dítě si v průběhu výuky vytváří citový vztah k přírodě, který v pozdější době vede k pochopení morální zodpovědnosti člověka za životní prostředí. Žáci v průběhu výuky získají nezbytné poznatky o stavbě živočišného, rostlinného a lidského těla. Naučí se poznávat nejznámější zástupce rostlin i živočichů a seznámí se se zásadami jejich třídění. Poznají důležitost zdravého životního stylu a nutnost morálního přístupu k životnímu prostředí. Své vědomosti, dovednosti a postoje budou schopni využít v praktickém životě.

Žák projde v souvislostech a různými způsoby dějinami lidstva. Seznamuje se s krajinou a dějinami oblasti, ve které žije. Probudí se v něm první představy o historickém vývoji. Teprve potom přichází výuka starověkých kultur a Řecka a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji. V centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce, či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Kompetence k učení:

- vytváření předpokladů, aby proces učení byl neustálým objevováním nových a postupně stále hlubších pohledů na okolní skutečnost
- nasycení potřeby žáků po obraznosti, hravosti a tvořivosti, umožnění zapojení co největšího počtu smyslů v procesu učení, což vede k hlubšímu a trvalejšímu vstřebávání vědomostí, ale i k vytváření osobitého vztahu k okolnímu světu
- poskytnutí dostatečného časového prostoru k samostatnému pozorování a experimentování a k formulování závěrů
- k upevnění kompetencí k učení napomáhá i integrace předmětu Prvouka v 1. a 2. ročníku do předmětů Český jazyk a Matematika, protože získané poznatky jsou propojovány do širších souvislostí a tím vzniká ucelenější pohled na jevy okolního světa
- zařazování rytmicky se opakujících činností a postupů, v rámci epoch, týdnů a dnů vytváří harmonický řád, o který se mohou žáci v procesu objevování nového pevně opřít a zároveň si tak postupně vytvářet návyky, jež proces učení činí plynulejší a efektivnější
- samostatné vyhledávání informací z různých zdrojů, jejich třídění a hledání vzájemných souvislostí (hlavně ve 4. a 5. ročníků)

Kompetence k řešení problémů:

- kritické zhodnocení různých informačních zdrojů k danému tématu
- uplatňování forem a metod práce, které vybízí k vyhledávání a následnému použití praktických postupů, které při pozorování jevů okolního světa povedou k vyvození konkrétních závěrů s dopadem na minulost, přítomnost a budoucnost
- obsahová náplň oblasti zejména ve 3., 4. a 5. ročníku poskytuje dostatek námětů k samostatnému pozorování a uvažování o světě kolem nás a řešení jeho problémů v různých variantách
- schopnost samostatně překonávat problémy je vhodné prohlubovat zejména při praktických činnostech, zejména ve specifických předmětech 3. ročníku

Kompetence komunikativní

- krátké spontánní dramatizace konkrétních situací, jak je přináší každodenní soužití ve třídě, a ověřování praktických dovedností a znalostí v modelových situacích
- dramatizace pohádek, bajek, bájí a příběhů uplatnění prostředků neverbální komunikace (gesta, zvuky)
- umožnění formulovat své názory, postoje a myšlenky k nejrůznějším tématům a konfrontovat je s názory spolužáků a učitelů
- rozvíjení schopnosti komunikovat mezi sebou i s okolím při praktických činnostech ve specifických epochových předmětech (např. ve 3. roč. pěstitelství, stavba domu, řemesla)
- poskytnutí dostatků příležitostí k samostatné práci s různými typy textu a obrazových materiálů (např. při projektových a epochových pracích)
- prostor pro samostatné prezentace projektových prací nebo výsledků pozorování

Kompetence sociální a personální

- uplatňování forem skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině
- poskytnutí prostoru pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání ve vztahu k okolí v různých situacích
- upozorňování na situace, při kterých žáci tříbí schopnost řídit a ovládat své chování
- navozování a využívání situací k uvědomění si důležitosti efektivní spolupráce a pozitivní sebedůvěry pro vytvoření příjemné atmosféry a pro kvalitu společné práce
- využívání všech příležitostí k navozování vztahů ve třídě na základě ohleduplnosti a vzájemné úcty
- podporování dosažení pocitu sebejistoty a sebeúcty a vytváření pozitivních představ o sobě a o světě

Kompetence občanské

- postupné seznamování a praktické ověření principů soužití na základě rovných práv a povinností
- využití srovnání při posuzování společenských norem v minulosti a dnes, u nás i v Evropě (předmět starověké kultury, Řecko)
- rozvíjení dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích, rozhodnout se a poskytnout účinnou pomoc
- postupné budování schopnosti vcítovat se do situací jiných lidí a být vnímavý ke svému okolí
- vytvářet povědomí o kulturním dědictví, práci a tradicích předchozích generací, včetně praktického vyzkoušení a zažití (předmět řemesla, region a vlast,...)

Kompetence pracovní

- propojování znalosti získané v různých oblastech a předmětech a užívání jich při praktických činnostech
- používání nástrojů a vybavení v rámci stanovených pravidel a přizpůsobení se okolním podmínkám a zásadám bezpečnosti
- budování schopnosti manuální spolupráce se spolužáky (pomoc, rada)
- propojování pracovního rytmu s rytmem přírody
- ověřování různých postupů, objevování nových a jejich vzájemné srovnání a konečné vyhodnocení
- vynakládání dlouhodobého úsilí s okamžitým nenaplněním cíle
- ponechání individuální svobody ve způsobu dosažení cíle
- vytváření schopnosti sebeomezení v zájmu dosažení společného cíle

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech (např. návštěva muzea).

1. – 2. ročník

Předmět Člověk a svět je integrovaným předmětem, který se v 1. a 2. ročníku vyučuje v rámci epoch českého jazyka, matematiky a výuky probíhající v přírodě. Od 3. ročníku se předmět vyučuje v samostatných epochách.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČJS-3-5-01 uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle. Vhodným chováním projevuje vztah ke zdraví.</p> <p>ČJS-3-5-02 rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.</p> <p>ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.</p> <p>ČJS-3-2-01 rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům.</p> <p>ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o rodině, o lidské společnosti, o soužití a zvycích.</p> <p>ČJS-3-4-01 pozoruje, popisuje a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.</p> <p>ČJS-3-3-01 využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě.</p> <p>ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i jiné</p>	<p>Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa</p> <p>Jsem školák, soužití ve škole, okolí domova a školy</p> <p>Bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty Domov, rodina, postavení jedince v rodině, vyprávění pohádek</p> <p>Přírodní říše, orientace v čase, časový řád, režim dne, roční období, rytmus v životním čase, naučné příběhy o životě Orientace ve známém prostředí</p> <p>Soužití a chování lidí, mezilidské vztahy, komunikace, pravidla slušného chování, bajky, legendy o zázračných místech a svatých. Úcta ke stáří, potřeba pomáhat Osobní bezpečí a zdraví Orientace v čase Změny rostlin, zvířat, řek, hor, luk apod. v průběhu roku</p>	<p>TV</p> <p>OSV 6</p> <p>OSV 3 OSV 7</p> <p>OSV 3, OSV 10</p> <p>ČJ ČAZ (dopravní výchova)</p> <p>ENV1</p>

3. ročník – témata: Stavitelství, Řemesla, Pěstitelství

Témata jsou vyučována v epochách.

Téma: Stavitelství

Pokud dítě v jedné epoše pozná teoreticky a prakticky všechno to, co patří ke stavbě domu, pak pochopí komplexní pracovní procesy, které se odvíjejí po delší dobu. Tím je inteligence vzdělávána na konkrétních objektech. Realizuje se v ideálním případě např. skutečná stavba hřiště, domečku, pece apod. Děti se zabývají vším, co se týká stavění: cihly, malta, suroviny na přípravu, postup zpracování surovin ve výrobě. Děti prožijí smysl a hodnotu lidské práce. Je posilována vůle dětí pozitivně proměňovat své prostředí.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost.	Člověk a „používání prvků“ při stavbě domu, činnost člověka dříve a dnes	PČ OSV 1- 11
ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.	Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky	ENV 4 MUL 2
ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat.	Ohleduplné chování v přírodě, ochrana přírody	

Téma: Řemesla

Prostřednictvím různých praktických činností se děti seznamují s minulostí a současností některých profesí. Uvědomují si rozdíly mezi řemesly dříve a nyní, např. mlynář, kovář, švec... Výběr řemesel může být zaměřen dle charakteru regionu. Skrze prožitky si uvědomují hodnotu lidské práce a učí se kladnému vztahu k ní.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka a práci lidí. Na příkladech porovnává minulost a současnost.	Prapůvodní lidská povolání, činnost člověka dříve a dnes	Pracovní činnosti OSV 1, OSV 2, OSV 3, OSV 4, OSV 5, OSV 6, OSV 7, OSV 8, OSV 9, OSV 11 ENV 2 MUL 2
ČJS-3-2-02 odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.		
ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.	Současnost a minulost v našem životě Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky	
ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek		

Téma: Pěstitelství

Tato epocha umožňuje dětem poznat, prožít a realizovat proces pěstování rostlin – obilí. Epocha začíná přípravou půdy (orba, hnojení, setí). Děti pozorují a srovnávají různé druhy obilí. Naučí se pozorovat, jak obilí klíčí, roste, zraje. Děti obilí také sklízí a pokud možno také mlátí. Nakonec se učí péct z mouky, kterou samy připravily mletím.

Děti zažijí vděčnost a úctu k rostlinnému světu, poznají konkrétní výsledky svědomité péče o rostliny. Zvířata poznávají jako pomocníky (domácí zvířata – skot).

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka.	Člověk a země: rolník a jeho činnosti, rovnováha v přírodě, půda, obilniny	ENV 3
ČJS-3-4-03 změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů.	Měření pole, vážení surovin	M
ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.	Proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky	Výchova ke zdraví (první pomoc)
ČJS-5-5-06 uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou.	Péče o zdraví, ošetření drobných úrazů a poranění, první pomoc, předcházení úrazům, duševní hygiena	OSV 1, OSV 2, OSV 3, OSV 5, OSV 6, OSV 7
ČJS-3-4-02 roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu ve známé lokalitě.	Základní plodiny	

4. ročník

Témata: Orientace v prostoru a čase, Město a region

Předmět je vyučován v epochách. Jestliže v prvních třech letech dominovala obecná hlediska (spojitost s přírodou – znalost pracovních procesů a souvislostí), obrací se nyní pohled do prostoru a času. Tím se ještě jednou vytváří nový zdroj, který se však nyní začleňuje do souřadnic prostoru a času.

Nejbližší okolí – město, vesnice – by nyní mělo dítě zažít v jeho zeměpisně-prostorovém a historicky-časovém vývoji až do aktuální současnosti. Odstup, jenž v tomto věku charakterizuje poměr dítěte ke světu, se tím může proměnit v pocit sociální a prostorové sounáležitosti.

Téma: Orientace v prostoru a čase

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá jich k pochopení vztahů mezi ději a jevy. ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě. ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině. ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map. ČJS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru, souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období.	Orientace v čase, kalendář, generace, letopočet Orientace v okolní krajině, pozorování běhu Slunce Orientace v prostoru, vycházky do okolí Vysvětlivky, plán města, cesta do školy, bydliště Vesmír a Země Země jako vesmírné těleso, planety sluneční soustavy	M

Téma: Město a region

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-1-03 rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické vzhledy a rozmanitost. ČJS-3-1-01 vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy a cestu na určené místo, rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí. ČJS-3-1-02 začlení svou obec (město) do příslušného kraje, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, v obci (městě). ČJS-5-1-04 vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického. ČJS-3-3-02 pojmenuje některé rodáky, kulturní a historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije. ČJS-5-2-05 poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města).	Okolní krajina, vliv člověka na životní prostředí Obec, místní krajina, kresba jednoduché mapy Místní oblast – region Region (kraj), regionální památky Současnost a minulost, báje a pověsti Globální problémy přírodního prostředí Návštěva knihovny, muzea, regionální památky Znalost základních dopravních značek, bezpečná jízda na kole	VV AJ FJ OSV 1, OSV 2, OSV 3, OSV 4, OSV 5, OSV 6, OSV 7, OSV 8, OSV 9, OSV 10, OSV 11 ENV 2, ENV 3, ENV 4 MUL 2 DEM 1,

<p>ČJS-5-3-02 využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, kulturních památek.</p> <p>ČJS-5-5-04 uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích stimulujících mimořádné události, vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěr y pro své chování jako chodec a cyklista</p>		DEM 2, DEM 3
--	--	-----------------

Téma: Nauka o rostlinách

Hlavní váhu klademe na výuku botaniky. Je třeba nejprve mluvit o podmínkách růstu rostlin (půdní podmínky, vlhkost, teplo a světlo), abychom poznali jejich přirozené životní stanoviště. Jedním z cílů výuky je, abychom dětem zprostředkovali spolupatřičnost Země a jejího okolí s rostlinou. Tak, jako je rostlina pocíťována jako jeden celek se Zemí, mělo by se v tomto vztahu dítě cítit jako obyvatel Země. Pozorování směřuje do různých stupňů rostlinného života s jednotlivými vývojovými fázemi dítěte: od hub až ke kvetoucím rostlinám. Je třeba v uměleckém smyslu představit z každé rostliny to nejcharakterističtější a vtáhnout děti do tohoto líčení a prožívání právě v raném stupni vývoje jejich vědomí.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionu, zdůvodní podstatné vzájemné vazby mezi organismy a nachází mezi nimi shody a rozdíly, všímá si přizpůsobení organismů různým prostředím.</p> <p>ČJS-5-4-06 stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit</p>	<p>Životní podmínky, rovnováha v přírodě Vlastnosti látek, životní podmínky Houby Rostliny Poznávání zástupců běžných druhů (lišejníky, mechorosty, kapradňorosty, plavuně, přesličky, rostlinná patra).</p>	<p>VV OSV 5 ENV 1, ENV 2, ENV 3, ENV 4</p>

5. ročník

Témata jsou vyučována v epochách.

Témata: Naše vlast, Střední Evropa

Je třeba zdůraznit morální složku zeměpisného vyučování. Když dítě poznává, jak jsou rozloženy věci kolem něj v prostoru, získává také láskyplnější vztah k lidem kolem sebe, ke svým blízkým. Vyučování by mělo mít takový charakter, aby žákovi zprostředkovalo zájem o svět a odvalu k životu. K tomu patří pozvolna se stupňující pochopení pro zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň mění tím, že hospodáří a zakládá kulturu. Měla by se tímto založit odhodlanost pracovat zodpovědně i určité ekologické vědomí.

Žáci by si měli uvědomit postavení naší země ve Střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými. S ČR se seznamují ve smyslu jejich přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, poznávají odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy.

Téma: Naše vlast

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-3-03 rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik. ČJS-5-3-05 objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů. ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly naše státu a jejich význam. ČJS-5-1-03 vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách naší republiky. ČJS-5-1-05 určí světové strany podle mapy, orientuje se podle nich a zná polohu svého bydliště vzhledem ke státu. ČJS-5-5-04 uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích stimulujících mimořádné události, vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista	Současnost a minulost v našem životě, cesta po proudu hlavních řek, vývoj krajiny, osídlení Česká republika Naše vlast, hlavní město, státní symboly Mapy obecně zeměpisné a tematické, významná města a oblasti, podnebí, počasí, typy krajiny Světové strany, orientace na mapách Bezpečné chování v rizikovém prostředí	AJ FJ ČJ HV OSV 5, OSV 6, OSV 8, OSV 9, OSV 10 GLO 3 MED 1

Téma: Střední Evropa

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-1-03 vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapách střední Evropy. ČJS-5-1-05 zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích.	Mapy obecně zeměpisné a tematické, cesta po proudu hlavních řek (Labe, Dunaj, Odra, Rýn), důležitá města a přístavy, dopravní cesty (kanály, obchod přes moře) Evropa, svět	GLO OSV 5, OSV 6, OSV 8-11 GLO 1-3 MUL 4

Téma: Člověk a zdraví

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČJS-5-5-02 rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození.</p> <p>ČJS-5-5-08 uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku.</p> <p>ČJS-5-5-03 účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob.</p> <p>ČJS-5-5-05 předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek</p> <p>ČJS-5-5-07 rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc</p>	<p>Rodičovství, základy společenského chování</p> <p>Kluci a holky – jsme stejní i jiní</p> <p>Režim dne, osobní a duševní hygiena, životospráva</p> <p>Využití volného času, ostražitost v jednání s neznámými lidmi</p> <p>Odvaha říci ne, když se mi něco nelíbí</p>	<p>OSV 1, OSV 2, OSV 3, OSV 4, OSV 5, OSV 6, OSV 7, OSV 8</p> <p>MUL 2</p>

Poznámka:

Očekávané výstupy tématu Člověk a zdraví uvedené v poslední tabulce se mohou realizovat průběžně ve všech předmětech. Je potřeba na nich pracovat neustále, není proto vhodné je zařadit jen jako téma jedné hodiny.

Téma: Starověké kultury, Řecko

Témata jsou vyučována v epochách.

Nejprve dítě „zakotví“ v krajině a dějinách svého blízkého okolí. Pohled dítěte se nyní obrací od jeho okolí do dálky, časově i prostorově. Na začátku ještě stojí mytologické obrazy raných poměrů lidstva, pak během čtyř let vede cesta od dávných orientálních kultur přes dobu klasického starověku a středověku stále více do skutečnosti naší současné materiální civilizace a politicko-sociálních poměrů. Nyní v dítěti procítá schopnost a zájem spojovat se s obsáhlejšími dějinnými souvislostmi, přijímat dějinné „pojmy“.

Pohled dítěte zpočátku vědomě zaměřujeme na mimoevropské kultury. V centru pozornosti tu stojí staré orientální kultury např. Indie, Persie, Mezopotámie a Egypta. Učitel by si měl uvědomovat, že tyto vyspělé kultury jsou zvláště výraznými příklady kulturních forem, které se časově i zeměpisně objevovaly v obdobné podobě na různých místech. Následují řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení.

Téma: Starověké kultury

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>ČJS-5-2-04 rozlišuje základní formy vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy</p>	<p>Historické prameny, historický čas a prostor</p> <p>Nejstarší starověké civilizace</p> <p>Indie, Persie, Mezopotámie, Egypt</p> <p>Společenské skupiny ve starověkých kulturách</p> <p>Formy vlastnictví ve starověkých kulturách</p>	<p>GLO</p> <p>ENV 3</p> <p>MUL 4</p>

Téma: Řecko

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-2-03 rozpozná ve svém okolí chování a jednání, která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy. ČJS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě). ČJS-5-2-02 rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu a řešení	Antické Řecko, řecko-perské války, Perikles, Alexandr Veliký, Makedonská říše, řecká mytologie Právo a spravedlnost Mezilidské vztahy, školní řád	ČJ AJ FJ VV DEM 1, DEM 2, DEM 3, DEM 4 OSV 7

Téma: Nauka o člověku a zvířatech (5. ročník)

Téma je vyučováno v epoše řazené do 4. nebo 5. ročníku.

Zvířecí říši se pokoušíme rozdělit tak, že v pozadí pozorujeme rozdělení fyzické formy člověka na organizaci hlavy, soustavu trupu a metabolicko-motorickou soustavu. Dítě může získat obraz říše zvířat jako člověka „ve specializovaných formách“ rozprostřeného po celé Zemi. Tím pocitově prožije něco z jedinečnosti člověka, který není tak jako zvířata předurčen, vázán instinkty a definován svým chováním, ale založen svou nespécializovaností a univerzalitou k svobodě. A právě na tomto prožitku, že člověk je extraktem a syntetickým shrnutím celé říše zvířat na vyšším stupni, je založena výuka v tomto ročníku.

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-5-07 rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc. ČJS-5-4-04 porovnává na základě pozorování základní projevy života konkrétních organismů, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednotlivé klíče a atlasy. ČJS-5-5-01 využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života.	První pomoc, péče o zdraví Živočichové, znaky života, projevy chování, stavba těla vybraných živočichů, životní potřeby, průběh a způsob života, funkce Lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa, základní stavba a funkce	VV TV

4.10 INFORMATIKA

Předmět informatika je zařazen prostřednictvím 1 vyučovací hodiny týdně od 4. do 9. ročníku.

Charakteristika vyučovacího předmětu

Waldorfská pedagogika chápe výuku informatiky v širším slova smyslu. Kompetence ovládat digitální svět znamená schopnost vstupovat do digitálního světa a zvládat pracovat s uloženými modely (algoritmy, programy), případně nové modely vytvářet. K tomu nutně člověk potřebuje kvalitu určitého druhu myšlení a rozvinutou vůli a cit. Tento druh myšlení u žáků typicky waldorfská škola rozvíjí zejména v exaktních vědách na 2. stupni. Vůli a cit rozvíjí naše škola v průběhu celého základního vzdělávání. Jedním z důležitých výstupů je získaný zdravý přístup k technice.

Škola jednotlivé výstupy RVP ZV naplňuje napříč všemi vzdělávacími oblastmi. Žáci realizují výstupy informatiky prostřednictvím témat a projektů spojených s reálným životem. Přes ně škola žáky směřuje ke smysluplnému praktickému využití techniky. Nedílnou součástí tohoto procesu je i spolupráce s rodiči.

V prvním období se promítají výstupy informatiky do práce školy jinou formou než využíváním technických zařízení. Jde zejména o přirozené aktivity a praktické činnosti rozvíjející dovednost následovat určitý postup. Žáci ve výuce pracují s konkrétními obrazy, učí se je vnímat, popisovat a sami vytvářet.

Následuje období tzv. Rubikonu (mezi 9. a 10. rokem), kdy se dítě osobnostně distancuje vůči světu a získává schopnost pracovat se symbolem nezávisle na obrazu, který symbol původně reprezentoval (např. vnímá písmena nezávisle na obrázku, ze kterého bylo písmeno vyvozeno). Od této chvíle ve výuce rozvíjíme abstrakci, ale zatím vždy napojenou na konkrétní obraz.

Schopnost plné abstrakce, tedy i vytvoření představy čistě podle symbolického sdělení, však přichází plně až okolo 12. roku. Na naší škole žáky vedeme k tomu, aby počítač sloužil jim a ne oni jemu, aby se v něm neztráceli. Jde o vytváření rovnováhy mezi matematickým zjednodušením (modelem) a reálným světem. Teprve kolem 14. roku přicházejí volní a emoční předpoklady pro sebevýchovu, kdy je jí možné začít rozvíjet. A teprve od tohoto věku se dítě může učit zacházet s digitálními technologiemi skutečně svobodně a zodpovědně.

Vzdělávací oblast Informatika se zaměřuje především na rozvoj informatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Je založena na aktivních činnostech, při kterých žáci využívají informatické postupy a pojmy. Poskytuje prostředky a metody ke zkoumání řešitelnosti problémů i hledání a nalézání jejich optimálních řešení, ke zpracování dat a jejich interpretaci a na základě řešení praktických úkolů i poznatky a zkušenost, kdy je lepší práci přenechat stroji, respektive počítači. Pochopení, jak digitální technologie fungují, přispívá jednak k porozumění zákonitostem digitálního světa, jednak k jejich efektivnímu, bezpečnému a etickému užívání. V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova a Environmentální výchova a Multikulturní výchova.

Na I. stupni si žáci prostřednictvím her, experimentů, diskusí a dalších aktivit vytvářejí první představy o způsobech, jakými se dají data a informace zaznamenávat, a objevují informatické aspekty světa kolem nich. Postupně si žáci rozvíjejí schopnost popsat problém, analyzovat ho a hledat jeho řešení. Ve vhodném programovacím prostředí si ověřují algoritmičké postupy. Informatika také společně s ostatními obory pokládá základy uživatelských dovedností. Poznáváním, jak se s digitálními technologiemi pracuje, si žáci vytvářejí základ pro pochopení informatických konceptů. Součástí je i bezpečné zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování. Velký důraz klademe na reálné praktické použití všech činností, se kterými budou žáci seznamováni.

I na II. stupni žáci tvoří, experimentují, prověřují své hypotézy, objevují, aktivně hledají, navrhují a ověřují různá řešení, diskutují s ostatními a tím si prohlubují a rozvíjejí porozumění základním informatickým konceptům a principům fungování digitálních technologií. Při analýze problému vybírají, které aspekty lze zanedbat a které jsou podstatné pro jeho řešení. Učí se vytvářet, formálně zapisovat a systematicky posuzovat postupy vhodné

pro automatizaci, zpracovávat i velké a nesourodé soubory dat. Díky poznávání toho, jak a proč digitální technologie fungují, žáci chápou základní principy kódování, modelování a s větším porozuměním chrání sebe, své soukromí, data i zařízení.

Žáci budou schopni účinně využívat počítač ke své školní práci, např. k vyhledávání informací nebo zpracování referátů apod. Naučí se své práce připravit k prezentaci a prezentovat je. Kromě těchto praktických činností seznamujeme žáky s vývojem počítačové techniky, jejím vlivem na život a životní styl lidí, s médii a jejich schopností manipulovat veřejné mínění, s principem fungování jednotlivých součástí počítače a také s problematikou softwaru a autorských práv. Komunikace je pojímána jako živý proces, klíčový pro sociální život člověka, pro utváření mezilidských vztahů. Informace jsou v tomto vzdělávacím oboru chápány jako skelet tohoto procesu (informace by tedy především měly mít jednak vzájemnou funkční souvislost a jednak funkční vztah k procesu komunikace).

Média jsou pak prakticky uchopena jako pomocné technické prostředky procesu komunikace a v něm obsaženého přenosu informací.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

V předmětu rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k systémovému přístupu při analýze situací a jevů světa kolem nás.
- Žáky vedeme ke standardizování pracovních postupů v situacích, kdy to usnadní práci.
- Učíme žáky porozumění různým přístupům ke kódování informací i různým způsobům jejich organizace.
- Vedeme žáky k rozhodování na základě relevantních dat a jejich korektní interpretace, jeho obhajování pomocí věcných argumentů.
- Učíme žáky komunikaci pomocí formálních jazyků, kterým porozumí i stroje.
- Vedeme žáky k otevřenosti novým cestám, nástrojům, snaze postupně se zlepšovat.
- Procvičujeme s žáky (od osmého ročníku) využívat a citovat zdroje informací ve virtuálním prostředí.

Kompetence k řešení problémů

- Žáky vedeme k nacházení různých řešení a výběru toho nejvhodnějšího pro danou situaci a také posilujeme schopnost svoje řešení si obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Vedeme žáky k nezdolnosti při řešení těžkých problémů, zvládnání nejednoznačnosti a nejistoty a vypořádání se s problémy s otevřeným koncem.
- Formou hry vedeme žáky od pátého ročníku k tvorbě vlastních jednoduchých programů a necháme je vyhledat a odstranit chybu (unplugged).
- Pomocí vhodných (softwarových) nástrojů vedeme žáky od osmého ročníku k tvorbě vlastních jednoduchých počítačových programů a necháme je vyhledat a odstranit chybu.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k otevřené komunikaci o přínosech a problémech spojených s informační a komunikační technologií.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Vedeme žáky ke zkušenosti, že týmová práce umocněná technologiemi může vést k lepším výsledkům než samostatná práce.
- Na praktických mediálních projektech učíme žáky od pátého ročníku využívat různé typy médií a technologií.

Kompetence sociální a personální

- Vedeme žáky k tomu, aby dokázali posoudit, jaký vliv mají informační a komunikační technologie na sociální vztahy v současnosti.
- Vedeme žáky k posuzování technických řešení z pohledu druhých lidí a jejich vyhodnocování v osobních, etických, bezpečnostních, právních, sociálních, ekonomických, environmentálních a kulturních souvislostech.
- Společně s žáky tvoříme pravidla pro využívání digitálních technologií v hodinách, ve škole i na školních akcích a dbáme na jejich dodržování.

Kompetence občanské

- Při práci s digitálními technologiemi žáky seznamujeme se zákonnými normami, především autorským zákonem, občanským zákoníkem, GDPR, a vedeme žáky k jejich respektování. Uvádíme příklady důsledků při jejich porušování.
- Vedeme žáky k respektu k druhým a slušnému chování i v digitálním světě.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k ergonomii (správné sezení, výška stolu, nastavení monitoru atd.) a hygieně práce s digitálními technologiemi.

Kompetence digitální

- Žákům v šestém ročníku zřídíme školní účet a úložiště v cloudu a učíme je smysluplně je využívat. Ve výuce různých předmětů vytváříme vhodné situace pro jejich využití.
- Žáci jsou od osmého ročníku vedeni k vyhledávání informací i v prostředí internetu.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech (např. návštěva knihovny, rezervační systém, objednávkový systém, jízdní řády atd.).
- Úměrně věku žáků průběžně seznamujeme se správným chováním v digitálním prostředí.
- Nebezpečí digitálního světa jsou zahrnuta v minimálním preventivním programu školy a řešíme je komplexně společně s dalšími hrozbami.
- Přinášíme a sdílíme s žáky informace o fungování a financování sociálních sítí a o bezpečném pohybu na sociálních sítích.
- V rámci edukace i prevence sdílíme s žáky od pátého ročníku zkušenosti z oblasti používání aplikací (např. internetové a mobilní bankovníctví, herní účty, aj.).

4. a 5. ročník

Téma: Od komunikace k informaci

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>I-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat</p> <p>I-5-1-02 popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji</p> <p>I-5-1-03 vyčte informace z daného modelu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - člověk a jeho nástroje komunikace (gesto, řeč, písmo) - rostoucí podíl informací v komunikaci (od starověkého Egypta) - komunikace s využitím technických prostředků: telegraf (Morseova abeceda), telefon, gramofon apod. - média v éře informací: noviny, rozhlas, televize, počítač - zvláštní druhy komunikace: znaková řeč (hluchoněmí lidé) - sběr (pozorování, jednoduchý dotazník, průzkum) a záznam dat s využitím textu, hodnocení získaných dat, vyvozování závěrů 	<p>OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4 MED1, MED2 D</p>
<p>I-5-4-01 najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu</p> <p>I-5-4-02 propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí</p> <p>I-5-4-03 dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přinesou vlastní zařízení a prohlédnou si ho, použítí vlastního zařízení či školního zařízení v rámci projektového dne, výletu, exkurze, (zaměřená na práci s médii - fotky, videa, text, skenování letáků + propojení, stažení dat a jejich zpracování) skupinová práce - nastaví digitální hodiny běžného el. spotřebiče s jednoduchým displejem (budík, trouba) - bezdrátové propojení dig. teploměru s venkovním čidlem; ukázka sběru dat (max., min. hodnoty) - minimální preventivní program a průřezové téma GDPR reálné příběhy popisující rizika (ukradené heslo, identita, sexuální predátoři, metadata ve fotce, GPS v mobilu, stálé přenášení dat z mobilu do internetu, uniklé nevhodné fotografie, ukládaná historie prohlížení, právní otázky - právo k použití na Instagramu/tictoc/...) - truhlička se zámkem - jak ochránit něco, na čem mi záleží - jak vytvořit dobře heslo 	

Téma: Organizace sportovní nebo kulturní akce (formou dlouhodobějšího projektu)

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>I-5-2-01 sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů</p> <p>I-5-2-02 popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení</p> <p>I-5-3-01 v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi</p> <p>I-5-3-02 pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sociální aspekty organizační přípravy: plánování a zodpovědnost; spolupráce; komunikace - přípravná fáze: základní a podrobné informace - výběr informací ke zveřejnění: oznámení, propagace, publicita - zajištění účasti: doprava, ubytování, osobní potřeba - finanční zajištění: peníze, doklady a účetnictví - dokumentace, poster: fotografie, kresby, vyprávění 	<p>OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4 MED1, MED2, MED7 M ČJ</p>

Téma: Hravé programování

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>I-5-2-03 v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy</p> <p>I-5-2-04 ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hra s kartičkami s příkazy (algoritmická hra např. "na robota"), jak projít bludiště, pohyb v labyrintu - vymyšlení algoritmu pro jednoduchou hru (ad hoc prog. jazyk) - tvorba šablony např. pro ruční práce či recept - hudební „podprogram“ jako jednotlivé nástroje, hlasy, kánon 	

6. a 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>I-9-4-01 popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě</p> <p>I-9-4-02 ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos</p> <p>I-9-4-03 vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky</p> <p>I-9-4-04 poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače</p> <p>I-9-4-05 dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení</p>	<ul style="list-style-type: none"> - elektrické procesy jako základ činnosti počítače - od Morseovy abecedy k bitům - elementární elektrické obvody - hardware a software: pojmy hardware a software, součásti počítače a principy jejich společného - fungování; operační systémy – funkce, typy, typické využití; datové a programové soubory a jejich - asociace v operačním systému, komprese a formáty souborů, správa souborů, instalace aplikací; fungování nových technologií kolem žáka - počítačové sítě: typy, služby a význam počítačových sítí, fungování sítě – klient, server, switch, IP adresa; struktura a principy internetu; web – fungování webu, webová stránka, webový server, prohlížeč, odkaz, URL, vyhledávač; princip cloudových aplikací; metody zabezpečení přístupu k datům, role a přístupová práva - řešení technických problémů: postup při řešení problému s digitálním zařízením – nepropojení, program bez odezvy, špatné nastavení 	<p>F</p> <p>M</p>
<p>I-9-3-01 vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů</p> <p>I-9-3-02 nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce, aby mohl odpovědět na položenou otázku; využívá funkce pro automatizaci zpracování dat</p> <p>I-9-3-03 vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat; na základě doporučeného i vlastního návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat a nastaví pravidla a postupy pro práci se záznamy v evidenci dat</p> <p>I-9-3-04 sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - práce s textem v textovém editoru: v roli redaktora - práce s čísly v tabulkovém editoru: v roli programátora - práce s grafikou: v roli výtvarníka - práce s pohyblivým obrazem, s animací: v roli režiséra - elektronická pošta, založení vlastního emailu - internet: práce s vyhledávači, přenos dat - seznámení s praktickými postupy digitalizace písma, obrazu, zvuku: skenování dokumentů, filmových materiálů, digitální fotoaparát 	<p>MED1-7</p>

8. – 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Sociální aspekty komunikačních technologií - ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost	- historické portréty osobností na cestě rozvoje komunikačních technologií (např. T. A. Edison) - fenomény současných médií: masová komunikace - kritické pozorování jejich sociálního působení - jazyk masové komunikace	OSV7, OSV8 MUL4 ENV3, ENV4 MED1-5 D ČJ
I-9-1-01 získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat I-9-1-02 navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu I-9-1-03 vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní I-9-1-04 zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému; vyhledá chybu v modelu a opraví ji	- finanční gramotnost - využití tabulkového procesoru (výpočty, průměry, grafy) - kódování a přenos dat: různé možnosti kódování čísel, znaků, barev, obrázků, zvuků a jejich vlastnosti; standardizované kódy; bit; bajt, násobné jednotky; jednoduché šifry a jejich limity - modelování: schéma, myšlenková mapa, vývojový diagram, ohodnocený a orientovaný graf; základní grafové úlohy	
I-9-2-01 po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen I-9-2-02 rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení I-9-2-03 vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému I-9-2-05 v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za něj; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné I-9-2-06 ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu	- pomocí html5 a CSS vytvoření jednoduché webové stránky (W3school) - algoritmizace: dekompozice úlohy, problému; tvorba, zápis a přizpůsobení algoritmu - programování: nástroje programovacího prostředí, blokově orientovaný programovací jazyk, cykly, větvení, proměnné - kontrola: ověření algoritmu, programu (například změnou vstupů, kontrolou výstupů, opakovaným spuštěním); nalezení chyby (například krokováním); úprava algoritmu a programu - tvorba digitálního obsahu: tvorba programů (například příběhy, hry, simulace, roboti); potřeby uživatelů, uživatelské rozhraní programu; autorství a licence programu; etika programátora - komprese obrázků - ztráta dat	

4.11 DĚJEPIS

Předmět je vyučován epochově, navazuje přímo na obsah předmětu Člověk a svět ve čtvrtém a pátém ročníku. Hodinovou dotaci čerpá z oblasti Člověk a společnost.

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět dějepis směřuje k naplňování očekávaných výstupů vzdělávací oblasti Člověk a společnost (Dějepis – v plné míře, Výchova k občanství – zčásti; zbývající očekávané výstupy jsou přiřazeny k zeměpisu, matematice a přírodopisu) RVP ZV. V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Multikulturní výchova.

Dějepis navazuje na některé tematické obsahy předmětu Člověk a svět prvního stupně a na druhém stupni je dál rozvádí. Žák tak prochází v různých souvislostech a formách celými dějinami lidstva od pravěku až do současnosti. Vyučování dějepisu sleduje průběh vývoje lidstva od mytického, předdějinného kulturního stupně až k rozvoji hmotné kultury a jejích projevů v obecně kulturním, náboženském, sociálním, politickém a ekologickém ohledu.

Výuka dějepisu má za úkol zprostředkovat žákovi obrazy a ideje o dějinných souvislostech vývoje lidstva. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji, že pojem člověka v sobě pojímá pestrost a různorodost kulturních vývojových stupňů lidstva a rozmanitost národů účastnících se dějinných procesů. Učitel by měl největší důraz klást na to, aby byla vyučovací látka zaměřena kulturně-historicky. Vyplyvá z toho, že v centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí.

V 6. – 7. ročníku má dějepis podobu vypravovaného příběhu a zahrnuje období až do konce středověku. Zde dominují biografické popisy, které by však měly mít kulturně-historickou a antropologickou hodnotu. Od 7. ročníku se zájem žáka více zaměřuje na realisticko-technické poznávání a chápání dějin novověku. Dějepis 8. – 9. ročníku slouží vyhledávání dějinných vztahů, poznávání historických procesů, probuzení zájmu o svět a zaměřuje se taktéž na novověk. Výuka novověku je v každém ročníku pojímána ve smyslu civilizačního vývoje jako celku. Vybrané historické jevy z oblasti technického, hospodářského, sociálního, ideového či politického vývoje je třeba pojímat jako symptomy a projevy daného období a zasadit je do kontextu a do souvislosti celého civilizačního vývoje.

Dochází tedy k přechodu od obrazného a vyprávěného líčení dějin na kauzálně-rationální pojetí dějepisu a posléze k uchopování širších ideových dějinných souvislostí, což odpovídá vývojovým podmínkám žáka. Samostatným tématem (epochou) v 9. ročníku jsou dějiny umění. Pozorování velkých mistrovských děl má v mladém člověku probudit radost a nadšení pro krásu a velikost umění. Při tom jde nejprve především o to, aby se pozorovatel stal bdělým, aby zjemnil své vnímání a učinil je citlivějším - aby se učil vidět. Další důležitý aspekt pozorování spočívá v tom, že zaměříme pohled na charakteristické rozdíly tří vybraných epoch: Co je krásné pro Egyptana? Jak prožívá krásu Řek? Jaký ideál krásy, jaký pojem krásy vyvinula renesance? Na příkladu vývoje umění může být čitelné něco z vývojové cesty lidstva. Jednotlivé stupně "Egypt - Řecko - renesance" mohou zviditelnit kroky vývoje lidského vědomí.

Kromě pochopení širších dějinných souvislostí přináší dějepis některá témata vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Zde se výuka zaměřuje na vytváření zdravého a jistého úsudku, který je základem každého opravdového sociálního jednání a tím také předpokladem pro plnění úkolů, které vyplývají z života jedince jako občana. Vede žáka k prohloubenému poznání základních společenských vztahů a vazeb, k orientaci po historických kořenech aktuálních sociálních témat a problémů. Jde o témata, která jsou úzce propojena s dějepisnými tématy, v nichž žák prožívá a uvědomuje si různé vývojové aspekty občanského života, především vývoj a měnící se podobu státních forem, vztahu jedince a společnosti, jeho práv a povinností, jakož i otázek duchovního, státního a hospodářského života společnosti.

Sociální zkušenosti žáci získávají v konkrétních sociálních situacích a procesech, sociální dovednosti vyrůstají z praktického sociálního konání. Z tohoto důvodu stojí znalosti a dovednosti, které si žák osvojuje, v úzké souvislosti s hlavními principy a celkovou koncepcí celého ŠVP a všech vzdělávacích oblastí a vyučovacích oborů

a především s průřezovými tématy Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Multikulturní výchova. Výuka dějepisu znalosti a dovednosti těchto průřezových témat doplňuje a upevňuje ve vztahu k životu jedince jako občana. Navíc zasahuje mnoho témat z oboru Výchova k občanství do praktického každodenního života školy.

Tematické okruhy Stát a právo a Mezinárodní vztahy, Globální svět z oboru Výchova k občanství mají přímou vazbu na společenskovední části předmětu zeměpis a jsou do značné míry jejím obsahem, tematický okruh Stát a hospodářství je ve velké míře zpracován do předmětu matematika.

Pro rozvoj žáka v tomto oboru jsou rovněž klíčové občanský postoj a občanská angažovanost vyučujících, především jeho třídního učitele. Spolupráce učitelů v rámci školy, jež funguje na principech samosprávy a kolegiálního vedení, je nezanedbatelnou součástí Výchovy k občanství, která spočívá v organizaci života školy. Podobně významný je pro žáka také zážitek ze spolupráce mezi učiteli na jedné a rodiči na druhé straně. Tyto praktické sociální situace reálného sociálního života školy vedou ke skutečné výchově sociálních a občanských schopností. Proto často témata vzdělávacího oboru Výchova k občanství plynule přechází do dalších oblastí podobně jako průřezová témata a tvoří integrativní součást realizovaných vzdělávacích obsahů.

Forma realizace

Výuka dějepisu je realizována v 6. – 9. ročníku. Výuka probíhá v epochách, popř. projektech (ve třídě či ve společných projektech 6. – 9. ročníku). Konkrétní zařazení témat výchovy k občanství a s nimi souvisejících průřezových témat a způsob jejich realizace v 6. – 9. ročníku je ponechána na volbě učitele.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozuje na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek.
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Žáci jsou od šestého ročníku vedeni k vyhledávání informací i v prostředí internetu.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech (např. návštěva knihovny, muzea atd.).
- Vedeme žáky od osmého ročníku k aktivnímu používání digitálních technologií při zpracování a prezentaci svých prací, (např. ročníkových prací, referátů).

6. a 7. ročník

Téma: Starověké civilizace, Řecko, Řím, stěhování národů

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků</p> <p>D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány</p> <p>D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací</p> <p>D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie</p> <p>D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem</p> <p>D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví</p> <p>D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu</p> <p>VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady</p> <p>D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost</p> <p>D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu</p> <p>D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>Historické prameny, historický čas a prostor</p> <p>Nejstarší starověké civilizace - reflexe</p> <p>Společenské skupiny ve starověkých kulturách</p> <p>Formy vlastnictví ve starověkých kulturách</p> <p>Řecká demokracie ve srovnání Římem</p> <p>Založení Říma</p> <p>Římská republika (púnské války, sociální reformy)</p> <p>Vybrané významné postavy římské republiky</p> <p>Římské císařství</p> <p>Římská kultura a římské právo</p> <p>Antické památky</p> <p>Vznik a šíření křesťanství</p> <p>Rozpad římské říše</p> <p>Pravěcí sběrači a lovci a jejich kultura</p> <p>Stěhování národů</p>	<p>OSV1 (dovednosti pro učení a studium)</p> <p>DEM1, DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>GLO3</p>

Téma: Objevy a dobývání, počátky nové doby

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D-9-5-03 popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky</p> <p>D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>Zeměpisné objevy (příčiny, vývoj, hlavní osobnosti, sociální a hospodářské důsledky)</p> <p>Vynálezy a objevy (knihtisk, chronometr)</p> <p>Zakladatelé moderní přírodovědy</p>	<p>GLO1, GLO2</p> <p>MUL2</p>

Téma: Vývoj Evropy a Čech ve středověku do husitských válek

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států</p> <p>D-9-4-02 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech</p> <p>D-9-4-02 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí</p> <p>D-9-4-04 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury</p> <p>VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady</p> <p>D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>Evropa po stěhování národů</p> <p>Vznik a šíření islámu</p> <p>Francká a arabská říše</p> <p>Sámova říše</p> <p>Velkomoravská říše v souvislosti se Svatou říší římskou a byzantskou říší, Cyril a Metoděj, šíření křesťanství</p> <p>Český stát, jeho vznik, vývoj a vztah k Svaté říši římské</p> <p>Společnost ve středověku, lenní systém, zemědělství, města, řemesla, hospodářství</p> <p>Role náboženství, křesťanství; kultura - románské a gotické umění</p> <p>Poslední Přemyslovci</p> <p>České země v době Karla IV.</p>	

Téma: Přejít od středověku k novověku, náboženství a kultura

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D-9-5-01 vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve</p> <p>D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život</p> <p>D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie</p> <p>D-9-5-05 objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky</p> <p>D-9-5-06 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek</p> <p>D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>Jan Hus – význam jeho osobnosti</p> <p>Husitství</p> <p>Hlavní osobnosti a rysy reformace, renesance a humanismu</p> <p>České země v 2. polovině 15. století a v 16. století</p> <p>Jednota bratrská</p> <p>J. A. Komenský, rudolfínská doba</p> <p>Reformace, protireformace</p> <p>Habsburkové na českém trůnu</p> <p>České stavovské povstání, třicetiletá válka</p> <p>Renesance a barok</p>	

8. a 9. ročník

Téma: Průmyslová revoluce a změny ve společnosti

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti</p> <p>VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady</p> <p>D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé</p> <p>VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské neshášenlivosti</p> <p>D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>Hospodářství v době před průmyslovou revolucí</p> <p>Vznik a průběh průmyslové revoluce</p> <p>Vynálezy (Watt...)</p> <p>Rozvoj dopravy a různých odvětví průmyslu</p> <p>Sociální následky, vznik sociální otázky, pokusy o řešení sociální otázky</p> <p>Osvícenství a jeho vliv na kulturu a politiku, Marie Terezie, Josef II.</p> <p>Velká francouzská revoluce</p> <p>Vznik USA, počátky občanské společnosti, základní lidská práva</p> <p>Vznik moderního státu, absolutismus, parlamentarismus</p>	<p>DEM1, DEM2, DEM4</p>

Téma: České země, Evropa a svět v 19. století

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi Francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbití starých společenských struktur v Evropě</p> <p>D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů</p> <p>VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevu nacionalismu</p> <p>D-9-6-04 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií</p> <p>D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>Napoleon, Metternich, Evropa po roce 1815</p> <p>Revoluce roku 1848 jako celoevropský jev</p> <p>Národní obrození, vlastenectví a nacionalismus</p> <p>Vývoj v Rakousku, národnostní problémy</p> <p>Dualismus</p> <p>Politické proudy (konzervatismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva</p> <p>Kultura 19. století v českých zemích a v Evropě</p> <p>Imperialismus, kolonialismus, zvyšování napětí</p>	<p>MUL5 DEM3</p> <p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p>
<p>D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů</p> <p>D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu</p> <p>D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv</p> <p>VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevu nacionalismu</p>	<p>Imperialismus, vznik Trojspolku a Trojdohody</p> <p>1. světová válka, její důsledky pro politické uspořádání světa</p> <p>Politické změny v Rusku</p> <p>Vznik ČSR, T. G. Masaryk, vývoj a zánik ČSR – Mnichovská dohoda</p> <p>Evropský meziválečný vývoj, světová hospodářská krize a její důsledky</p> <p>Fašismus, nacismus – převzetí moci v Itálii a Německu</p>	<p>DEM4</p>

<p>VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské neshášenlivosti</p> <p>D-9-7-05 zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí</p> <p>D-9-7-01 na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</p> <p>D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>		
--	--	--

Téma: Historický vývoj 2. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů</p> <p>D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu</p> <p>D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv</p> <p>VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>VO-9-1-05 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské neshášenlivosti</p> <p>D-9-7-01 na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</p> <p>D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků</p> <p>D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce</p> <p>D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí</p> <p>D-9-8-03 prokáže základní orientaci v problémech současného světa</p> <p>D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p>	<p>2. světová válka, její průběh a důsledky</p> <p>Poválečný vývoj v Evropě a Československu, komunismus, 1948, politické procesy, rok 1968, normalizace</p> <p>Studená válka, problémy bipolárního světa</p> <p>Rozpad koloniálního systému</p> <p>Rozpad komunistických režimů</p> <p>Porušování lidských práv totalitními systémy (Čína, Tibet...)</p> <p>Globální problémy současnosti (globalizace, ekologie, terorismus, civilizační choroby a změna životního stylu...)</p>	<p>DEM2,</p> <p>DEM3,</p> <p>DEM4</p> <p>GLO1,</p> <p>GLO2,</p> <p>GLO3</p> <p>MUL1,</p> <p>MUL2,</p> <p>MUL3,</p> <p>MUL4,</p> <p>MUL5</p>

Dějiny umění

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>D-9-3-02 uvede nejdůležitější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví</p> <p>D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a zrod křesťanství</p> <p>D-9-5-06 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek</p>	<p>Cvičení na rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění a naslouchání</p> <p>Pěstování estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality</p> <p>Hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy v těchto epochách: Egypt – Řecko – Renesance</p>	

6. – 9. ročník

Integrované téma: Výchova k občanství

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Člověk ve společnosti</p> <p>VO-9-1-03 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</p> <p>VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích</p> <p>VO-9-1-05 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p>	<p>Naše škola - život ve škole, práva a povinnosti žáků, žákovská samospráva, hodnota vzdělání</p> <p>Kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédia</p> <p>Lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti;</p> <p>Vztahy mezi lidmi (osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti);</p> <p>Život mezi lidmi a s lidmi (morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování; dělba práce a činností, výhody spolupráce lidí)</p>	<p>DEM1, OSV6, DEM1</p> <p>Z D MUL1</p> <p>OSV7, OSV8, OSV9, OSV10, MUL2</p>
<p>Člověk jako jedinec</p> <p>VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</p> <p>VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek</p> <p>VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</p> <p>VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</p>	<p>V čem jsme stejní, a čím se lišíme – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál</p> <p>Vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí</p> <p>Osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3, OSV4</p> <p>OSV11</p> <p>OSV5, OSV10, OSV11</p>

<p>Stát a hospodářství VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz (Výchova k občanství + M)</p>	<p>Výroba, obchod, služby – jejich funkce a návaznost; principy tržního hospodářství (nabídka, poptávka, trh; podstata fungování trhu; nejčastější právní formy podnikání)</p>	<p>M</p>
<p>Stát a právo VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů (Výchova k občanství + Z) VO-9-4-04vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství VO-9-4-07 uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování VO-9-4-09 rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přeštok a trestný čin, uvede jejich příklady</p>	<p>Stát a jeho fungování – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce; státní správa a samospráva (orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly); principy demokracie (znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev); právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů</p> <p>Lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace; protiprávní jednání (druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postížitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví)</p>	<p>Z D DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>DEM2, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p>
<p>Globální svět VO-9-5-02 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky VO-9-5-03 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů (Z, B + Výchova k občanství)</p>	<p>globalizace – projevy, klady a zápory; významné globální problémy, způsoby jejich řešení</p>	<p>B MUL4</p>

4.12 ZEMĚPIS

Předmět je vyučován epochově.

Charakteristika vzdělávací oblasti

Zeměpis je předmětem s výrazně integrujícím charakterem. Odvíjí se od něho celá řada mezipředmětových vztahů především k dějepisu a přírodovědným předmětům. Provází ostatní předměty v neustálé proměně sledující důsledně vývojové fáze dítěte. Jednotlivosti ostatních předmětů budují ve vzájemném spojení komplexní a barvitý obraz světa. Zeměpis však neslouží pouze k jakémusi zastřešení jiných předmětů, je pro ně také neustálým zdrojem impulsů a podporuje jejich pokrok. Právě na zeměpisu je patrná skutečnost, že v důsledku velké propojenosti jednotlivých předmětů je složité nahlížet je izolovaně. Z toho také vyplývá hlavní cíl výuky zeměpisu. Žák by měl pro sebe objevit, že skutečnost, Země, vesmír, jsou neoddělitelná jednota, do které patří i on, a kterou chce dál poznávat. Z integrujícího charakteru předmětu potom vyplývá, že v jeho skladbě je mnoho témat a okruhů učiva geologie, mineralogie, petrologie, biologie, biogeografie, ekologie, environmentální výchovy, meteorologie a astronomie. Významnou úlohu mají přesahy z dějepisu a občanské nauky. Integrovaný charakter ovšem neznamená, že vlastní náplň geografie jako vědecké disciplíny je zatlačena do pozadí. Prolínání jiných předmětů pouze odstraňuje izolovanost a popisnost geografie a dává ji vyniknout jako neocenitelnému prostředku pro zkoumání světa. V tomto smyslu jsou charakterizovány i jednotlivé cíle předmětu zeměpisu.

Výchovné a výukové úsilí učitele směřuje k tomu, aby žáci:

- objevili jednotu a krásu světa, získali láskyplnější vztah ke svému okolí, prostředí, lidem kolem sebe,
- pochopili Zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň i mění,
- poznali postavení Země ve sluneční soustavě a celém vesmíru,
- poznali jednotlivé sféry Země, jejich utváření působností geologických dějů (abiotické, biotické, lidské),
- nahlíželi na geografické jevy, objekty a procesy v jejich komplexnosti a zákonitosti,
- získali základní znalosti o zeměpisu kontinentů v úzké souvislosti s přírodními podmínkami, osídlením a jeho historií, vývojem a současnou situací v různých sférách společnosti (kultura, hospodářství, politický a právní život ve významných státech),
- uvědomili si postavení naší země ve Střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými,
- poznali ČR ve smyslu jejích přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, dokázali poznat odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy i světa s jejich přínosem k barvitosti a komplexnosti lidské kultury jako celku,
- poznali stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast,
- uměli pracovat s různými druhy map a znali i historický vývoj mapování zemského povrchu,
- poznali moderní prostředky používané v geografii (statistické materiály, grafy) a uměli se v nich orientovat.

V souvislosti s vývojovými fázemi dítěte se v nižších třídách klade důraz na prožitky a teprve s postupem času se přistupuje k tvorbě vědeckých pojmů a zeměpis dostává stále více podobu vědní disciplíny. Úkolem zeměpisného vyučování je doprovázet a podporovat děti v jejich fyzickém, duševním a duchovním vývoji. V průběhu celé výuky se uplatňuje aktivní činnost žáků - kreslení a malování map, profilů, později grafické znázornění, práce s atlasem a statistickými údaji.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k samostatnému vyhledávání a zařazování informací z různých zdrojů.
- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Podněcujeme kreativitu a fantazii žáků ve vhodných případech při práci s mapou a dalšími pomůckami.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Vedeme žáky k samostatnému řešení problémů, aby si dokázali svoje řešení obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky týmové práci.

Kompetence občanské

- Žáci si společně stanovují pravidla chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů (národnostní, kulturní).
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.
- Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáci jsou od šestého ročníku vedeni k vyhledávání informací i v prostředí internetu.
- Žáky seznamujeme s praktickými úkazy třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech
- Vedeme žáky od osmého ročníku k aktivnímu používání digitálních technologií při zpracování a prezentaci svých prací, (např. ročníkových prací, referátů).

6. – 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Z-9-2-01 prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů</p> <p>Z-9-2-02 rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu</p> <p>Z-9-2-03 porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Slunce a vesmír - planeta Země - zemský povrch a jeho tvary - světadily a oceány, mořské proudy - glóbus a mapa - časová pásma, datové hranice - klimatické poměry, teplotní pásy, geografické a vegetační pásy - krajinná sféra a její základní části, vliv krajiny na život lidí, přírodní složky - krajiny a jejich vzájemná souvislost, přírodní společenstva - přírodní a společenské prostředí - geografická poloha a rozloha světadílů a oceánů, klimatické poměry - suchozemské biomy - vodní biomy - ekologická problematika moří a oceánů - ochrana životního prostředí, ekologie, environmentální výchova 	<p>OSV1 (dovednosti pro učení a studium)</p> <p>F, B, HV, VV, D</p> <p>MUL1-5</p> <p>DEM2, DEM4</p> <p>GLO1-3</p> <p>ENV1-4</p>
<p>Z-9-3-01 lokalizuje na mapách světadily, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny</p> <p>Z-9-3-02 porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p> <p>Z-9-3-03 zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</p> <p>Z-9-1-01 organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů</p> <p>Z-9-1-02 používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přírodní hranice mezi Evropou a Asií - Evropa – polarity kontinentu - členitost, charakteristika reliéfu, přírodní a klimatické poměry - vodstvo - přírodní a hospodářské poměry různých krajin - společenské poměry, zvyklosti, politické dělení oblastí, obyvatelstvo 	<p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>DEM2, DEM4</p> <p>D ČJ</p>
<p>Z-9-7-01 ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p> <p>Z-9-7-02 aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny</p> <p>Z-9-7-03 uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování v krajině - práce s mapou, orientace - exkurze 	
<p>Z-9-3-01 lokalizuje na mapách světadily, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny</p> <p>Z-9-5-02 uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)</p> <p>Z-9-3-02 porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, po-</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přehled přírodních poměrů, geologie, reliéf, surovinové zdroje, přírodní zvláštnosti, - problematika životního prostředí - vodstvo, podnebí hlavní podnebné pásy - jednotlivé státy a rozdíly mezi nimi, důležitá - střediska a hlavní města (pamětné zvládnutí) - vzájemné ovlivňování civilizací a kultur - práce s atlasem a mapou, praktická topografie, - zeměpisné souřadnice, měřítka a obsah map - životopisy významných badatelů, cestovatelů - objevné cesty na počátku novověku 	<p>ENV1-4</p> <p>GLO1-3</p> <p>DEM2-4</p> <p>MUL1-5</p> <p>D, B, ČJ, HV, VV</p>

<p>tenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</p> <p>Z-9-3-03 zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</p> <p>Z-9-1-01 organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných informačních zdrojů</p> <p>Z-9-1-02 používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii</p>		
<p>Školní výstupy: Objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet</p> <p>Odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozorování oblohy, souhvězdí, Měsíce od geocentrismu až k heliocentrismu - Měsíc a jeho fáze, vliv na zemské procesy - Slunce, sluneční čas - Sluneční soustava, planety, galaxie - oběžné dráhy hvězd, heliocentrické dráhy planet - vztah slunečního oběhu a klimatických změn - významní astronomové 	F

8. – 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>Z-9-4-01 posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace</p> <p>Z-9-4-02 posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel</p> <p>Z-9-4-03 zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje</p> <p>Z-9-4-04 porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit</p> <p>Z-9-4-05 porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků</p> <p>Z-9-4-06 lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech</p> <p>VO-9-1-05 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické</p> <p>VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - národy, jazyky a náboženství, lidská sídla - kulturní zvláštnosti jednotlivých národů - rasy a rasové otázky, aktuální problémy současnosti, civilizační vlivy - krajinnotvorní činitele a krajinnotvorné procesy, typy krajín a jejich využití - pevnina a ostrovní části, vulkanismus, zemětřesení - hlavní zemědělské oblasti světa, pěstování zemědělských plodin a chov hospodářského zvířectva, lesní a vodní hospodářství - hlavní průmyslové oblasti světa, zdroje nerostných surovin, rozdělení a rozmístění průmyslových odvětví - rozmístění, proces dobývání a využívání světových přírodních zdrojů - příčiny a důsledky ničení neobnovitelných zdrojů - dopady těžby hornin a minerálů na zdraví lidí, zdraví jiných organismů a ekosystémů - výhody a nevýhody různých způsobů získávání energie - využívání dostupné půdy 	<p>GLO1-</p> <p>OSV2, OSV3, OSV7</p> <p>DEM2, DEM3, DEM4</p> <p>MUL4</p> <p>ENV1-4</p> <p>D, ČJ, VV, VV, B</p>
<p>P-9-7-01 uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi</p> <p>P-9-7-02 na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému</p> <p>P-9-7-03 Vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam</p>	<ul style="list-style-type: none"> -ekosystémy, -potravní řetězce a sítě -vzájemné vztahy mezi organismy -vztahy mezi organismy a prostředím -populace -společenstva -rozšíření organismů na Zemi 	ENV1-4

<p>P-9-7-04 uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému</p>		
<p>Z-9-6-01 vymezení a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy Z-9-6-02 hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům Z-9-6-03 hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu Z-9-6-04 lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit Z-9-6-05 uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států VO-9-1-01 objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů VO-9-5-01 Popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatnění</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ČR na mapě Evropy, sousední státy - obyvatelstvo a sídla, společnost a kultura - hospodářství, průmyslová odvětví - administrativní členění, oblasti ČR a jejich specifiky - hlavní město Praha a jiná důležitá centra - společenské a správní struktury - přírodní podmínky ČR, problematika ochrany přírody a životního prostředí 	<p>GLO1-3</p> <p>OSV2, OSV3</p> <p>DEM2</p> <p>MUL1-5</p> <p>ENV1-4</p>
<p>Z-9-4-01 posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace Z-9-4-02 posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel Z-9-4-03 zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje Z-9-4-04 porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit Z-9-4-05 porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků Z-9-4-06 lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech Z-9-5-03 uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aktuální změny na mapě - světová populace - spolupráce zemí světa (světové hospodářství, světový trh a mezinárodní obchod) - globalizační společenské, politické a hospodářské procesy - doprava a spoje, služby, rekreace a cestovní ruch, sídelní systémy, urbanizace - společenská, politická a hospodářská seskupení států světa - globální problémy, způsoby a možnosti řešení, alternativy - dopady globálních změn na organismy a jejich prostředí - udržitelný růst a rozvoj - vliv osobního životního stylu k nápomoci nebo oddálení dosažení stavu „udržitelného rozvoje“ - osobní, společenské a globální akce za obnovení zdraví planety 	<p>GLO1, GLO2, GLO3</p>
<p>Z-9-1-01 organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů VO-9-5-01 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování VO-9-5-02 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</p>	<ul style="list-style-type: none"> - složky životního prostředí - krajina a životní prostředí z historického i dnešního pohledu člověka v něm a z hlediska jeho možností utvářet budoucnost - společenskohospodářské vlivy na krajinu a životní prostředí - trvale udržitelný růst a rozvoj - ochrana přírody a životního prostředí - globální ekologické a environmentální problémy lidstva - osobní, společenské a globální akce za obnovení zdraví planety 	<p>ENV3</p> <p>DEM1, DEM2, DEM3, DEM4</p>

<p>VO-9-5-03 objasní souvislost globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu</p>		
<p>Z-9-5-01 porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajiny Z-9-5-02 uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) Z-9-5-03 uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí Z-9-7-01 ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu Z-9-7-02 aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Z-9-7-03 uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě</p>	<p>- pozorování v krajině, exkurze</p>	
<p>P-9-6-01 rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek P-9-6-02 rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody P-9-6-03 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podoba a rozdělení moří a pevnin na Zemi od kontinentálního driftu k tektonice desek - Wegenerova teorie tektoniky - zemětřesení - vulkanismus - různost forem exogenních a endogenních geologických procesů a sil - nauka o horninách, rytmické procesy při jejich tvorbě (vyvřelé horniny, usazeniny, metamorfované horniny; sedimentace a eroze) - geologické vrstvy jako svědkové minulých zemských věků, zemské dějiny - fáze vrásnění Evropy - morfologie a vznik mladých zvrásněných pohoří (geologie Alp jako příklad vzniku mladého pohoří) - sféry Země: od litosféry ke stratosféře 	<p>F, B</p>

4.13 BIOLOGIE

Předmět je vyučován epochově. Hodinovou dotaci čerpá z oblastí: Člověk a příroda, Člověk a zdraví.

Charakteristika předmětu

Přírodopis je již začleněn do učiva nižších ročníků. Dítě zažívá souvislost člověka se všemi říšemi přírody a poznává podstatu vztahu člověka k přírodnímu světu. Učitel i žáci by měli prožívat vztah k přírodě s úctou a vážností.

Hlavním cílem biologie je uvádění žáků do stále užšího kontaktu se Zemí, prozkoumávání všech jejích říší, což znamená vzdělávat se v mnoha obměnách k zodpovědnosti a zralosti pro život na Zemi.

S dospíváním a pohlavním zráním dostávají otázky po podstatě člověka, jeho poslání a zaznívá nový, existenciální tón: "Kdo jsem? Odkud přicházím? Kam jdu?" Vyučování biologie by jim k zodpovězení těchto otázek mělo poskytnout oporu. Nemělo by však přicházet s hotovým obrazem člověka ani s omezeným pohledem na jeho původ, mělo by spíše poskytovat podněty k dalšímu tázání a ponechat prostor pro individuální světonázor.

Do vyučování pronikají aktuální témata dnešního světa, která neučí žáky jen schopnosti myslet v globálních souvislostech, ale přispívají velkou měrou k jejich osobnostnímu a sociálnímu růstu, působí směrem k jejich sebevědomému a aktivnímu zapojení do občanské společnosti, vedou je k toleranci k odlišným kulturám a stylům života, umožňují jim tvořivě nakládat s informacemi, ovládat informační a komunikační technologie bez toho, aby se jimi nechali ovládat a manipulovat. Tak mohou žáci nastoupit celoživotní cestu k uvědomění si svého lidství, nalezení vlastního místa ve společnosti a k ochotě ji aktivně a zodpovědně spoluutvářet.

Důležitým cílem vyučování je rozvoj schopnosti žáků samostatně usuzovat.

Přírodovědné pojmy by měly svým charakterem odpovídat věku a vývojové fázi žáka. Vyučování by mělo směřovat k tomu, aby se žák sám naučil vyučovací látku zachytit, ve zkrácené formě sledované procesy popsat, dokumentovat a systematicky vymezit v sešitech.

Ve vývoji a dospívání žáků má tento předmět podat pedagogickou pomoc pro dosažení správného vztahu k vlastnímu tělu. Z něho vyplývá odpovědnost k sobě samým, k druhým lidem, a také k vnějšímu světu. Tento vztah může posílit objevování zákonitostí ve stavbě a funkci orgánů lidského těla.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k vyhledávání, zpracovávání a používání potřebných informací.
- Žáky motivujeme k učení, povzbuzujeme je i při dílčím úspěchu.
- Podporujeme u žáků samostatnost, kreativní myšlení.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Rodiče a žáci spolupracují se školou na akcích školy.

Kompetence sociální a personální

- Budujeme s žáky pozitivní školní a třídní klima.
- Zařazujeme práci ve skupinách.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáci jsou od šestého ročníku vedeni k vyhledávání informací i v prostředí internetu.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech
- Vedeme žáky od osmého ročníku k aktivnímu používání digitálních technologií při zpracování a prezentaci svých prací, (např. ročníkových prací, referátů).

6. – 7. ročník

Téma: Houby

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
P-9-2-01 rozpozná naše nejnámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků	- houby bez plodnic - houby s plodnicemi - lišejníky	

Téma: Botanika

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
P-9-3-01 odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům P-9-3-02 vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin P-9-4-01 porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů P-9-4-02 rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin P-9-4-03 odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí P-9-4-04 zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy	- jednoděložné a dvouděložné rostliny, jejich životní cykly - vybrané čeledi - jednoletost a víceletost - stavba květu a jeho uzpůsobení k opylování - louka - stromy, les - nejdůležitější zástupci a jejich vztah k prostředí - vybraná přírodní společenstva a vegetační pásy Země - ekosystém, biosféra, populace - hmyz a jeho vztah ke světu rostlin - zaměření převážně na hmyz komunálně žijící a opylující (včely, mravenci) - základní krajinné typy a pro ně charakteristické horniny na konkrétních příkladech	

Téma: Mineralogie

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
P-9-6-01 rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek P-9-6-02 rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody P-9-6-03 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi	- horniny vyvřelé, usazené a přeměněné - základní minerály a nerosty - práce s geologickou mapou - geologické exkurze do blízkého okolí - podle možností návštěva muzea s geologickou expozicí nebo dílny na zpracování drah - složení, vlastnosti a význam půdy - geologické změny, vznik života	Z

Téma: Orgánové soustavy

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy</p> <p>P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby</p> <p>VZ-9-1-07 dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky</p> <p>VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</p> <p>VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování</p>	<p>Proces trávení a trávicí systém, potraviny</p> <ul style="list-style-type: none"> - proces trávení a trávicí orgány - základní složky potravy - cukry, tuky, bílkoviny, vitamíny, stopové prvky - voda a tekutiny a jejich důležitost pro výživu člověka - základní potraviny a jejich původ - stravovací návyky a zdravý životní styl - prevence a léčba nemocí souvisejících s trávením a způsobem výživy <p>Dýchací soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> - poloha funkce dýchacích orgánů - přenos kyslíku do krve - prevence a léčba nemocí dýchací soustavy <p>tabák a nikotin - původ a působení kouření na zdraví člověka</p> <p>Krevní oběh a srdce</p> <ul style="list-style-type: none"> - poloha funkce orgánů krevního oběhu - úloha krve jako samostatného orgánu - prevence a léčba nemocí srdce a krevního oběhu <p>alkohol - původ a jeho působení na člověka</p> <p>Vylučovací soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> - ledviny jako orgány vylučování a jejich funkce - další způsoby vylučování - prevence a léčba nemocí vylučovacích orgánů <p>Pohlavní orgány a rozmnožování člověka</p> <ul style="list-style-type: none"> - polarita pohlaví - zodpovědný sexuální život a prevence pohlavních nemocí - role sexuality v lidském životě (biologické, sociální a kulturní aspekty) - odpovědnost v sexualitě, prevence pohlavních nemocí, ochrana proti HIV / AIDS - podstata závislosti - co může být drogou? - předcházení úrazům, bezpečné a ohleduplné chování - první pomoc při různých poraněních <p>Nervová soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> - centrální a periferní nervová soustava - funkce nervové soustavy - duševní zdraví a životní styl <p>Návykové látky a jejich vliv na člověka</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstata závislosti - co může být drogou? - původ a působení návykových látek na člověka <p>Kůže jako orgán</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba a funkce kůže <p>Praktické zásady první pomoci</p> <ul style="list-style-type: none"> - předcházení úrazům, bezpečné a ohleduplné chování - první pomoc při různých poraněních 	<p>GLO1, GLO2</p> <p>CH</p>

Téma: Výchova ke zdraví

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě</p> <p>VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví</p> <p>VZ-9-1-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví</p> <p>VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</p>	<p>- Já a lidé kolem mě – člověk mezi lidmi a jeho potřeba</p> <p>- první pohled na podmínky a souvislosti přirozeného a zdravého fungování lidského těla</p> <p>- rozmanitost temperamentů a prožívání</p> <p>- Soužití, komunikace, vztahy v kolektivu, význam a kultivace osobnostního projevu</p>	<p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>OSV1-11</p>

8. a 9. ročník

Téma: Biologie člověka a živočichů

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>P-9-4-01 porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů</p> <p>P-9-4-02 rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin</p> <p>P-9-4-03 odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí</p> <p>P-9-4-04 zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy</p> <p>P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy</p> <p>P-9-5-02 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka</p> <p>P-9-5-03 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří</p> <p>P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby</p>	<p>Biologie živočichů</p> <p>- stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla živočichů</p> <p>- vývoj, vývin a systém živočichů</p> <p>- projevy chování živočichů</p> <p>Biologie člověka:</p> <p>- opěrná soustava lidského těla</p> <p>- páteř a její svalovina</p> <p>- kosti</p> <p>- klouby a vazy</p> <p>- stavba lebky</p> <p>- stavba svalů, rozdělení, funkce a význam</p> <p>Smysly</p> <p>- stavba a funkce oka</p> <p>- stavba a funkce ucha</p> <p>- čich, chuť, hmat</p>	<p>ENV1 ENV2, ENV3, ENV4</p> <p>OSV1</p>

Téma: Výchova ke zdraví I

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě</p> <p>VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví</p> <p>VZ-9-1-03 vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví</p> <p>VZ-9-1-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví</p> <p>VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přátelství, partnerské vztahy, manželství a rodiovství - vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity - puberta, dospívání - ochrana před přenosnými i nepřenositelnými chorobami, chronickým onemocněním a úrazy 	<p>MUL1, MUL2, MUL3, MUL4, MUL5</p> <p>GLO1, GLO2, GLO3</p> <p>OSV1-11</p>

Téma: Lidský organismus, dědičnost, evoluce, globalizace

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy</p> <p>P-9-5-02 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka</p> <p>P-9-5-03 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří</p> <p>P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby</p> <p>P-9-1-01 rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů</p> <p>P-9-4-02 třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek</p> <p>P-9-1-02 vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti</p> <p>P-9-1-03 uvede příklady dědičnosti v praktickém životě</p> <p>P-9-1-04 uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka</p>	<p>Rozmnožovací soustava</p> <ul style="list-style-type: none"> - princip oplodnění - vývoj a funkce rozmnožovacích orgánů - nitroděložní vývoj - postnatální vývoj - ontogenetický vývoj člověka - zodpovědný sexuální život a prevence pohlavních nemocí <p>Mikroskopická úroveň živé přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - buňka, její stavba - tkáně - orgány - dědičnost, geny, genetická informace - význam a zásady třídění organismů - viry a bakterie - podstata závislosti - co může být drogou? <p>Dědičnost a proměnlivost jako základní vlastnosti živé přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - organismus a dědičnost - dědičnost a proměnlivost - pohlavní a nepohlavní rozmnožování z hlediska dědičnosti a proměnlivosti <p>Systém a evoluce živé přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstata třídění organismů-systematika - ontogeneze a fylogeneze - evoluce organismů - biologie říše hub, rostlin a živočichů v přehledu - pojetí původu člověka v odlišných kulturách <p>Globální problémy</p> <ul style="list-style-type: none"> - globalizace – projevy, klady a zápory; - významné globální problémy, způsoby jejich řešení 	<p>ENV2, ENV4</p> <p>ENV3 GLO1, GLO2, GLO3</p>

Téma: Výchova ke zdraví II

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>VZ-9-1-08 uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc</p> <p>VZ-9-1-09 projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce</p> <p>VZ-9-1-10 samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím</p> <p>VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</p> <p>VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování</p> <p>VZ-9-1-13 dává do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika, spojená se zneužíváním návykových látek, a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</p> <p>VZ-9-1-14 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi</p> <p>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc</p> <p>VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - předčasná sexuální zkušenost; těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity - zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, patologického hráčství, práce s počítačem; návykové látky - ochrana zdraví při různých činnostech - reklamní vlivy - živelní pohromy, terorismus 	<p>OSV2, OSV3, OSV4 OSV1, OSV5-11</p>

4.15 FYZIKA

Předmět je vyučován epochově.

Charakteristika předmětu

Fyzika otevírá žákům pohled na chování a vlastnosti těles, jejich vzájemné vztahy a působení, a vede také k porozumění technice, která je na těchto vztazích založena.

Vyučování fyziky nastupuje v době, kdy jsou žákovy myšlenkové síly do té míry zralé, že už dokážou dobře sledovat nebo i samy objevovat kauzální souvislosti přírodního dění. Fyzikální jevy a děje představují vítané cvičné pole pro vyzkoušení a rozvíjení těchto schopností a učivo fyziky poskytuje oporu zvolna se rozvíjícímu úsudku žáků, jejich schopnosti přesně a racionálně uvažovat.

Postupujeme pokud možno od smyslového prožití fenoménu, včetně jeho případných experimentálních variací, přes přesný popis, podrobné zachycení a rekapitulaci předvedeného dění, až k postupnému vyvozování zákonitostí a příslušných podmínek.

Vhodné je tedy začínat výuku v oblastech, které jsou smyslově „syté“ (akustika, optika, termika), umožňují názornost a žáci s nimi mají množství přímých zkušeností. Začneme-li např. akustikou, můžeme navázat na širokou škálu zkušeností z oblasti hudební. Zákonitosti, s nimiž jsou již delší dobu přirozeně seznamováni ve vyučování hudební výchovy (interval, tvoření tónu, barva, výška tónu) jsou nyní zkoumány na úrovni experimentální, zobecňovány a matematicky uchopovány. Oblasti smyslově přímo nepřístupné (elektřina, magnetismus) přicházejí na řadu až posléze a i tady uplatňujeme přirozený fenomenologický přístup.

Zvláštní péči je třeba věnovat oblastem, kde se nelze vyhnout použití modelových představ a abstraktnějším teoretickým poznatkům (elektromagnetismus, atomistika). Přicházejí na řadu až ve vyšších ročnících, kdy už žák dovede rozlišovat model od reality. K posílení této schopnosti používáme pokud možno vždy vícero druhů modelů.

Je přirozené, že při fenomenologickém poznávání fyzikálních jevů a zákonitostí přijde nejprve ke slovu vlastní, jaksí přirozená terminologie, a teprve pozvolna se uvádějí obvyklá terminologická označení. Taktéž s matematickým popisem nespěcháme a zavádíme ho pozvolna, aby byl přehledně spojen s pozorováním a nestal se sám o sobě překážkou fyzikálního náhledu. Toto postupné teoretické pronikání jednotlivých fyzikálních oblastí je také důvodem k tomu, že základní výukové okruhy jsou řazeny opakovaně, aby ve vyšších ročnících mohli žáci dospět k prohloubenému a rozšířenému porozumění.

Učivo jednotlivých ročníků pokrývá vždy základní oblasti fyziky (akustiku, optiku, termiku, mechaniku, elektřinu, magnetismus), v každém ročníku je však některá z oblastí zdůrazněna s ohledem na vývojovou situaci žáků a vztahy k učivu dalších předmětů. V šestém ročníku je to akustika a optika, které jsou ideální pro „vyvození vědy z umění“. V sedmém ročníku se do centra pozornosti dostává mechanika s její „tvrdou“ kauzalitou, která odpovídá už rozvinutějším exaktním myšlenkovým schopnostem a mimo to navazuje na učivo dějepisu (vznik novověké vědy, technické vynálezy a vynálezci). V osmém ročníku se učitel prohloubeně věnuje elektřině a magnetismu a jejich využití v technice. Učitel cíleně rozvíjí vztahy i k dalším předmětům jako je biologie a výchova k péči o životní prostředí (vliv fyzikálních dějů a organismy, důsledky techniky pro životní prostředí, technika a technologie ve službách péče o životní prostředí a trvale udržitelného rozvoje lidské kultury) či chemie (nejrůznější druhy a chemická podstata galvanických článků apod.).

Fyzikální pohled na svět nemá ve výuce nikdy stát izolovaně. Má pojednávat přesahující souvislosti k ostatním, a to zdaleka nejen přírodovědným, oborům a reálným skutečnostem života žáků. Má také poukazovat na svá vlastní omezení.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Metodická hlediska byla uvedena již v charakteristice předmětu. V souvislosti s nimi by mělo vyučování vést též k rozvoji následujících kompetencí.

Kompetence k učení:

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáci jsou od šestého ročníku vedeni k vyhledávání informací i v prostředí internetu.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech
- Vedeme žáky od osmého ročníku k aktivnímu používání digitálních technologií při zpracování a prezentaci svých prací, (např. ročníkových prací, referátů).

6. – 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
<p>AKUSTIKA</p> <p>F-9-5-01 rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku</p> <p>F-9-5-02 posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chvění jako fyzická stopa zvuku a tónu - rozdíl mezi tónem a ostatními zvuky - vztah znějících těles k výšce tónu, síle zvuku a barvě zvuku - tonální řada (aliquotní tóny), intervaly a jejich vyjádření poměrem malých celých čísel - utváření hrtanu, pozorování lidského hlasu - šíření zvuku v různých materiálech - odraz a pohlcování zvuku - hudební intervaly a jejich číselné vyjádření - šíření zvuku v různých prostředích - odraz zvuku, ozvěna - rezonanční jevy; různé hudební nástroje - hlasitost zvuku a vliv nadměrného hluku na okolní prostředí a lidské zdraví 	<p>HV - historie a výroba hudebních nástrojů, hudební intervaly, rozdílné ladění, rozdílné tonální systémy v různých kulturách</p> <p>B – hlasivky, ucho</p> <p>M – poměry a zlomky</p> <p>ČJ - výslovnost, jednotlivé skupiny hlásek (retozubné, krční atd.)</p> <p>PV - výroba lyry / píšťaly; příp. i modelování tvaru hrtanu</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3</p>
<p>OPTIKA</p> <p>F-9-6-05 využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh</p> <p>F-9-6-06 rozhodne ze znalosti rychlosti světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - protiklad světla a tmy - přirozené zdroje světla (Slunce, Měsíc, hvězdy, oheň) - svíčka a další zdroje světla - odraz světla, zrcadlo - šíření světla a překážky pro jeho šíření, světlo a stín - průhledné, průsvitné a neprůhledné prostředí - zatmění Slunce a Měsíce - příp. i barvy – kruh barev, doplňkové barvy; barva jako pigment (nátěrová hmota) vs. barva světla - zákon odrazu, duté a vypuklé zrcadlo - pojem ohniska - průchod světla hranolem - zákon lomu; lom ke kolmici a od kolmice - spojná čočka, fotoaparát (v návaznosti na dírkovou komoru) - rozptylka - principy zvětšování, zmenšování prostřednictvím čoček - vady lidského zraku (krátkozrakost a dalekozrakost a možnost jejich korekce - barevné jevy vznikající při lomu světla 	<p>MED1, MED2, MED3</p> <p>VV - cvičení na kontrast, perspektiva, světlo a stín</p> <p>a malířství</p> <p>B - fyzika lidského oka bude probírána v biologii člověka v 9. třídě</p> <p>PV- světlo a stín v modelování, výroba svíčky</p> <p>PV – konstruování</p>
<p>TERMIKA</p> <p>F-9-1-01 změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa</p> <p>F-9-1-02 uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí</p> <p>F-9-1-03 předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty</p> <p>F-9-1-04 využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - původ tepla na zemi - protiklad tepla a chladu - tepelná roztažnost - přeměny skupenství - tepelná roztažnost - teplota, měření teploty - vedení tepla 	<p>ENV1, ENV2, ENV3, ENV4</p> <p>VKZ (omrzliny, spáleniny)</p> <p>PV - tepelné zpracování materiálů (hlína, kovářství)</p>

MAGNETISMUS F-9-6-04 využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní	- vlastnosti magnetu - přitahování a odpuzování magnetů - zmagnetizování materiálů - siločáry, zviditelnění magnetického pole - kompas - průmyslově vyráběné magnety - magnetické pole Země	GLO1, GLO2 Z - magnetické póly Země, orientace v mapě D - objevné plavby a navigace pomocí kompasu, odchylky
ELEKTROSTATIKA F-9-6-03 rozliší vodič a izolant a na základě analýzy jejich vlastností	- elektrostatická přitažlivost a odpuzování jako jevy vznikající třením - vodiče a izolanty - napětí (velikost jiskry)	Z - meteorologie (blesk)
MECHANIKA F-9-2-01 rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu F-9-2-03 určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici	- páka, rameno břemene a rameno síly v různých variacích - kladka a její použití - nakloněná rovina (+ klín, šroub) - vzájemné působení těles - síla, měření síly, tíhová síla, hmotnost, měření hmotnosti - tlaková síla, tlak, tření, drsnost povrchu styčných ploch souvislost tlakové a třecí síly - skládání sil, rovnováha sil	TV - cvičení na rovnováhu, mechanika lidského těla PV - konstruování
ELEKTRINA F-9-6-01 sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu	- jednoduchý elektrický obvod - sériové a paralelní zapojení - nebezpečí elektrického proudu, 1. pomoc	

8. – 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
KINEMATIKA F-9-2-01 rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu F-9-2-02 využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles	- klid a pohyb tělesa, dráha a rychlost - rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb - ad akustika: rychlost zvuku	M
MECHANIKA TEKUTIN F-9-1-04 využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů F-9-3-01 využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů	- hustota (pevných, tekutých i plyných těles) - Archimédův zákon (pro vodu i pro vzduch) - hydrostatický tlak - Pascalův zákon - spojitě nádoby - pumpy - atmosférický tlak - vývěva a vakuum	Z - meteorologie
ELEKTRINA, ELEKTROMAGNETISMUS F-9-6-01 sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu F-9-6-02 rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí F-9-6-03 rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností F-9-6-04 využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní	- tepelné účinky el. proudu - vodivost různých materiálů - magnetické účinky elektrického proudu a jejich využití: - napětí, proud, odpor a jejich měrné jednotky - vznik stejnosměrného proudu, značení - využití stejnosměrného proudu (elektromotor, dynamo) - střídavý proud - vznik střídavého proudu - střídavé napětí - bezpečnost při práci s elektrickými přístroji	INFO - základní principy fungování počítačů MED (komunikační technika)

<p>MECHANIKA</p> <p>F-9-2-01 rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu</p> <p>F-9-2-02 využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles</p> <p>F-9-2-03 určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici</p>	<ul style="list-style-type: none"> -moment síly -tření -tlaková síla 	
<p>ENERGIE</p> <p>F-9-4-01 využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem</p> <p>F-9-4-02 zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pohybová a polohová energie - změny skupenství - tepelné stroje – spalovací motory - vnitřní energie - jaderná energie - ochrana před radioaktivním zářením - spotřeba energie a možnosti jejích úspor - primární zdroje energie - obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie - částicová stavba látek 	<p>D - období vědeckotechnické revoluce</p> <p>ENV1, ENV2, ENV3</p>
<p>LÁTKY A TĚLESA</p> <p>F-9-1-01 změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa</p> <p>F-9-1-02 uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí</p> <p>F-9-1-03 předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty</p> <p>F-9-1-04 využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů</p>		
<p>VESMÍR</p> <p>Výstupy v zeměpise 6. - 7. třída</p>		

4.16 CHEMIE

Předmět je vyučován epochově.

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět chemie představuje výzvu a šanci poznat svět látek. Prozkoumat jejich vlastnosti a z nich tvořit pojmy, které člověka zahrnou do procesu bádání. Tím mu napomohou k novému, prohloubenému setkání se světem. Je nasnadě, že hotový, „mrtvý“ svět anorganické chemie nabízí k tomuto účelu jedinečné a v pokusech působivé možnosti. Na začátku epochy stojí oheň a proces hoření (pro děti „spřátelený“ zážitek), jež pak vede přes pálení vápna ke kyselinám, zásadám a kovům, přičemž tu vždy hraje roli technický i kulturně-historický aspekt. Jádro celé metodiky spočívá v tom, abychom žáky uvedli do sféry chemických procesů a pochodů kvalitativně a ukázali tak žákovi nový vztah k přírodě. To předpokládá, že své „výzkumy“ vždy začínáme nejprve s přírodními látkami (např. dřevo, papír, vlasy atd.). Otázky „nerveme“ z žáků senzačními experimenty, nýbrž při všedních, každodenně známých jevech, jakým je např. oheň. Žáci tak budou prožívat člověka jako spolutvůrce přírodních procesů. Výuka chemie nesmí vymezovat a omezovat, nýbrž musí ukazovat vztahy a jevy v přírodě (postupujeme přitom z vnějšku dovnitř). Musíme přitom brát vážně prožitky žáků a zapojit je do výuky, a ne protěžovat měřicí přístroje a indikátory.

Vyučování chemie v 8. ročníku vyžaduje jiný způsob kladení otázek než v předchozích třídách. Organické přírodní jevy a procesy jsou mnohem složitější a podstatně obtížněji pochopitelné. Na počátku stojí člověk opatřující si svou stravu, v němž se tyto procesy odehrávají. Procesuální stránka organických životních pochodů tvorby a změny látek vyžaduje myšlení, které respektuje organický, živý charakter, a tvoření pojmů, které odpovídá aspektu zodpovědnosti a zralosti. V epoše chemie se pokoušíme od obvyklého kauzálně-analytického přístupu látkové chemie dovést žáky k chemii orientované na procesy - a to tím, že zavádíme různé chemické modelové představy a diskutujeme o nich. Tímto způsobem mají žáci pozorovat souvislosti tak, jak to odpovídá jejich věku, a učit se je také chápat. Proto musíme vždy žáky podněcovat, aby kladli své vlastní, originální otázky (pomocí experimentů, na nichž se podílejí i žáci, máme možnost tuto schopnost ptát se ještě více prohlubovat.)

V popředí stojí biochemie. Je třeba znázornit takovou chemii, která neotravuje životní prostředí, nýbrž může na ně i na člověka působit léčivě. Učitel musí propojovat svůj předmět s ostatními předměty. To je podmínkou, aby se předmět skutečně mohl stát součástí obsáhlého harmonického obrazu světa.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

Kompetence k učení

- Učíme žáky různým metodám pozorování přírodních procesů a jevů.
- Učíme zpracovávat informace a využívat je k dalšímu učení.

Kompetence k řešení problémů

- Rozvíjíme schopnost objevovat a formulovat problémy a hledat různé varianty řešení.
- Učíme základům vyvozování a předvídání specifických závěrů z přírodních zákonů.
- Učíme poznatky zobecňovat a aplikovat v různých oblastech života.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k přesnému vyjadřování a argumentaci.
- Učíme je stručně a přehledně sdělovat postup a výsledky svých pozorování a experimentů.

Kompetence sociální a personální

- Vedeme žáky k osvojení dovednosti kooperace a společného hledání optimálních řešení problémů.

Kompetence občanské

- Vedeme žáky k poznání možnosti rozvoje i zneužití chemie a učíme je odpovědnosti za zachování životního prostředí.

Kompetence pracovní

- Učíme je provádět soustavná pozorování a experimenty a získaná data zpracovávat a vyhodnocovat.
- Seznamuje žáky se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Kompetence digitální

- Od pátého ročníku začínáme s praktickým a účelným využíváním digitálních zařízení.
- Žáci jsou od šestého ročníku vedeni k vyhledávání informací i v prostředí internetu.
- Žáky seznamujeme s praktickými ukázkami třídění, zpracování a sdílení dat na konkrétních datových souborech
- Vedeme žáky od osmého ročníku k aktivnímu používání digitálních technologií při zpracování a prezentaci svých prací, (např. ročníkových prací, referátů).

6. - 7. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek	<ul style="list-style-type: none"> - hoření různých látek - produkty hoření - tavení, zplynování, spalování - užitečnost x nebezpečí ohně, zápalná teplota - hašení, principy hašení 	OSV1 – rozvoj schopností poznání: Cvičení smyslového vnímání, pozorování a soustředění
CH-9-1-02 pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými nebezpečnými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí CH-9-7-02 aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe	<ul style="list-style-type: none"> - zásady bezpečné práce ve školní pracovní (laboratoři) i v běžném životě - nebezpečné látky a přípravky, H-věty, P-věty, piktogramy a jejich význam - varovné značky a jejich význam 	
CH-9-2-01 rozlišuje směsi a chemické látky CH-9-2-03 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi	<ul style="list-style-type: none"> - proudění vzduchu v okolí ohně, vlastnosti plamene (pokusy se svíčkou), vztlak, podtlak, - složení vzduchu - metody oddělování složek plyných směsí - čistota ovzduší a ekologie - ozonová vrstva 	ENV2 – základní podmínky života: ovzduší
CH-9-2-02 vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení CH-9-2-03 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi CH-9-2-04 rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití, uvede příklady znečišťování vody a vzduchu	<ul style="list-style-type: none"> - voda destilovaná, pitná, užitková, odpadní, mořská - čistota vody a ekologie (výroba pitné vody) - rozpouštění látek, rozpouštědla, roztoky - nasycený a nenasyčený roztok - směsi, druhy směsí, stejnorodé a různorodé - metody oddělování složek směsí - krystalizace a pěstování krystalů 	ENV2 – základní podmínky života: voda Z (koloběh vody) B (minerologie)
CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnici výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu CH-9-5-01 porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> - přírodní vápenec, rozklad kyselinami - od ohniště k peci - pálení vápence (laboratorní, průmyslové) - vlastnosti produktů pálení vápence (oxid vápenatý) - vydechované plyny (oxid uhličitý) - hašení vápna (hydroxid vápenatý) - kyselost a zásaditost produktů pálení a hašení - technologický cyklus stavebních materiálů, pálení, hašení, tvrdnutí 	
CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnici výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu CH-9-5-01 porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> - síra, fosfor, spalování, vlastnosti - spalné plyny, účinek na plamen - kyselinotvornost plynů a zásadotvornost popele - kyselé, zásadité a neutrální látky v přírodě - přírodní indikátory kyselosti a zásaditosti 	

CH-9-5-01 porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí CH-9-5-02 orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi	- zásadotvorné a kyselinotvorné oxidy - kyseliny: sírová, chlorovodíková, dusičná, uhlíčitá, fosforečné - hydroxidy: sodný, draselný, vápenatý, amoniak - účinky kyselin a zásad, ředění, bezpečnost práce, první pomoc - neutralizace - stupnice pH, indikátory přírodní a umělé	ENV3 – Lidské aktivity a problémy životního prostředí: odpady
CH-9-3-01 používá pojmy atom a molekula, prvek a sloučenina ve správných souvislostech CH-9-3-02 orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti	- některé kovy (zlato, stříbro, rtuť, cín, měď, alkalické kovy...) - některé slitiny - analýza sloučenin kovů, zkouška v plameni - vlastnosti a využití kovů - chemické reakce kovů	F - vodiče a nevodiče

8. – 9. ročník

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-03 rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	- přírodní výskyt škrobu, vznik, získávání - mlynářství, zrno, mouka, chléb - vlastnosti škrobu a upotřebení - chemický důkaz škrobu	OSV2 (Já jako zdroj informací o sobě)
CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-03 rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	- přírodní vznik cukrů - fotosyntéza, dýchání - výroba cukru, cukrovarnictví, med, ovocné cukry - vlastnosti cukrů, rozpouštění, teplotní vliv, redukční vlastnosti - sladké látky, zdravotní účinky	B, VZ
	- přírodní výskyt, vlastnosti, význam, - důkaz bílkovin, rozklad - chemické a fyzikální jevy, nebezpečí pro život (teplo, změna pH, těžké kovy...)	
CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-03 rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	- rozpustnost, hoření - význam tuků a využití - příprava mýdel - esterifikace, zmýdelnění	
CH-9-6-03 rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	- alkoholy, využití, nebezpečí - další deriváty uhlovodíků, použití	MED1 (Rozdíl mezi informací a reklamním sdělením)
CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka	- uhlíkaté látky, uhlík - uhlovodíky, druhy uhlovodíků a jejich derivátů - získávání uhlovodíků a jejich derivátů - vitamíny - přírodní látky - léčiva	
CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	- vznik a zpracování - použití pro energii a chemické výroby - spalovací procesy - výroba dřevěného uhlí	ENV2 (Energie)

CH-9-6-02 zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy	- alternativní zdroje energie	Z – nerostné zdroje
CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnici výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu CH-9-7-01 zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka	- kování, kalení, tvrdost, pružnost - zušlechťování kovů (litina, ocel) - výroba železa ve vysoké peci - spalování, oxidace, redukce - děje exotermní a endotermní - suroviny pro získávání kovů (Cu, Sn, Pb, Zn, Fe...) - oxidačně-redukční procesy výroby kovů	ENV4 - náš životní styl (spotřeba věcí apod.) Z – rudy kov, nerostné zdroje
CH-9-3-01 používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech CH-9-3-02 orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti	- stavba atomu - chemické značky - periodický systém, orientace v něm - chemické sloučeniny a jejich názvosloví - chemické vazby	GLO1 (příběhy objevitelů a vynálezců) F – jaderná fyzika, astronomie
CH-9-4-01 rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu	- zápis reakcí chemickou rovnicí - zákon o zachování hmotnosti - vlivy na rychlost reakce a její průběh (teplota, koncentrace, katalyzátor) - jednoduché reakce: neutralizace, tvrdnutí malty - složitější reakce: fotosyntéza, vnitřní dýchání, esterifikace, zmýdelňování, redoxní reakce	OSV3 - 9
CH-9-2-02 vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení	- výpočty složení látek - výpočty složení směsí, koncentrace - výpočty reakčního poměru - pojem molu	M - rovnice o dvou neznámých, procenta
CH-9-7-01 zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka	- plasty a syntetická vlákna - léčiva, jedy, návykové látky - průmyslová hnojiva - detergenty - chemický průmysl v ČR	OSV 11 (analýza vlastních a cizích postojů) VZ - drogy

4.17 KRUH

Předmět Kruh je zařazen ve vyučování jednou týdně. Pro žáky prvního stupně je dobrovolný, pro druhý stupeň je povinný jako součást vzdělávacího oboru Výchova k občanství a Výchova ke zdraví. Zahrnuje také průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Environmentální výchova.

Charakteristika předmětu

V čase tohoto předmětu se schází buď jednotlivé třídy zvlášť, nebo celá škola dohromady, nebo v různých kombinacích tříd, podle aktuálních potřeb. Kruhu se účastní žáci i všichni přítomní pedagogové a řeší různá témata týkající se chodu školy, vztahů, pravidel, výjimečných událostí ve škole i v rodinách, plánování a domluva blízkých se akcí, plánování částí výuky – např. projektových dnů, atd. Na kruhu může kdokoliv vznést k řešení jakýkoliv osobní problém, sdílet dobré i špatné zkušenosti, vznést připomínky, nebo nápady na vylepšení čehokoliv. Předmět je pro nás velice důležitý k budování vzájemných vztahů a fungujícího společenství školy. Rozvíjí se zde komunikační schopnosti dětí. Společně hledáme řešení problémů. Děti mladší se učí vzorem od starších. Děti zde zažívají demokratické principy.

V rámci tohoto předmětu jsou také zařazovány osobnostně sociální aktivity směřující na určité konkrétní kompetence. Využíváme také „sociální divadlo“ – hledání a hraní řešení různých problémů ve vztazích, ideálně aktuálních ve škole.

Téma a cíl vyučovacího předmětu se nedá ve většině případů předem plánovat, reaguje na témata, která aktuálně vzejdou od všech členů školy. Ten, kdo má ten den na starosti vedení kruhu, má v záloze připravené aktivity, na které může dojít, ale také se může rozhodnout, že zařadí něco jiného, co se hodí k aktuálnímu tématu. Často se však diskutuje celou vyučovací hodinu.

VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A ROZVÍJENÍ KOMPETENCÍ

V předmětu rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k řešení problémů

- Žáci jsou vedeni k tomu, aby vše, co vnímají jako problém, vznesli na kruhu k řešení.
- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti - na plánování, přípravě i realizaci.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných a reagovat na něj s úctou.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

Kompetence sociální a personální

- Děti jsou vedeny k respektování názorů a hodnot ostatních.
- Během vyučování používáme i skupinovou práci žáků.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme žáky, aby se vyjádřili k čemukoliv, co je v rozporu s jejich hodnotami, hranicemi, či co by potřebovali upravit.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky pracovat v týmu.

Kompetence občanské

- Žáci se podílejí na stanovování pravidel chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Žáci se na základě domluvy podílejí na realizování některých prací, které jsou potřeba k zajištění toho, na čem jsme se dohodli.
- Žáci sami navrhnou, co je potřeba udělat, a této práce se ujmou.

Kompetence digitální

- Úměrně věku žáků průběžně seznamujeme se správným chováním v digitálním prostředí.
- Tvoříme společná pravidla pro používání digitálních technologií (telefony, chytré hodinky, mp3 přehrávače).
- Nebezpečí digitálního světa jsou zahrnuta v minimálním preventivním programu školy a řešíme je společně a komplexně s dalšími hrozbami.

5. Hodnocení žáků

Zásady průběžného hodnocení a hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

5.1 Obecné zásady hodnocení

Cílem pedagogiky je napomáhat dítěti, aby s vědomím jedinečnosti své individuality mohlo v dospělosti svobodně jednat ve smyslu toho, co je prospěšné světu. Úkolem pedagoga je rozpoznání množství vloh a nadání v každém jednotlivci tak, aby se mohl stát morálně vyspělým a zodpovědným vůči světu.

- Podstatou naší pedagogiky je umělecké pojetí výuky.
- Žák je hodnocen ve všech ročnících a ve všech předmětech školního vzdělávacího programu SLOVNĚ. Širší slovní hodnocení je uplatňováno taktéž na vysvědčení, které se vydává žákovi v každém pololetí. Za 1. pololetí lze místo vysvědčení vydat výpis vysvědčení.
- Výkony žáka jsou posuzovány v kontextu s jeho vývojovou úrovní.
- Hodnocení vychází z respektu k jedinečnosti a důstojnosti lidské identity.
- Na prvním stupni základní školy má vysvědčení ráz především individuálně-diagnostický a je určeno rodičům. Na druhém stupni se stává převažujícím kritériální hodnocení (tedy bez porovnávání s ostatními) a obrací se přímo na žáka.
- Hodnocení žáka je podstatnou součástí výchovně vzdělávacího procesu a jeho řízení.
- Poskytuje žákovi důležitou zpětnou vazbu.
- Průběžné hodnocení se uplatňuje při posuzování dílčích výsledků a projevů žáka.
- Při hodnocení pedagogický pracovník (dále jen učitel) uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi. Při hodnocení jsou výsledky vzdělávání žáka a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Do hodnocení se promítá píle, aktivita žáka a jeho zodpovědný přístup ke vzdělávání, zohledňují se i souvislosti, které mohou ovlivnit jeho výkon. Jeho součástí mohou být i perspektivy pro další rozvoj žáka, zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům a jak je překonávat.
- Ředitel školy působí na sjednocování hodnotících měřítek všech učitelů.
- Individuálně integrovaní žáci jsou hodnoceni v souladu s individuálním vzdělávacím programem.
- Chování žáka neovlivňuje hodnocení výsledků vzdělávání ve vyučovacích předmětech.
- Škola hodnotí žáky za jejich chování ve škole a při akcích organizovaných školou.
- Kritériem pro hodnocení chování je dodržování pravidel slušného chování a dodržování školního řádu školy během daného období. Při hodnocení chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka; k uděleným opatřením k posílení kázně se přihlíží pouze tehdy, jestliže tato opatření byla neúčinná.
- Hodnocení chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o něm ředitel po projednání v pedagogické radě.
- Nedostatky v chování žáků se projednávají v pedagogické radě, přijaté výchovné opatření musí být zaznamenáno v zápisu z pedagogické rady (s patřičným zdůvodněním) a v dokumentaci žáka.
- V průběhu školního roku jsou zákonní zástupci žáka o prospěchu a chování žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:
  - písemnou formou,
  - ústně telefonicky,
  - při osobních konzultacích,
  - na pravidelných třídních schůzkách, které se konají minimálně 5x za školní rok (odborní učitelé se třídní schůzky účastní min. 1x za každé pololetí),
  - případně po předchozí domluvě na požádání zákonných zástupců žáka.
- V případě mimořádného zhoršení prospěchu nebo chování informuje bezprostředně učitel zákonného zástupce žáka a iniciuje schůzku, ze které je pořízen zápis (zakládá se do katalogového listu žáka). Tyto případy se projednávají na pedagogické radě.

5.2 Získávání podkladů pro hodnocení

Podklady pro hodnocení a klasifikaci výchovně vzdělávacích výsledků a chování žáka získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky:

- soustavným diagnostickým pozorováním žáka,
- soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování,
- pozorováním obecné úrovně práce (přístup, nasazení),
- pozorováním sociálních kontaktů, vývoje sociálních dovedností.
- různými druhy zkoušek (písemné; ústní – před tabulí, v lavici, v průběhu hodiny, v rámci rytmické části, formou referátů apod.; grafické; praktické; pohybové apod.), didaktickými testy,
  - průběžnými a výstupními testy v jednotlivých epochách,
  - domácími úkoly,
  - hodnocením úpravy a vedení sešitů,
  - analýzou různých činností žáka,
  - konzultacemi s ostatními učiteli a podle potřeby s dalšími odborníky (PPP),
  - rozhovory se žákem a zákonnými zástupci žáka.

U žáků 1. až 3. ročníku jsou podklady z ústního a písemného zkoušení pouze informativní. Ve většině případů se v tomto období jedná o společné činnosti žáků.

O termínu testu většího rozsahu informuje vyučující žáky minimálně dva dny předem. Žáci jsou povinni se na vyučování připravovat a vypracovávat domácí úkoly. Učitelé jsou povinni pravidelně tyto úkoly kontrolovat a sdělovat žákům, popřípadě jejich zákonným zástupcům, jak se jim domácí práce podařila.

Žáci dbají na vedení a úpravu zavedených sešitů a poznámek.

Učitel je povinen vést soustavnou evidenci o každém hodnocení žáka průkazným způsobem tak, aby mohl vždy doložit správnost celkového hodnocení žáka i způsob získání hodnocení (ústní, písemné zkoušení, domácí úkoly, práce při hodině). V případě dlouhodobé nepřítomnosti nebo rozvázání pracovního poměru v průběhu pololetí předá tento přehled o prospěchu zastupujícímu učiteli nebo vedení školy.

Písemné zkoušky, popř. grafické práce, učitel uschovává po dobu, během které se žák hodnotí nebo ve které se k němu mohou zákonní zástupci odvolat - tzn. celý školní rok včetně hlavních prázdnin, v případě studentů s odloženou klasifikací nebo opravnými zkouškami až do 30. 10. dalšího školního roku. Opravené písemné práce musí být předloženy všem žákům a na požádání ve škole také zákonným zástupcům.

Vyučující dodržují zásady pedagogického taktu, zejména:

- nehodnotí žáky ihned po jejich návratu do školy po nepřítomnosti delší než 1 týden,
- účelem zkoušení není nacházet mezery ve vědomostech žáka, ale hodnotit to, co umí,
- učitel hodnotí jen probrané učivo,
- novou látku, kterou žáci samostatně nastudovali, učitel zkouší až po společném zopakování této látky a po prověření, že ji žáci chápou,
- před prověřováním znalostí musí mít žáci dostatek času k naučení, procvičení a zažití učiva.

Třídní učitelé (případně výchovný poradce) jsou povinni seznamovat ostatní vyučující s doporučením psychologických vyšetření, které mají vztah ke způsobu hodnocení žáka a způsobu získávání podkladů. Údaje o nových vyšetřeních jsou součástí zpráv učitelů (nebo výchovného poradce) na pedagogické radě.

5.3 Hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

Za každé pololetí vydává škola žákovi vysvědčení; za první pololetí lze vydat žákovi místo vysvědčení výpis z vysvědčení.

Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno slovně. Slovní hodnocení vypracovávají učitelé jednotlivých předmětů. V případě, že předmět bude vyučován více učiteli, vypracují slovní hodnocení za dané období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.

V případě přestupu žáka na školu, která hodnotí odlišným způsobem, převede třídní učitel na základě podkladů od vyučujících jednotlivých předmětů slovní hodnocení do klasifikace, a to na žádost této školy nebo zákonného zástupce žáka. Slovní hodnocení se převádí na klasifikaci za období II. pololetí posledního ukončeného ročníku. V případě, že žák přechází na školu s odlišným způsobem hodnocení po uplynutí alespoň tří měsíců daného pololetí, vypracuje třídní učitel ještě návrh slovního hodnocení za toto pololetí a převede ho na klasifikaci.

Na konci prvního pololetí školního roku, v němž žák splní povinnou školní docházku, vydá škola žákovi výstupní hodnocení o tom, jak žák dosáhl cílů vzdělávání stanovených v § 44 školského zákona. V případě podání přihlášky k přijetí do oborů vzdělávání, v němž je jako součást přijímacího řízení stanovena talentová zkouška, je žákovi vydáno výstupní hodnocení do 30. října. V pátém a sedmém ročníku vydá škola toto hodnocení žákovi, který se hlásí k přijetí ke vzdělávání ve střední škole. Tato výstupní hodnocení vypracovává třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími jednotlivých předmětů podle § 16 odst. 1, 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání.

Třídní učitelé pořídí kopie vysvědčení, založí je do katalogových listů žáků a odevzdají je nejpozději jeden den před vydáním vysvědčení vedení školy.

Žáci školy, kteří po dobu nemoci nejméně tři měsíce před koncem pololetí navštěvovali školu při zdravotnickém zařízení a byli tam hodnoceni za pololetí ze všech, popřípadě jen z některých předmětů, se po návratu do kmenové školy znovu nezkoušejí a nehodnotí. Jejich klasifikace ze školy při zdravotnickém zařízení v předmětech, ve kterých byli klasifikováni, je závazná. V předmětech, ve kterých nebyli vyučováni, se neklasifikují. Škola bude v tomto případě požadovat od školy při zdravotnickém zařízení převedení klasifikace na slovní hodnocení.

Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů s výjimkou předmětů výchovného zaměření a předmětů, z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník, a žák druhého stupně základní školy, který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.

Žáka, který v daném předmětu v průběhu pololetí zamešká více než 30 % časové dotace, nemusí vyučující v řádném termínu hodnotit. Pokud přesáhne absence v daném předmětu 50 % časové dotace, nesmí vyučující žáka v řádném termínu hodnotit. V takovém případě pro jeho hodnocení stanoví ředitel školy náhradní termín.

Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Náhradní termín je oznámen žákovi, popř. zákonným zástupcům žáka písemně, a je závazný. Nedostaví-li se žák na náhradní termín, může ředitel školy ze závažných důvodů povolit nový náhradní termín. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí.

Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. V období měsíce září do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník, popřípadě znovu devátý ročník. Není-li žák hodnocen ani v tomto termínu, neprospěl.

Žák, který na daném stupni základní školy dosud neopakoval ročník a který na konci druhého pololetí neprospěl nejvýše ze dvou povinných předmětů s výjimkou předmětů výchovného zaměření, koná z těchto předmětů opravnou zkoušku nejpozději do konce příslušného školního roku (tj. do 31. srpna) v termínu stanoveném ředitelem školy. Žák může v jednom dni skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální.

Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, neprospěl.

Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do 15. září následujícího školního roku.

Žák, který plní povinnou školní docházku, opakuje ročník, pokud na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen. To neplatí o žákovi, který na daném stupni základní školy již jednou ročník opakoval; to- muto žákovi může ředitel školy na žádost jeho zákonného zástupce povolit opakování ročníku pouze z vážných zdravotních důvodů.

Má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení žáka; je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad. Komisionální přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem žáka.

Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit na žádost jeho zákonného zástupce opakování ročníku po posouzení jeho dosa- vadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti.

5.4 Výchovní opatření

- Konflikty a problémové situace primárně řešíme individuálně s žáky a následně se zákonnými zástupci.
- Ředitel školy může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu jiné právnické či fyzické osoby žákovi po projednání v pedagogické radě udělit pochvalu nebo jiné ocenění za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo za mimořádně úspěšnou práci.
- Třídní učitel může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních vyučujících žá- kovi po projednání s ředitelem školy udělit pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající úspěšnou práci.
- Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:
  - a) napomenutí třídního učitele,
  - b) důtku třídního učitele,
  - c) důtku ředitele školy.
- Třídní učitel neprodleně oznámí řediteli školy uložení důtky třídního učitele.
- Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické radě.
- Ředitel školy nebo třídní učitel neprodleně oznámí udělení pochvaly a jiného ocenění nebo uložení na- pomenutí nebo důtky a jeho důvody prokazatelným způsobem žákovi a jeho zákonnému zástupci.
- Udělení pochvaly ředitele školy a uložení napomenutí nebo důtky se zaznamená do dokumentace školy. Udělení pochvaly ředitele školy se zaznamená na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno.
- V případě udělení tří důtek ředitele školy bude žákovi vždy o stupeň snížena známka z chování. Snížení známky z chování se zaznamená na vysvědčení za pololetí, v toto snížení bylo provedeno.

5.5 Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

- Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků.
- Sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáků.
- Chyba je třeba chápat jako přirozenou věc v procesu učení. Chyba je důležitý prostředek učení.
- Při sebehodnocení se žák snaží popsat:
  - co se mu daří,
  - co mu ještě nejde,
  - jak bude pokračovat dál.
- Při školní práci vedeme žáka, aby komentoval své výkony a výsledky.

